

UURAISTEN KUNTA

Talousarvio 2020

Taloussuunnitelma 2020–2022

Uuraisten Leinikin puisto
kuva Petri Mikkonen

Kunnanhallitus 25.11.2019 § 265

Kunnanvaltuusto 2.12.2019 § 44

SISÄLLYS

1.	Toimintaympäristö ja Yleisperustelut.....	3
2.	Kunnan visio ja strategia.....	4
3.	Ulkoinen ja sisäinen toimintaympäristö.....	5
4.	Sisäinen valvonta ja riskienhallinta.....	12
5.	Talouden rakenne.....	13
6.	Talousarvio ja taloussuunnitelma.....	15
	VALTUUSTO JA KONSERNIJOHTO.....	17
	KONSERNIPALVELUT.....	22
	PERUSPALVELULAUTAKUNTA.....	25
	SIVISTYSLAUTAKUNTA.....	41
	TEKNINEN LAUTAKUNTA.....	61
	YMPÄRISTÖJAOSTO.....	69
7.	Investointiosa.....	77
8.	Tuloslaskelma ja rahoitusosa.....	79
9.	Henkilöstösuunnitelma.....	82
10.	Kunnan vesi- ja viemärilaitos.....	85
11.	Talousarvion sitovuus.....	86

1. TOIMINTAYMPÄRISTÖ JA YLEISPERUSTELUT

	2015	2016	2017	2018
Väkiluku	3 666	3 717	3 747	3 778
Väkiluvun muutos ed. vuodesta, %	1,5	1,4	0,8	0,9
Alle 15-vuotiaiden osuus väestöstä, %	25,7	25,5	25,8	25,9
15-64 -vuotiaiden osuus väestöstä, %	56,7	56,7	55,6	54,9
Yli 64-vuotiaiden osuus väestöstä, %	17,5	17,9	18,5	19,2
Työllisyysaste, %	68,0	70,1	72,1	..*
Taloudellinen huoltosuhde	173,4	165,7	165,0	..*
Vuosikate, €/as.	324,3	346,2	428,6	-96,5
Lainakanta, €/as.	3 002,7	3 307,5	3 831	3 996
Konsernin lainakanta, €/as.	4 913,5	5 386,6	6 031	6 467

*Vuoden 2018 tieto päivittyi 12/2019.

Syyskuun 2019 mukaisen ennakkollisen väkilukuarvion mukaan Uuraisten kunnassa on 3702 henkilöä. Verrattuna 31.12.2018 väkilukuun olisi väestön vähenemä 76 henkilöä.

Kasvu ja sen tavoittelemisen ovat edelleen Uuraisten strategiassa.

Kuntalain mukaisessa taloussuunnittelussa korostetaan toiminnan ja talouden tiivistä yhteyttä, taloudellisten resurssien merkitystä sekä suunnittelun realistisuutta. Talousarvio ja taloussuunnitelma sisältävät sekä toiminnalliset että taloudelliset tavoitteet. Talousarvio ja -suunnitelma sekä toimintakertomus ovat valtuuston toiminnan ja talouden ohjausvälineitä. Muut toimitelimit ohjaavat toimintaa edelleen käyttösunnitelmien ja niiden toteutumisvertailujen avulla. Talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan. Valtuuston on hyväksyttävä talousarvio vuoden loppuun mennessä. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä hyväksyttävä taloussuunnitelma suunnitellaan kolmeksi tai useammaksi vuodeksi, joista talousarviovuosi on ensimmäinen.

Kuntalain 110 §:n mukaan kunnan talousarviossa tulee olla käyttötalous- ja tuloslaskelmaosat sekä investointi- ja rahoitusosat. Samaa rakennetta on noudatettava taloussuunnitelmassa ja tilinpäätökseen sisältyvässä talousarvion toteutumisvertailussa. Talousarvion yleisperustelut ovat luonteeltaan informatiivisia ja niissä esitetään muun muassa kuntastrategia, kansatalouden ja kuntatalouden kehityskatsaus sekä kuvataan Uuraisten kunnan nykytilaa ja tulevaisuuden näkymiä. Käyttötalousosassa kuvataan kunnan järjestämän toiminnan rahoittamista toimialoittain ja tulosalueittain. Investointiosassa esitellään investointisuunnitelma talousarviovuodelle ja suunnitelmavuosille kustannusarvioittain. Tuloslaskelmaosa vuorostaan on kunnan kokonaistaloudellinen laskelma, joka osoittaa tulorahoituksen riittävyyden palveluiden järjestämisestä aiheutuviin kustannuksiin. Toimintakate osoittaa millainen summa käyttötalouden nettomenoista jää katettavaksi verotuloilla, valtionosuuksilla ja rahoitustuotoilla. Vuosikate kuvaa käyttötalouden rahoittamisen jälkeen jäävää rahoituspohjaa, jolla katetaan investointimenot ja lainanlyhennykset. Tilikauden tulos kertoo tilikaudelle jaksotettujen tulojen ja menojen erotuksen. Tämän jälkeen esitettävä poistoeron muutos tarkoittaa tavanomaisesti investointivarausten purkua. Näiden jälkeen tuloslaskelma ilmentää tilikauden yli- tai alijäämän, joka vaikuttaa kunnan pääomaan lisäävästi tai vähentävästi. Rahoitusosa vuorostaan kuvaa talousarviovuoden ja suunnitelmavuosien rahan liikkumista; rahan lähteitä ja rahan käyttöä.

Vuoden 2020 talousarvio perustuu lautakuntien tekemiin ehdotuksiin. Lautakunnat ovat valmistelleet talousarvioehdotukset 26.8.2019 annetun talousarvion laadintaohjeen ja määrärahakehysten mukaisesti. Lautakuntien tulee seurata voimavarojen käyttöä sekä tavoitteiden toteutumista kunnanhallituksen antamien talousarvion täytäntöönpano-ohjeiden mukaisesti. Lautakunnat huolehtivat myös siitä, että valtuuston asettamat tavoitteet toteutuvat mah-

dollisimman tehokkaasti annettujen resurssien puitteissa.

Vuoden 2020 kunnallisveron tuotoksi Uuraisilla arvioidaan 12 miljoonaa euroa. Verotuloarvio perustuu lokakuussa 2019 käytettävissä olleisiin Kuntaliiton tietoihin sekä omiin laskelmiin. Kiinteistöverojen nostot tuovat lisää verotuloja arviolta 45 000 euroa.

Kuntaliitto julkaisi 14.10.2019 ennakkolliset laskelmat vuoden 2020 valtionosuuksista. Kuntaliiton ennakkollisen laskelman mukaan valtionosuudet kasvavat vuonna 2020 noin 917 000 euroa vuodesta 2019 vuoteen 2020. Vaikuttavia tekijöitä ovat muun muassa lomarahaleikkauksen päättyminen, kaksinkertaisen kiky-leikkauksen kompensoiminen, indeksikorotusten jäädytyksen päättyminen, kustannusjakojen tarkistus sekä verotulomenetysten kompensoitiot. Ennakollisen valtionosuuslaskelman vuonna 2020 Uuraisten kunta saa 2020 vuonna 10 211 000 euroa valtionosuuksia, mikä on peräti 10 % enemmän, kuin vuonna 2019. Pääministeri Antti Rinteen budjettiriihessä 17.9.2019 tehtiin päätös kertaluonteisen 237 miljoonan euron maksamisesta kunnille ennakotiedoista poiketen jo vuonna 2019. Vm:n 11.11.2019 päätöksen mukaisesti Uuraisten kunnalle v.2019 maksetaan aiemman päätöksen lisäksi 161 870 euroa, mikä on pois vuoden 2020 valtionosuudesta.

2. KUNNAN VISIO JA STRATEGIA

Kunnan strategia 2017-22 laadittiin vuonna 2016.

Strategian pohjalta toimialueet laativat talousarvioon painopisteitä ja strategisia tavoitteita.

3. ULKOINEN JA SISÄINEN TOIMINTAYMPÄRISTÖ

Yleinen taloudellinen kehitys

Taloukasvu jää viime vuosia maltillisemmaksi tulevien vuosien aikana. Maailmankaupan hitaampi kasvu heijastuu Suomen viennin kasvuun ennustejakson lopulla. Julkisen talouden rahoitusasema vahvistuu ensi vuonna, mutta alkaa sen jälkeen vähitellen heikentyä. Myös julkinen velka suhteessa bruttokansantuotteeseen kääntyy 2020-luvun alkuvuosina uudelleen kasvuun.

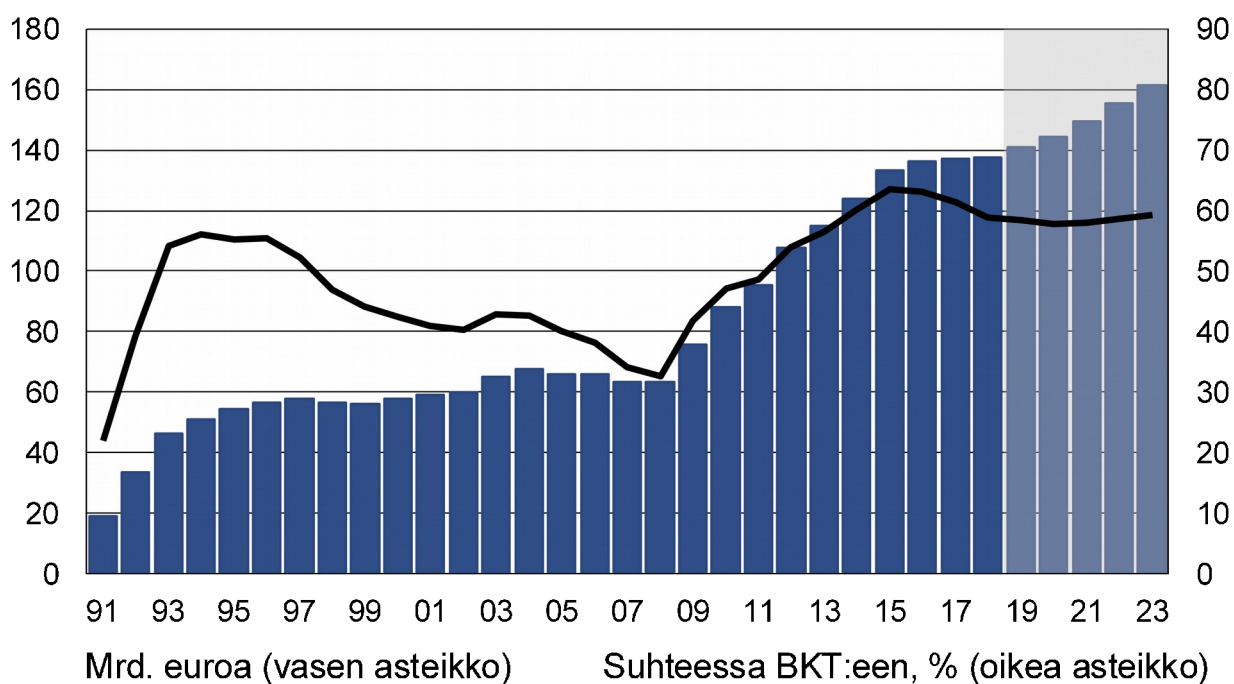
Vuonna 2019 Suomen BKT kasvaa 1,6 %. Vaikka näkymät vientimarkkinoilla ja maailmantaloudessa ovat heikentyneet, Suomen vientiteollisuuden näkymät eivät ennustejakson alkupuolella heikkene merkittävästi. Yksityisten investointien kasvun arvioidaan hidastuvan ja julkisten investointien kasvu jatkuu nopeana. Tuotannollisten investointien näkymät ovat valoisat. Kulutuksen kasvua tukee ansiotason nousu sekä työllisyyden koheneminen. Kotitalouksien käytettävissä olevien tulojen kasvu pysyy nopeana.

Vuonna 2020 BKT kasvaa 1,2 %. Taloukasvun hidastuminen ja nimellispalkkojen nousu alkavat asteittain heikentää työllisten määrän kasvua. Työllisyysaste nousee 73,5 prosenttiin vuoteen 2021 mennessä työikäisen väestön edelleen vähentyessä. Talouden kasvu ei kuitenkaan riitä nostamaan työllisyysastetta 75 prosenttiin ilman merkittäviä lisätoimia. BKT:n kasvu hidastuu 1,1 prosenttiin v. 2021.

Työttömyysasteen laskiessa ja työvoimakapeikkojen lisääntyessä ansiotason nousun arvioidaan lähestyvän lähivuosina 2000-luvun keskimääräistä, noin kolmen prosentin vuosittaista kasvuvauhtia.

Bruttokansantuote, mrd						
Palvelut, määrän muuto						
Koko teollisuus, määrär						
Työn tuottavuus, muuto						
Tvälliset muutos %						

Julkisyhteisöjen velka

Lähde: Tilastokeskus, VM

VM34098

*ennuste (Lähde: Valtiovarainministeriö, taloudellinen katsaus kesä 2019.)

Julkinen talous ja kuntatalous

Julkinen talous

Valtiovarainministeriön valmisteleman kuntatalousohjelma 2020-2023 mukaan kuntatalouden suotuisa kehitys näyttää päättyneen vuoteen 2018 ja kuntatalouden tilannekuva on vielä synkempi, kuin vuoden 2019 kuntatalousohjelmassa arvioitiin.

Kuntatalouden toimintakate heikkeni vuonna 2018 noin 0,9 mrd euroa ja vuosikate peräti 1,3 mrd euroa edellisvuoteen verrattuna. Kuntien toimintakate heikkeni ja verotulot vähenivät, osittain ennakoitua korkeammista veronpalautuksista sekä veronsaajaryhmien jako-osuuksien oikaisun vuoksi. Toimintakulut kasvoivat erityisesti henkilöstömenoissa. Suuret erot selittyvät osittain myös sillä, että vuosi 2017 tilinpäätöksineen oli poikkeuksellisen vahva. Kuntien toimintamenot kasvoivat maltillisesti ja samaan aikaan verotulojen määrä kasvoi. Vuoden 2018 kuntatalouden vuosikate ei riittänyt kattamaan poistoja ja arvonalentumisia eikä myöskään nettoinvestointeja. Vuosikate heikkeni kaikissa maakunnissa. Negatiivisen vuosikatteen kuntia koko Suomessa oli yhteensä 38, Uurainen mukaan lukien.

Kuntatalousohjelmassa kuitenkin korostetaan, että kuntataloudelle on tyypillistä, että vuosittaiset vaihtelut voivat olla suuria, eikä yhden heikomman tai vahvemman kehityksen perusteella voida tehdä pitkälle meneviä johtopäätöksiä kuntatalouden suunnasta.

Kuntatalouden ohjaus vahvistui menneellä vaalikaudella ja myös paikallishallintosektorille asetettiin rahoitusasemaa koskevia tavoitteita. Tavoitteen mukaan paikallishallintosektorin nettoluotonanto saa olla korkeintaan 0,5 % alijäämäinen suhteessa bruttokansantuotteeseen vuonna 2019. Alijäämätavoitteen saavuttaminen näyttää tällä hetkellä haasteelliselta.

Uuden hallitusohjelman vaikutukset kuntatalouteen

Pääministeri Antti Rinteen hallituksen laatima hallitusohjelma aiheuttaa monia kysymysmerkkejä kuntatalouteen. Positiivista on, että kilpailukykysovimuksen ja määräraikaisten indeksijäädysten päättyessä kunnille palautuu noin miljardi euroa. Uudet tehtävät ja veroperustemuutokset on luvattu kompensoida täysimääräisesti valtionosuuksia korottamalla tai poistamalla muita tehtäviä tai velvoitteita. Kuntien ja kolmannen sektorin roolia kotouttamisessa vahvistetaan ja työllisyyspalveluiden järjestämistä tullaan organisoimaan uudelleen. Liikenneinfraa rahoitetaan ja maapolitiikkaa tehostetaan. Myös Jyväskylä ja Jyvässeudun kunnat ovat ilmaisseet halunsa liittyä MAL -sopimukseen, joita uusi hallitus kaavailee laajentavansa. Kunnille on tulossa paljon uusia tehtäviä. Oppivelvollisuutta pidennetään, perusterveydenhoitotakuuta kiristetään ja vanhusten hoivan hoivamitoituksen säätäminen.

Kustannuksia kunnille tulee erityisesti sosiaali- ja terveystalouden uusista tehtävistä sekä osaamisesta ja sivistyksestä. On arvioitu, että hoitotakuun kiristämisen kustannukset ovat 100 milj., hoitajamitoituksen hinta on 200 milj. (ei huomioitu kotihoitoa) ja lisäksi tarvitaan jopa tuhat uutta lääkäriä, jotta hoitotakuun aikataulu onnistuu. Oppivelvollisuuden pidentäminen ja maksuton toinen aste kustannuksineen riippuu vahvasti toteuttamismallista.

Kuntaliitto arvioi, että kuntien menot kasvavat hallitusohjelman myötä kaikkineen noin 650-700 miljoonaa euroa + muut kunnille osoitetut kasvupaineet. Hallitusohjelman kustannusarvioitkaan eivät pidä paikkaansa, sillä on arvioitu, että vajausta rahoituksessa olisi jopa 250 miljoonaa euroa. Luvut tarkentuvat kesän ja syksyn aikana ja kustannuksiin vaikuttaa myös toteutustapa.

Positiivista on, että uusi hallitus on linjannut valtionosuusjärjestelmää tarkasteltavaksi ja kehitettäväksi siten, että jatkossa se ottaisi huomioon paremmin alueiden tarpeet ja erityispiirteet. Kuntien yhteistoimintaa ja palveluiden järjestämistä yhteistoiminnassa tuetaan myös valtiolähtöisesti.

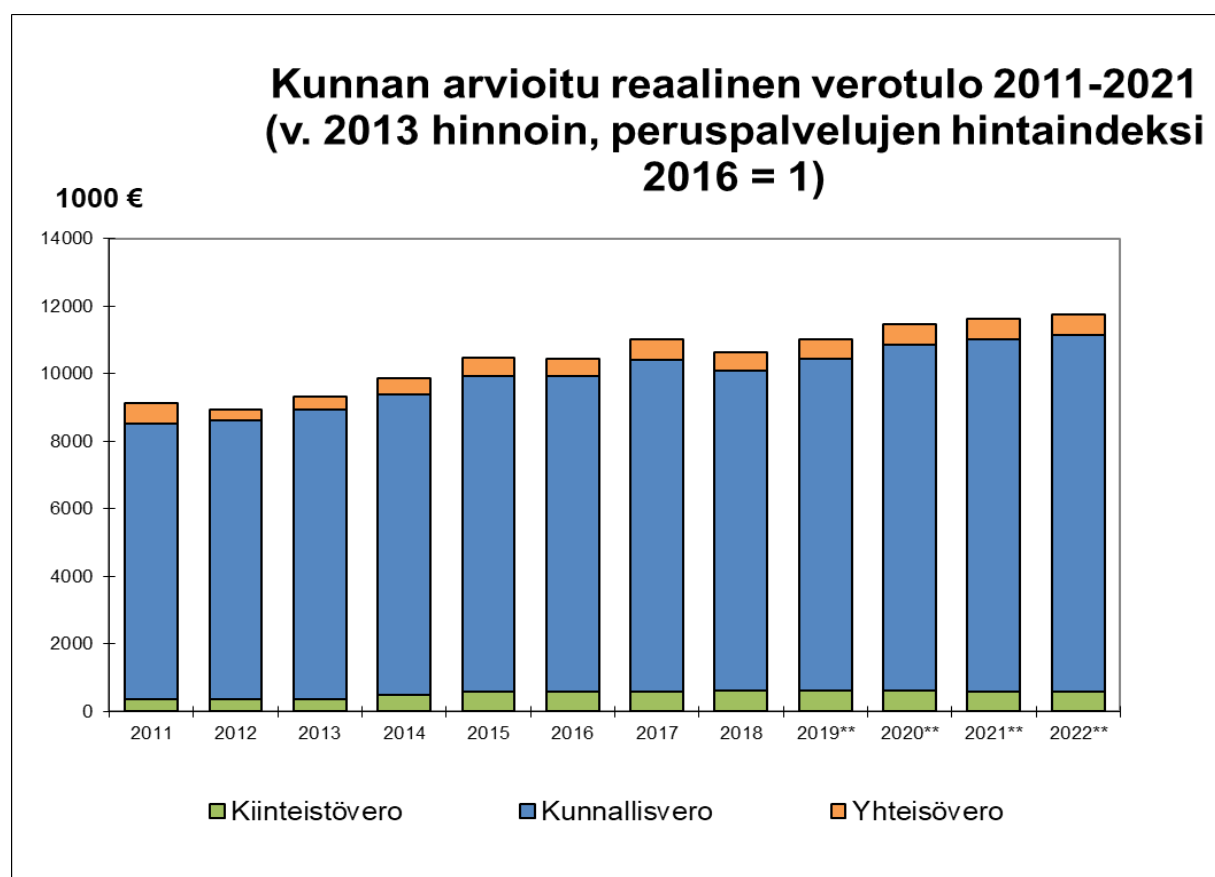
Verotulot

Vielä elokuussa Kuntaliitto arvioi, että vuoden 2019 osalta kunnallisveron kertymävaje alkuperäisiin laskelmiin

verrattuna on noin 400 miljoonaa euroa. Kuukauden aikana tilanne kääntyi vielä synkemmäksi. Julkistetun uuden arvion mukaan kunnille kertyy verotuloja vuoden loppuun mennessä 600 miljoonaa euroa arvioitua vähemmän.

Kertymävajeen syykin on vajaan kuukauden aikana vaihtunut. Kun elokuulla vajeen arvioitiin johtuvan tulorekisterin käyttöönoton ongelmista, niin Verohallinnon uusien selvitysten mukaan suurin syntyvä onkin verokorttiuudistus. Vuonna 2019 on palkansaajien ennakonpidätyksessä luovuttu palkkakausikohtaisista rajoista ja sivutuloverokorteista. Kun palkasta pidätetään tulorajan ylittymiseen asti verot yhdellä ainoalla pidätysprosentilla, niin alkuvuoden aikana ennakonpidätykset ovat normaalia alhaisempia. Valtiovarainministeriön ennusteen mukaan kuntatalouteen on tulossa vuonna 2019 historian huonoin vuosi. Vm:n mukaan kuntatalouden verokertymät ovat jäämässä 900 miljoonaa euron verran odotettua pienemmiksi. Edellä mainittujen selitysten lisäksi muutosta selittää talouden suhdanteiden heikkeneminen. Joka tapauksessa tilanne on hyvin hämmentävä ja sekava.

Kuntaliitto arvioi, että kertymävaje korjaantuu vuoden 2019 kunnallisverojen osalta vuoden 2020 aikana, niin vero- ja vuodelle 2020 ennakkoverot kertyvät taas samalla tavalla jättäen vuoden 2020 ennakkot vastaavasti alemmalle tasolle. Kuitenkin Kuntaliitto on alentanut myös vuoden 2020 kunnallisverojen kertymäennustetta edelliseen ennusteseen verrattuna -400 milj. eurolla. Mikäli kertymävaje olisi johtunut yksin tulorekisteristä, olisi kuluvan vuoden ennakkoiden kertymäarvio pysynyt samana vuodesta 2020 eteenpäin.

(Lähde: Kuntaliiton veroennustekehikko Uuraisten kunnalle 8/2019)

Kunnan verotuloarvio vuodelle 2020 on Kuntaliiton veroennustekehikon mukaan 12 017 000 euroa. Luvussa huomioitu kunnanhallituksen esitys kiinteistöverojen korottamisesta.

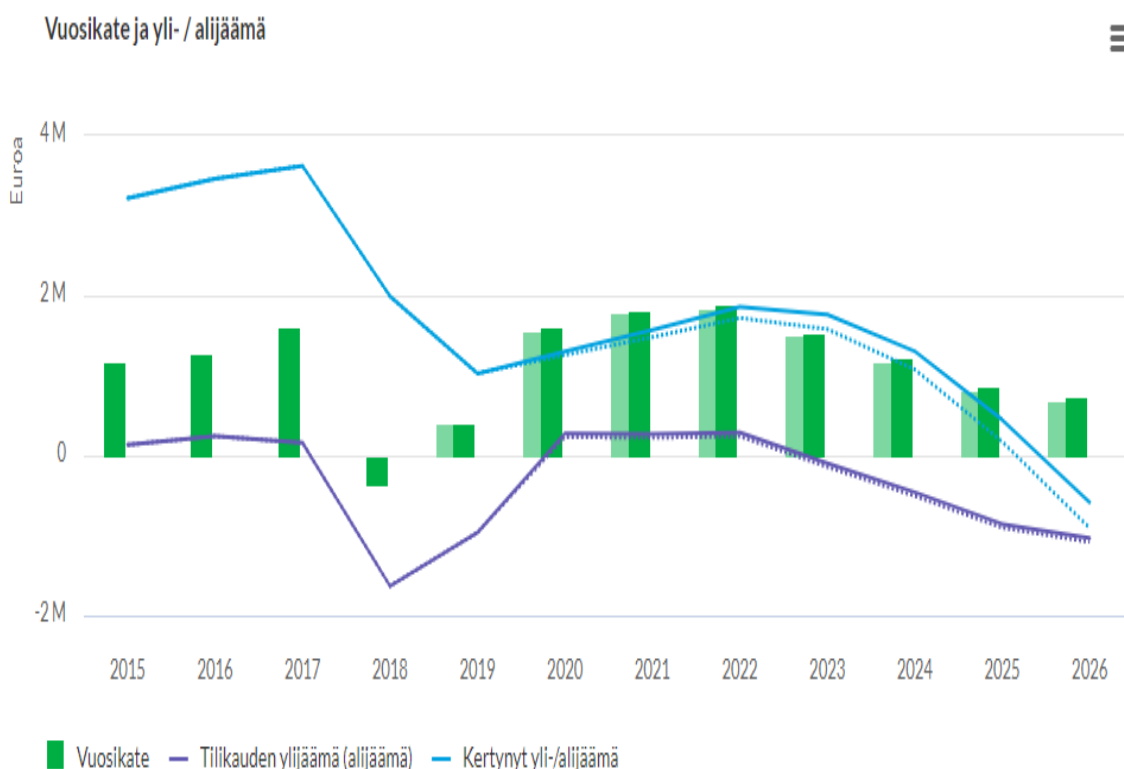
Yhteenveto		1000 €				
TILIVUOSI	2017	2018	2019**	2020**	2021**	2022**
Verolaji						
Kunnallisvero	9 653	9 495	10 067	10 717	11 190	11 568
<i>Muutos %</i>	3,2	-1,6	6,0	6,5	4,4	3,4
Yhteisövero	601	532	580	608	638	659
<i>Muutos %</i>	15,2	-11,4	9,0	4,7	5,0	3,3
Kiinteistövero	595	629	647	692	692	692
<i>Muutos %</i>	1,8	5,8	2,8	7,0	0,0	0,0
VEROTULOKSI KIRJATTAVA	10 849	10 656	11 294	12 017	12 520	12 919
<i>Muutos %</i>	3,7	-1,8	6,0	6,4	4,2	3,2

Taulukoiden luvut on esitetty käyvin hinnoin, eli inflaation vaikutusta ei ole eliminoitu

Kuluttajahintaindeksi, 2000=100	120,5	121,6	122,7	124,1	125,8	127,5
<i>Kuluttajahintaindeksin muutos</i>	0,6	0,9	0,9	1,1	1,4	1,4
Peruspalvelujen hintaindeksi	129,0	130,4	132,7	135,4	138,0	140,5
<i>Peruspalv. hintaindeksin muutos</i>	-0,8	1,1	1,8	2,0	1,9	1,8

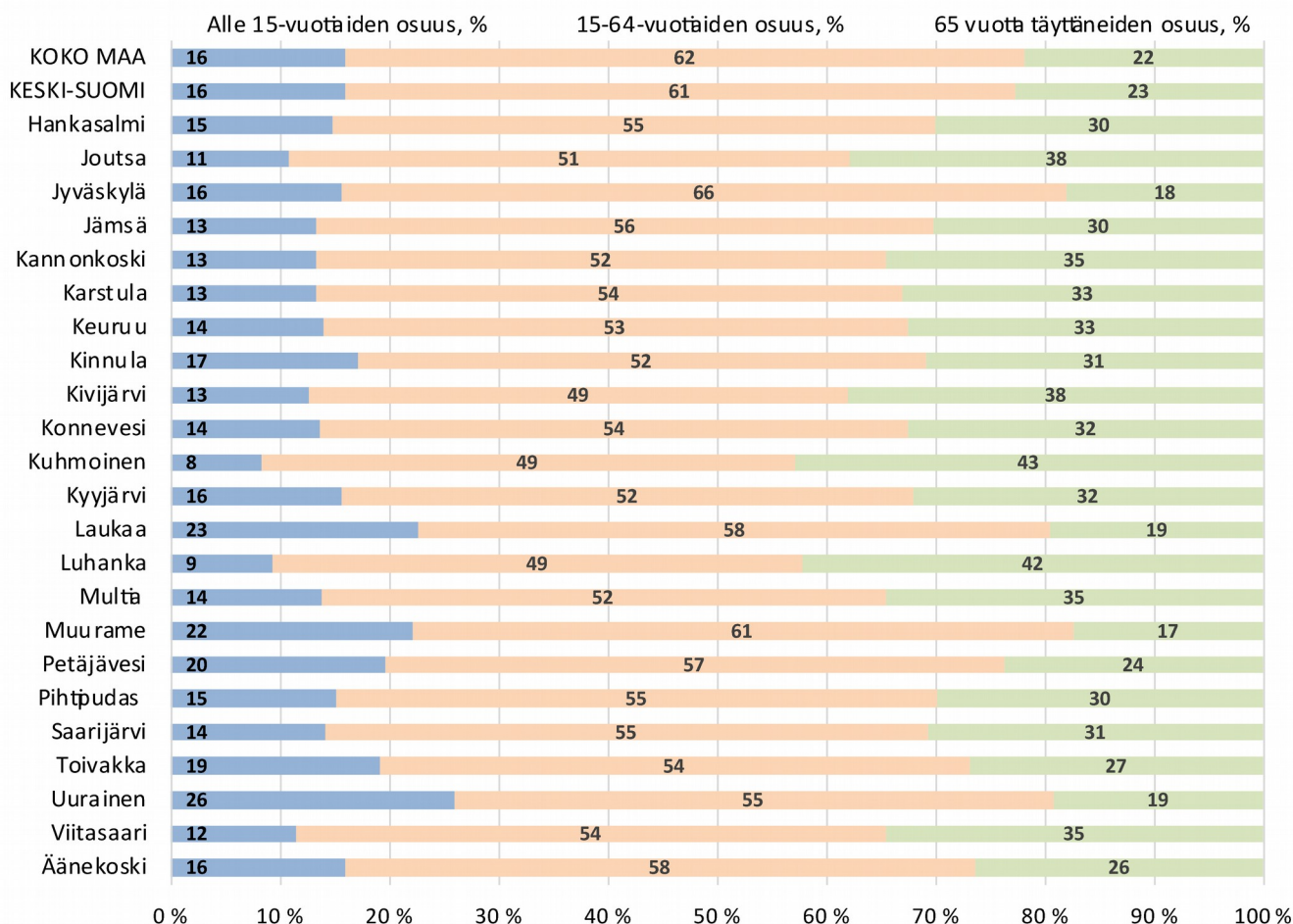
Talouden kehitys

Ennusteen mukaan kuntatalous heikkenee vuodesta 2021 eteenpäin vuosi vuodelta. Tilanteen ennustetaan olevan heikoin pienissä, alle 6000 asukkaan kunnissa. Verojen korotuspaine on valtava. Oheisesta Uuraisten kunnan taloutta kuvaavasta Vuosikate ja yli-/alijäämä -kuvasta käy ilmi vuosina 2018-19 heikentynyt talous ja sen negatiivinen vaikutus. Siksi on äärimmäisen tärkeää, että talousarvion 2020 positiivinen vuosikatetavoite toteutuu. Talouden tasapainottamisen toimenpiteitä tarvitaan tulevina vuosina, muuten talous muuttuu alijäämäiseksi v. 2026, mahdollisesti aiemminkin (kertynyt alijäämä). Nykyisen tarkan taloudenpidon lisäksi seuraavina vuosina on tasapainotettava vesilaitoksen talous, vähennettävä aktiivisesti henkilöstön poissaoloja, toteutettava aktiivista kaavoitusta ja elinkeino-voimapolitiikkaa sekä pyrittävä keventämään hallintoa. Tämä kaikki on mahdollista ilman, että Uuraisten kunta joutuisi heikentämään peruspalvelujensa tasoa ja/tai nostamaan tuloveroprosenttiaan. Toimenpiteillä pitäisimme taloutemme ylijäämäisenä vuoteen 2026, kenties pitemmällekin.

Väestö

Uuraisten kunnan väestön väkiluku on ennakkotiedon mukaan syyskuun 2019 lopussa ollut 3702 henkilöä. Vuoden lopusta 2018 syyskuun 2019 on Uuraisten väkiluku laskenut n. 2%:n. Koko Keski-Suomen väkiluvun arvioidaan kasvavan noin 1,5 prosenttia vuodesta 2014 vuoteen 2030. Koko maassa saman luvun arvioidaan olevan 5 prosenttia. Uuraisilla 15-64 vuotiaiden osuus on 55 prosenttia väestöstä ja alle 15-vuotiaiden osuus 26 prosenttia väestöstä. Tämä on suurin prosentuaalinen osuus vastaavasta väestöosasta koko Keski-Suomessa. Yli 65 vuotiaisen osuus on 19 %. On huomioitava palveluissa se, että yli 65 v. osuus tasaisesti kasvaa. Esimerkiksi vuonna 2008 osuus oli 16 %.

Ikäryhmien väestönsuudet v.2018, lähde: Keski-Suomen liitto

Työpaikat ja työllisyys

Alueella olevien työpaikkojen lkm vuonna 2016 oli 839. Työpaikkojen prosentuaalinen osuus toimialan mukaan (2017):

- Maa- ja metsätalous 11 %
- Jalostus 21,5 %
- Palvelut 65,9 %
- Muut 1,6 %

Uuraisten työpaikkaomavaraisuus vuonna 2016 oli 60,0%.

Keski-Suomen työttömien työnhakijoiden määrä on vähentynyt vuodesta 2018 vuoteen 2019. Vuoden 2019 heinäkuussa Keski-Suomessa oli 15 858 työtöntä työnhakijaa, mikä on 613 henkilöä vähemmän kuin vuoden 2018 heinäkuussa. Maakunnan työvoimasta työttömien työnhakijoiden osuus on tällä hetkellä 12,5 prosenttia. Kuitenkin pitkäaikaistyöttömien kokonaismäärä on kasvanut 82 henkilöllä ja samalla on kasvanut myös pitkäaikaistyöttömien suhteellinen osuus työttömistä. Kaikissa muissa ikäryhmissä työttömyys on laskenut, mutta alle 20-vuotiaissa lisääntynyt. Avointen työpaikkojen määrä Keski-Suomessa on kasvanut vuodentakaiseen tilanteeseen verrattuna noin 200 paikan verran.

Heinäkuun 2019 tilastojen mukaan Uuraisten työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta on ollut 8,4 prosenttia. TE-toimiston arvion mukaan määrällisesti työttömiä työnhakijoita on heinäkuussa 2019 ollut 136 henkilöä. Heinäkuun pitkäaikaistyöttömien määrä on vähentynyt vuodentakaisesta seitsemällä henkilöllä. Alimmillaan Uuraisten työttömyys on vuonna 2019 ollut huhti- ja toukokuussa, jolloin työttömyysprosentti oli 7,0 ja työttömien määrä 113

henkilöä.

4. SISÄINEN VALVONTA JA RISKIENHALLINTA

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestäminen perustuu kunnan perustehtävään, toimintaympäristön analysointiin, toiminnan ja talouden tavoitteisiin sekä kuntastrategiaan. Sen tarkoituksena on kehittää ja edistää kunnan toiminnan laadukasta johtamista, riskien ennaltaehkäisyä ja hallintaa, toiminnan kehittämistä, tuloksellisuutta ja sen arviointia sekä mahdollisuuksien ja vahvuuksien hyödyntämistä. Sillä tarkoitetaan kaikkia niitä tapoja, joilla viranhaltijat, tilivelvolliset, toimielimet sekä esimiehet pyrkivät varmistamaan, että kunnan toiminta on tuloksellista ja taloudellista; päätösten perusteena oleva tieto on riittävää ja luotettavaa; lain säännöksiä, toimielinten päätöksiä sekä viranomaisohjeita noudatetaan ja kunnan omaisuus ja voimavarat turvataan. On tärkeää, että sisäisen valvonnan toimintatavat sisällytetään päätöksentekoprosesseihin, toiminnan ja talouden sekä investointien suunnitteluun sekä hallinnan, hallinnon, toiminnan, omaisuuden ja taloudenhallinnan toimintatapoihin. Talousarvion laadinnassa on pyritty siihen, että tavoitteet ja niiden mittarit olisivat mahdollisimman konkreettisia ja yksiselitteisiä.

Uuraisten kunnanvaltuusto on hyväksynyt 3.9.2013 Uuraisten kunnan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan periaatteet 1.1.2014 alkaen. Lisäksi kunnanhallitus on antanut sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan raportointiohjeen 20.6.2016.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tarkoituksena on edistää

- a. strategisten, toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden saavuttamista;
- b. toiminnan lainmukaisuutta;
- c. hyvän hallintotavan toteutumista;
- d. riskien ennaltaehkäisyä ja hallintaa

Riskienhallinta on johdon vastuulla. Se on osa sisäistä valvontaa ja sen tavoitteena on saada kohtuullinen varmuus kunnan strategisten, toiminnan ja talouden saavuttamisesta sekä toiminnan häiriöttömyydestä ja jatkuvuudesta. Riskienhallinnan tarkoituksena on ennaltaehkäistä toiminnan jatkuvuutta ja häiriöttömyyttä vaarantavia tapahtumia. Riskienhallinta perustuu ydintoimintojen ja järjestelmien tunnistamiseen, sallitun ja hyväksyttävän riskitason määrittelyyn, sekä riittävän riskien hallinnan menetelmien toimeenpanoon käytännössä.

Kunnanhallitus ja lautakunnat antavat toimialoiltaan toimintakertomuksessa tiedot sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä ja keskeisistä johtopäätöksistä. Kunnanhallitus vastaa ja lautakunnat vastaavat toimialoillaan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan asianmukaisesta järjestämisestä, toimeenpanon valvonnasta ja tuloksellisuudesta. Kukin toimiala antaa talousarvioehdotuksen yhteydessä suunnitelman talousarviovuonna seurattavista asioista. Kunnanhallitus laatii talousarvion yhteenvedon talousarviovuonna seurattavista asioista.

Toiminnan painopisteet ja keskeiset muutokset:

Vuoden 2020 talousarvion käsittelyn yhteydessä arvioidaan toimintaan ja talousarvion toteutumiseen kohdistuvat riskit tehtäväalueittain. Kukin toimiala on talousarvion laadinnan yhteydessä kirjannut keskeisimmät riskit tavoitteiden saavuttamiselle.

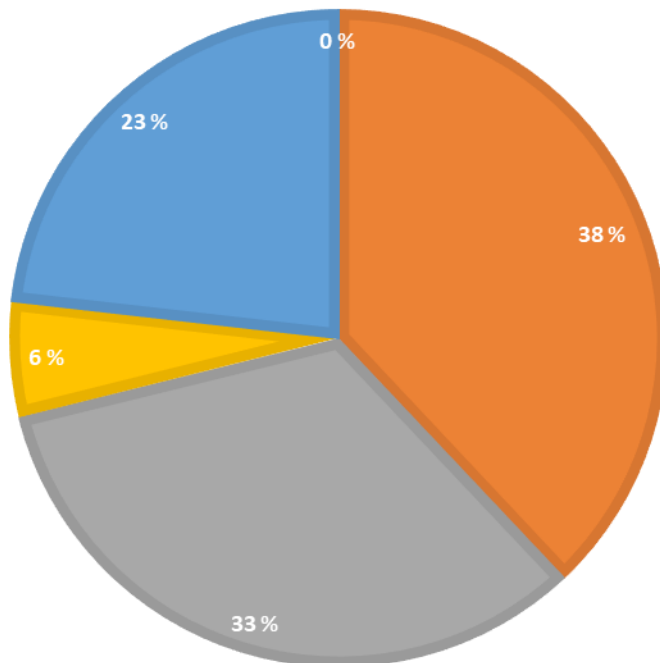
Koko kunnan vuoden 2020 sisäisen valvonnan painopistealueena jatkuu edelleen asiakirjahallinta ja lisäksi viranhaltijapäätökset. Lakiuudistusten ja uusien säännösten jalkauttamista kunnan ja työyksiköiden toimintaa seurataan edelleen.

5. TALOUDEN RAKENNE

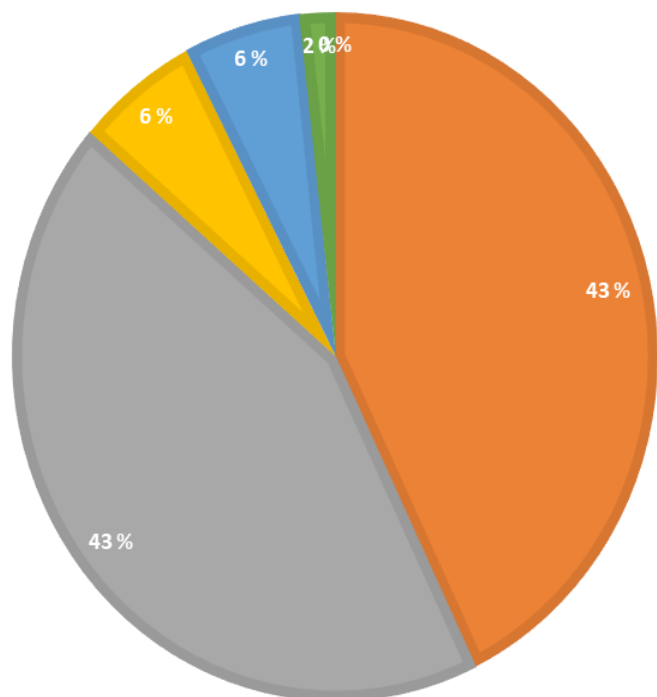
TOIMINTATUOTOT 2020 (ULKOISET TUOTOT)

■ Toimintatulot 2020 ■ Myyntituotot ■ Maksutulot ■ Tuet ja avustukset ■ Muut toimintatuotot

TOIMINTAMENOT 2020 (ULKOISET MENOT)

■ Toimintamenot 2020 ■ Henkilöstö ■ Palvelujen ostot
■ Aineet, tarvikkeet ja tavarat ■ Avustukset ■ Muut toimintakulut

6. TALOUSARVIO JA TALOUSSUUNNITELMA

KÄYTTÖTALOUS				
1 000 eur	Tp 2018	Ta 2019	Ta 2020	Muutos-% ta 2020/ta 2019
Valtuusto ja konsernijohto				
Yleishallinto				
*tulot	14 495	10 000		-100,0
*menot	-506 725	-562 240	-505 240	-10,1
*netto	-492 230	-552 240	-505 240	-8,5
Maa- ja metsätilat				
*tulot	208 600	150 000	150 000	0,0
*menot	-40 302	-15 320	-15 320	0,0
*netto	168 298	134 680	134 680	0,0
Valtuusto ja konsernijohto yht.				
*tulot	223 095	160 000	150 000	-6,3
*menot	-547 027	-577 560	-520 560	-9,9
*netto	-323 932	-417 560	-370 560	-11,3
Konsernipalvelut				
Keskusvirasto				
*tulot	20 786	4 270	2 240	-47,5
*menot	-513 917	-475 550	-525 280	10,5
*netto	-493 131	-471 280	-523 040	11,0
Henkilöstöhallinto				
*tulot	33 698	30 500	37 000	21,3
*menot	-138 867	-116 400	-111 870	-3,9
*netto	-105 169	-85 900	-74 870	-12,8
Konsernipalvelut yht.				
*tulot	54 484	34 770	39 240	12,9
*menot	-652 784	-591 950	-637 150	7,6
*netto	-598 300	-557 180	-597 910	7,3
Peruspalvelutk.				
Sosiaalipalvelut				
*tulot	225 798	231 850	227 300	-2,0
*menot	-2 155 757	-1 982 800	-2 049 260	3,4
*netto	-1 929 959	-1 750 950	-1 821 960	4,1
Vanhustyö				
*tulot	830 043	836 200	955 030	14,2
*menot	-2 610 256	-2 740 700	-2 868 130	4,6
*netto	-1 780 213	-1 904 500	-1 913 100	0,5
Toimeentuloturva				
*tulot	66 640	59 900	55 500	-7,3
*menot	-690 624	-753 570	-734 350	-2,6
*netto	-623 984	-693 670	-678 850	-2,1
Terveydenhuolto				
*tulot				
*menot	-6 235 828	-6 056 630	-6 267 840	3,5
*netto	-6 235 828	-6 056 630	-6 267 840	3,5

Peruspalvelultk. yht.				
*tulot	1 122 481	1 127 950	1 237 830	9,7
	-11 692			
*menot	465	-11 533 700	-11 919 580	3,3
	-10 569			
*netto	984	-10 405 750	-10 681 750	2,7
Sivistysltk				
Sivistystoimi				
*tulot	10			
*menot	-74 154	-77 550	-80 440	3,7
*netto	-74 144	-77 550	-80 440	3,7
Peruskoulutus				
*tulot	330 001	221 100	118 100	-46,6
*menot	-4 992 368	-5 273 960	-5 293 750	0,4
*netto	-4 662 367	-5 052 860	-5 175 650	2,4
Varhaiskasvatus				
*tulot	180 797	179 350	176 500	-1,6
*menot	-2 547 223	-2 573 060	-2 585 070	0,5
*netto	-2 366 426	-2 393 710	-2 408 570	0,6
Muu opetustoimi				
*tulot				
*menot	-69 876	-67 530	-68 070	0,8
*netto	-69 876	-67 530	-68 070	0,8
Joukkoliikenne				
*tulot				
*menot	-9 048	-14 000	-13 000	-7,1
*netto	-9 048	-14 000	-13 000	-7,1
Kirjastotoimi				
*tulot	13 453	9 150	10 150	10,9
*menot	-227 277	-217 150	-216 150	-0,5
*netto	-213 824	-208 000	-206 000	-1,0
Kulttuuritoimi				
*tulot	4 551	2 000	2 800	40,0
*menot	-47 474	-28 390	-43 450	53,0
*netto	-42 923	-26 390	-40 650	54,0
Nuorisotoimi				
*tulot	32 021	32 500	27 000	-16,9
*menot	-140 302	-187 930	-161 070	-14,3
*netto	-108 281	-155 430	-134 070	-13,7
Liikuntatoimi				
*tulot	55 797	50 800	52 100	2,6
*menot	-228 650	-267 840	-248 060	-7,4
*netto	-172 853	-217 040	-195 960	-9,7
Sivistysltk yht				
*tulot	616 630	494 900	386 650	-21,9
*menot	-8 336 372	-8 707 410	-8 709 060	0,0
*netto	-7 719 742	-8 212 510	-8 322 410	1,3
Tekninen ltk				
Hallinto ja muu toiminta				
*tulot	17 188	15 000	18 000	20,0
*menot	-156 902	-169 450	-176 940	4,4
*netto	-139 714	-154 450	-158 940	2,9
Pelastustoimi				
*tulot				
*menot	-290 442	-306 010	-312 850	2,2

*netto	-290 442	-306 010	-312 850	2,2
Vesihuoltolaitos				
*tulot	314 991	313 900	352 850	12,4
*menot	-447 751	-442 690	-408 350	-7,8
*netto	-132 760	-128 790	-55 500	-56,9
Tuki- ja tilapalvelut				
*tulot	1 949 332	2 013 690	3 363 960	67,1
*menot	-1 894 961	-1 956 910	-3 336 130	70,5
*netto	54 371	56 780	27 830	-51,0
Liikenneväylät				
*tulot	1 596	1 200	1 300	8,3
*menot	-248 155	-229 700	-217 300	-5,4
*netto	-246 559	-228 500	-216 000	-5,5
Puistot ja muut alueet				
*tulot				
*menot	-24 579	-17 400	-17 000	-2,3
*netto	-24 579	-17 400	-17 000	-2,3
Sorakuopat				
*tulot	35 376	30 000	30 000	0,0
*menot	-1 013			
*netto	34 363	30 000	30 000	0,0
Ympäristötoimi				
*tulot	80 680	67 000	67 000	0,0
*menot	-202 051	-191 270	-198 980	4,0
*netto	-121 371	-124 270	-131 980	6,2
Maankäytön suunnittelu				
*tulot	184 300	135 000	125 000	-7,4
*menot	-159 204	-89 500	-99 200	10,8
*netto	25 096	45 500	25 800	-43,3
Tekninen lautakunta yht.				
*tulot	2 583 463	2 575 790	3 958 110	53,7
*menot	-3 425 058	-3 402 930	-4 766 750	40,1
*netto	-841 595	-827 140	-808 640	-2,2
KÄYTTÖTALOUS YHTEENSÄ				
*tulot	4 600 153	4 393 410	5 771 830	31,4
	-24 653			
*menot	706	-24 813 550	-26 553 100	7,0
	-20 053			
*netto	553	-20 420 140	-20 781 270	1,8

VALTUUSTO JA KONSERNIJOHTO

Määrärahat

	TP 2018	TA 2019	TA 2020	Muutos €
Toimintatuotot	223 095	160 000	150 000	-10 000
Toimintakulut	-547 027	-577 560	-520 560	57 000
Toimintakate	-323 932	-417 560	-370 560	47 000

Yleishallinto

Määrärahat

	TP 2018	TA 2019	TA 2020	Muutos €
Toimintatuotot	14 495	10 000		-10 000
Toimintakulut	-506 725	-562 240	-505 240	57 000
Toimintakate	-492 230	-552 240	-505 240	47 000

Tilivelvollinen: kunnanjohtaja

Toiminnan kuvaus Yleishallinnon tehtäväalueeseen sisältyvät kunnanvaltuuston, tilintarkastuksen, kunnallisverotuksen, elinkeinotoimen sekä kunnanhallituksen vastualueet. Kunnanhallitus vastaa kunnan hallinnosta ja taloudenhoidosta sekä valtuuston päätösten valmistelusta, täytäntöönpanosta ja laillisuuden valvonnasta. Kunnanhallituksen tehtäväalueeseen sisältyvät myös tilintarkastus, kunnallisverotus, elinkeinotoimi ja metsätilat. Uuraisten kunta kuuluu Laukaan kunnan hallinnoimaan maaseutuhallinnon yhteistoiminta-alueeseen.

Toiminnan painopisteet ja keskeiset muutokset

- tasapainoinen ja kestävä talous
- asukasluvun hallittu kehitys
- Toimiva ja houkutteleva elinympäristö
- Hyvinvoiva, yritteliäs ja palveleva Uurainen
- toimiva johtamisjärjestelmä ja yhdessä valmistelu
- aktiivinen konserniohjaus ja omistajapolitiikka (konserniohje)
- Elinkeinotoimi järjestetään oman toimintana. Hallintosäännön mukaan kunnanjohtaja johtaa kunnan elinkeinotoimintaa. Tukena on kunnan työ- ja elinkeinoryhmä.
- Yrityspalveluseteliä jatketaan vuonna 2020. Sen avulla yrittäjä voi hankkia juuri omaan tarpeeseensa sopivaa neuvontaa.
- Keski-Suomen Uusyrityskeskukseen kanssa jatketaan yhteistyötä, minkä kautta tullaan saamaan myös uusi liiketoimintasuunnitelman pohja (sähköinen), josta löytyvät mm. laskelmat ja muut perusjutut.
- Yrittäjätilaisuuksia järjestetään vuoden aikana
- Työpaikkarakentamisen tonttien markkinointi.

Strategiset tavoitteet (valtuustoon nähden sitovia strategiasta johdettuja toiminnallisia tavoitteita)

Kriittinen menestystekijä: ansiotulo- ja kiinteistöveroprosentin pitäminen kohtuullisena ja nopea reagointi talouden muutoksiin.		
tavoite	Mittari	Tavoitetaso tai toimenpiteet 2020
tasapainoinen ja kestävä talous	<ul style="list-style-type: none"> - kohtuulliset veroprosentit - tuottavuusohjelman toteutus 	<p>tulovero 21,50%, Kiinteistövero: yleinen 1,05 %, vakituisten asuinrak. 0,48 %, muiden asuinrak. 1,20 %, yleishyödyll.yhteisön 0,0%, rakentamattoman rakennuspaikan 3,0 %</p> <p>Toimitilojen tilatehokkuus, tilapalvelujen käyttöönotto. Kustannustehokkuus verrattuna lähimpiin verrokkeihin. Uusia toimia ja virkoja tulee perustaa, jos lainsäädäntö velvoittaa lisäämään henkilöstöä. Tästä poikkeavat tilanteet tulee perustella erityisen hyvin ja riittävän ajoissa ennen toimielinkäsittelyä.</p>

	<ul style="list-style-type: none"> - varainhankinnan toimivuus ja lainakannan riittävä suojaaminen korkorisikiltä - sijoitussuunnitelma toteutus 	<p>Varainhankinnan tavoitteena on turvata Uuraisten kunnan maksuvalmius kaikissa markkinatilanteissa. Pitkäaikaista lainaa otetaan vuonna 2020 enintään 3,0 miljoonaa euroa. Tilapäisrahoitusta otetaan kerralla enintään 3 milj. euroa. Tavoitteena on, että kunnan velka €/asukas tunnusluku pysyy taloussuunnitelmavuosina 2020-22-vuoden 2018 tasolla. Vähintään 20 % lainoista pyritään suojaamaan korkojen nousun varalta. Kunnanjohtaja päättää hallintosäännön mukaan kunnanvaltuuston hyväksymissä rajoissa pitkäaikaisen lainoituksen hankkimisesta sekä tilapäislainan ottamisesta.</p> <p>Kunnan varojen sijoitustoimintaa määrittelee valtuuston hyväksymä sijoitussuunnitelma. Kunnan sijoituksista on mahdollista kotiuttaa talousarviovuoden aikana enimmillään 1,0 milj. euroa. Kotiutettuja sijoituksia käytetään ohjeellisen käyttösuunnitelman mukaisesti investointien rahoittamiseen ja käyttötalouso- osassa olevan investointiavustuksen kattamiseen. Kunnanhallitus hyväksyy erikseen ohjeellisen käyttösuunnitelman, mikäli sijoitusten kotiuttaminen on tarpeellista.</p>
--	--	--

Kriittinen menestystekijä: Matala kynnyks työllistymiseen, yrityksen perustamiseen, yritystoiminnan laajentamiseen		
Tavoite	Mittari	Tavoitetaso tai toimenpiteet 2020
Kunnan elinvoimaisuuden kehittäminen yritysten toimintaa ja kasvua edesauttamalla	<ul style="list-style-type: none"> - Yritysten toimintaedellytykset ovat kunnossa. - yrityspalvelusetelin käyttö ja sen vaikuttavuus yritysten kasvuun/liiketoimintaan/työllistämiseen - uudet yritykset Uuraisilla - yritystoimintaa tukeva tietoineisto yritysten saatavilla 	<ul style="list-style-type: none"> - Työ- ja elinkeinoryhmä valmistelee elinkeinon kehittämisen painopisteet - Yrityspalvelusetelin jatketaan vuonna 2020 - sopimus K-S:n Uusyrityskeskukseen kanssa
Toteutuminen	tähän raportoidaan toimintakertomuksessa tavoitteen toteutuminen	

Kriittinen menestystekijä: Hyvä yrittäjyysilmapiiri, aktiivisuus		
Tavoite	Mittari	Tavoitetaso tai toimenpiteet 2020
Kunnan ja yrittäjien keskinäisen yhteistyön vahvistaminen	- yrittäjätilaisuudet	- järjestetään vähintään viisi yrittäjätilaisuutta yhteistyökumppanien kesken
Toteutuminen	tähän raportoidaan toimintakertomuksessa tavoitteen toteutuminen	

Kriittinen menestystekijä: Positiivinen kuva kunnasta toimii vetovoimatekijänä		
Tavoite	Mittari	Tavoitetaso tai toimenpiteet 2020
Vetovoiman kehittäminen	<ul style="list-style-type: none"> - tavoiteltu vuotuinen väestönkasvu - keskustaajama on viihtyisä ja vetovoimainen - puhdas luonto - yhteydet yrityksiin ja yritystonttien tarjonta 	<ul style="list-style-type: none"> - 0-1 % - Työ- ja elinkeinoryhmä valmistelee kuntamarkkinoinnin painopisteet - kunnossapito (maisemahoito, puisto, tiet ja asuinalueet) - säännöllistä yhteydenpitoa
Toteutuminen	tähän raportoidaan toimintakertomuksessa tavoitteen toteutuminen	

Tuotannolliset tavoitteet

Tavoite	Mittari	TP 2018	TA 2019	TA 2020
Yleistavoitteet				
1. 1. Talous				
Tulorahoituksen riittävyys	vuosikate €/asukas		≥ 130	≥ 200
Vieraan pääoman (velan) määrä	konsernin laskennallinen lainanhoitokate		≥ 0,8	≥ 0,5
2. Elinvoima				
yrittäjätilaisuudet	kpl	7	5	5
uudet yritykset	kpl	17	5	5
yrittäjäpalvelusetelin käyttö	kpl	6	5	5
kontaktoidut yritykset (yritystonttien markkinointi)	kpl	25	10	10
Asiakastyytyväisyys	asteikolla 1-5	3	4	4

Keskeisimmät riskit tavoitteiden saavuttamiselle

Omistajapolitiikkaan liittyvät riskit, kuten taloudelliset ja toiminnalliset ongelmat konsernin tytäryhteisöissä ja yhteisöissä, jossa kunnalla on määräysvalta.

Kielteinen kuntakuva, jossa kunnan toiminnasta aiheutuu kielteistä julkisuutta.

Tulojen ja menojen epätasapaino, jossa tulo-rahoitusta ei ole riittävästi menojen kattamiseen.

Vieraan pääoman määrä eli lainoihin liittyvä velkariski. Kunnan lainakanta on reilu 14 miljoonaa euroa ja kohoaa edelleen vuonna 2020 johtuen investoinneista aiheutuvista rahoitustarpeista.

Sijoitusriski liittyy osana sijoitustoimintaan ja riskinotto on välttämätöntä, jotta asetetut tuottotavoitteet voidaan saavuttaa pidemmällä tarkasteluvälillä.

Takausriski, kunnan omavelkaisia takauksia on n. 6 751 357,71 euroa (31.12.2018). Samaan konserniin kuuluvien yhteisöjen puolesta takauksia on n. 3 miljoonaa euroa ja takauksia muiden puolesta 3,75 milj.€. Muille annetuista takauksista suurin on Uuraisten Valokuituverkot Oy:n lainalle annettu takaus 2,36 milj.€ (tilanne 31.12.2018).

Suurimpina riskeinä, joilla on vaikutusta takaajan asemaan, on se, että Uuraisten Valokuituverkot Oy:n hakeutuu ja pääsee yrityssaneeraukseen tai jos se asetetaan konkurssiin. Jos velallinen on asetettu konkurssiin tai aloitettu yrityssaneeraus, velkoja saa vaatia suoritusta takaajalta ilman velalliseen kohdistettua eräännyttämistointia. Saneerausohjelmassa määrätään myös takaajan maksuvelvollisuudesta velkojalle. Takaajalla on myös oikeus ennenaikaiseen suoritukseen velallisen maksukyvyttömyysmenettelyn johdosta. Tällöin takaaja pääsee velkojan asemaan. Käytännössä kunta joutuisi maksamaan takauksensa, eikä saisi kaikkea perityksi yhtiöltä. Konkursstilanteessa kunta käytännössä suorittaa yhtiön lainan velkojalle takausvastuunsa perusteella, jolloin kunnasta takaajana tulee konkurssi-velkoja. Konkursstilanteessa kauppahinta palautuisi jako-osuutena kunnalle osittain konkurssikustannuksilla vähennettynä. Riskinä on se, että kunnalle palautuva kauppahinta olisi olennaisesti pienempi kuin takausvastuun kautta maksettavaksi tuleva laina. Tällöin kasvaa kunnan vieraan pääoman velka ja sitä kautta korkoriski sekä talouden tunnusluvut heikkenevät. Uuraisten kunnanvaltuusto on päättänyt rahoitusjärjestelyistä ja vaihtovelkakirjasta, jolla takaajana kunnan regressisaatavat turvataan ja minimoidaan konkurssi- ja velkasaneerausriskiä. Päätöksistä on valittu, ja valitukset ovat edelleenkin oikeusistuimen ratkaistavana, ja tämä pitää valitettavasti edellä kuvatun riskiskenaariota mahdollisena.

Maa- ja metsätilat

Määrärahat

	TP 2018	TA 2019	TA 2020	Muutos €
Toimintatuotot	208 600	150 000	150 000	0
Toimintakulut	-40 302	-15 320	-15 320	0
Toimintakate	168 298	134 680	134 680	0

Toiminnan kuvaus: Kunnan metsien hyödyntäminen ja hoito metsäsuunnitelman 2027 mukaan.

Toiminnan painopisteet ja keskeiset muutokset:

Kaavatonttien myynti- ja muodostamisasiat sekä tonttialueiden puuston raivaustyöt kuuluvat teknisen lautakunnan alaisuuteen. Toiminnan painopisteenä on puun myynti ja metsänhoitotöiden tekeminen.

Keskeisimmät riskit tavoitteiden saavuttamiselle

Metsäomaisuuteen liittyvä riski myrskyn, tulipalon, saastumisen tai muun luonnonkatastrofin johdosta.

Puunmyyntitulojen vaihtelut, tulot vaihtelevat vuosittain ja vaikuttavat talousarvion laadintaan.

KONSERNIPALVELUT

Määrärahat

	TP 2018	TA 2019	TA 2020	Muutos €
Toimintatuotot	54 484	34 770	39 240	4 470
Toimintakulut	-652 785	-591 950	-637 150	-45 200
Toimintakate	-598 300	-557 180	-597 910	-40 730

Tilivelvollinen: Talous- ja hallintopäällikkö

Toiminnan kuvaus: Konsernipalvelut vastaa kunnan ylimmän päätöksenteon (kunnanvaltuusto, kunnanhallitus) hallinnosta, ICT-palveluista, asianhallinnan kokonaisuudesta, informaatiopalveluista, taloussuunnittelusta, kirjanpidosta, maksuliikenteestä, palkanlaskennasta sekä keskusarkistonhoidosta.

Ruoka- ja siivouspalveluyksikön hallinnointi siirtyy teknisen lautakunnan alaiselle tekniselle toimella 1.1.2020 ja on osa tilapalveluita.

Keskusvirasto

Määrärahat

	TP 2018	TA 2019	TA 2020	Muutos €
Toimintatuotot	20 786	4 270	2 240	-2 030
Toimintakulut	-513 917	-475 550	- 525 280	49 730
Toimintakate	-493 131	-471 280	-523 040	-51 760

Toiminnan kuvaus: Keskusviraston vastuulla on sisäinen ja ulkoinen asiakaspalvelu. Kunnanviraston neuvonnalla, viestinnällä ja markkinoinnilla vastataan kunnan ulkoisesta kuvasta. Keskusvirasto vastaa muun muassa taloushallinnon, henkilöstöhallinnon ja tietohallinnon palveluista.

Toiminnan painopisteet ja keskeiset muutokset:

Vuonna 2020 konsernipalveluissa kehitetään henkilöstön hyvinvointia, kuntaviestintää ja talousraportointia sekä kehitetään sähköisiä palveluita. Lisäksi kehitetään ICT-palveluja, sähköistä arkistointia, asianhallintaa ja verkkopalveluiden saatavuutta. Konsernipalvelut pyrkii toiminnassaan edistämään kokonaistalouden hallintaa, huomioimaan palvelutuotantoon vaikuttavat uudet lainsäädännöt ja niiden vaikutusmahdollisuudet sekä edistämään tehokkaalla kuntaviestinnällä vuorovaikutusta kuntalaisten kanssa. Digitalisoinnin mahdollisuuksia pyritään hyödyntämään kaikessa toiminnassa. Myös tukipalveluiden tuotantotapoja ja ostopalveluita tarkastellaan.

Kriittinen menestystekijä: Palvelutuotannon muutosten toimeenpano ja muutosjohtaminen		
Tavoite	Mittari	Tavoitetaso tai toimenpiteet 2020
ICT -palveluiden kehittäminen	Arviointikriteeri: - johtamisen, prosessien kehittyminen - riittävä resurssit - käyttöoikeuksien hallinta ja toteutus on tarkemmin ohjattu/seurannassa	- Perustetaan 1.1.2020 alkaen tietohallinnon ohjausryhmä/johtoryhmä seuraavalla kokoonpanolla: talous- ja hallintopäällikkö (pj.), ICT-suunnittelija, tietosuojavastava, toimialojen edustajat (1-2 per toimiala). Kunnanjohtajalla

	<ul style="list-style-type: none"> -Suunnitelmallisempi laitteiden ja ohjelmistojen elinkaaren hallinta - johdon/toimialojen ja ICT:n vuorovaikutus lisääntyy - ICT-palvelut ja -prosessit sekä niihin liittyvät roolit, vastuut ja tehtäväkuvat selkeästi määritelty (ml. yhteistyökumppanien osuudet) - ICT:n taloudellinen kokonaisvaikutus on systemaattisemmin arvioitavissa 	<ul style="list-style-type: none"> osallistumisoikeus. - Tietojärjestelmäkokonaisuuden perusteellisempi kartoitus kehittämisen ja muutoshallinnan parantamiseksi (ml. tietovirrat) - ICT-toimintojen onnistumisen ja kokonaistaloudellisen vaikutavuuden systemaattinen seuranta (mittaaminen) - ICT:n hyödyntämiseen liittyvän strategisen tahtotilan ja tavoitteiden kirkastaminen - Kehityssuunnitelma tahtotilan saavuttamiseksi (realistisella aikataululla)
--	---	--

Keskeisimmät riskit tavoitteiden saavuttamiselle

Tiukasta henkilöstömitoituksesta johtuva hallinnon haavoittuvuus poissaolotilanteissa.

Henkilöstöhallinto

Määrärahat

	TP 2018	TA 2019	TA 2020	Muutos €
Toimintatuotot	33 698	30 500	37 000	6 500
Toimintakulut	-138 867	-116 400	-111 870	4 530
Toimintakate	-105 169	-85 900	-74 870	11 030

Toiminnan kuvaus: Henkilöstöhallinnon vastuulla on työterveyshuollon järjestäminen, työkykyä ylläpitävä toiminta (tyky-toiminta) ja työsuojelu.

Toiminnan painopisteet ja keskeiset muutokset: Uuraisten kunnan työterveyshuollon järjestää tällä hetkellä Työterveyshuolto Aalto Oy, jonka osakas Uuraisten kunta on. Työterveyshuollon painopiste on vuonna 2020 lakisääteissä ennaltaehkäisevässä toiminnassa pitäen sisällään työntekijän palvelut, etävastaanoton, työpaikkatoiminnan, yritysjohton palvelut. Kaikki työkykyyn liittyvät pitkittyneet sairaudet kuuluvat lakisääteiseen palveluun, jossa arvioidaan työ- ja toimintakykyä. Lakisääteinen työterveyshuolto käsittää lääkärin vastaanottoja keskimäärin n. 1x/kk, työterveyshoitaja 1x/vko, fysioterapeutin 1x/kk ja työpsykologin tarvittaessa. Vuonna 2020 työnantajan kustantama sairaanhoito jää pois. Tämä tarkoittaa sitä, että esim. laboratoriotutkimusten ja röntgentutkimusten osalta työntekijät voivat kääntyä julkiseen tai yksityiseen terveydenhuoltoon, jota kautta hoituvat myös lähetteet erikoissairaanhoidon.

Kunnassa toimii vuoden 2018 alussa aloittanut työsuojelutoimikunta sekä yhteistoimintaelin, jotka molemmat koostuvat säännöllisesti. Tyky-toimintaa järjestetään ja tuetaan vuosittain kunnanhallituksen päätöksen mukaisesti. Perinteisesti henkilöstön työhyvinvointia on tuettu hyvinvointiseteleillä. Henkilöstöohjelmassa määritellään muut työhyvinvointia tukevat toimenpiteet. Kunnanhallitus palkitsee vuosittain harkintansa mukaan työntekijäjoukon hyvästä työtuloksesta.

Strategiset tavoitteet

Kriittinen menestystekijä: Henkilöstön tyytyväisyys ja hyvin johdettu työpaikka		
Tavoite	Mittari	Tavoitetaso tai toimenpiteet 2020
Uuraisten kunta on arvostettu ja tavoiteltu työnantaja.	Arviointikriteeri: Henkilöstökysely Kehityskeskustelut	Panostus tiedonkulkuun, hyvään esimiestyöhön, työkykyjohtamiseen, koulutukseen sekä hyvään sisäiseen asiakaspalveluun.

Kriittinen menestystekijä: Palvelutuotannon muutosten toimeenpano ja muutosjohtaminen		
Tavoite	Mittari	Tavoitetaso tai toimenpiteet 2020
Palvelutuotannon muutosten henkilöstönäkökulman huomiointi sekä muutosjohtamisen kehittäminen.	Arviointikriteeri: - Viestinnän toimivuus - Palvelutuotannon muutosten toteutusprosessien sujuvuus	- - Palvelutuotannon muutokset; tehokas tiedottaminen ja osallistava valmistelu.

Keskeisimmät riskit tavoitteiden saavuttamiselle

Henkilöstövahinko, jossa jaksaminen tai työkyky vaarantuu.
Työhyvinvoinnin tai työsuojelun laiminlyönti.

Tuotannolliset tavoitteet

Tavoite	Mittari	TP 2018	TA 2019	TA 2020
1. Sairauspoissaolojen vähentäminen	sairaspäivien lkm (kalenteripäivät)	kpv 3670	25.9.2019: 3054 kpv	-10 % vrt vuoden 2018 toteuma kpv.
2. Vaikuttavan työsuojelun järjestäminen	Työsuojelun toimintaohjelman toteuttaminen Vaara- ja läheltäpiti tilan- neilmoitusten lkm/v	Haitta- ja vaaratekijöiden kartoituksessa saatuihin tuloksiin on puututtu vuoden aikana.	alle 10 kpl	alle 10 kpl

PERUSPALVELULAUTAKUNTA

Määrärahat

	TP 2018	TA 2019	TA 2020	Muutos €
Toimintatuotot	1 122 482	1 127 950	1 237 830	109 880
Toimintakulut	-11 692 465	-11 533 700	-11 919 580	-385 880
Toimintakate	-10 569 983	-10 405 750	-10 681 750	-276 000

Tilivelvollinen: peruspalvelujohtaja

Toiminnan kuvaus: Sosiaalitoimi vastaa kuntalaisten hyvinvoinnin edistämisestä, sosiaalihuollon peruspalvelujen tuottamisesta ja niiden oikeudenmukaisesta kohdentamisesta ja tuottamisesta mahdollisimman tehokkaasti. Tulosalueet ovat: 1. Sosiaalipalvelut 2. Vanhus- ja perhetyö 3. Toimeentuloturva.

Toiminnan painopisteet ja keskeiset muutokset: Peruspalvelulautakunnan talousarvioraami on 10 682.000 euroa. Talousarvio on kokonaisuudessaan raamin mukainen.

Strategiset tavoitteet (valtuustoon nähden sitovia strategiasta johdettuja toiminnallisia tavoitteita)

Kriittinen menestystekijä: Kuntalaisten hyvinvointi		
Tavoite	Mittari	Tavoitetaso tai toimenpiteet 2020
Kuntalaisten hyvinvoinnin kohentaminen Laajan hyvinvointikertomuksen laatiminen yhdessä hallintokuntien kanssa	Laajan hyvinvointikertomuksen mittaristo	Hyvinvoinnin kohoaminen kaikissa keskeisissä tavoitteissa, erityisenä painopisteenä lapset, lapsiperheet ja nuoret
Toteutuminen	tähän raportoidaan toimintakertomuksessa tavoitteen toteutuminen	

Keskeisimmät riskit tavoitteiden saavuttamiselle

Kuntalaisten hyvinvoinnin kehittämiseksi ei saada eri hallinnonaloilla riittävää sitoutumista tavoitteiden toteuttamiseksi. Kuntaorganisaation ulkopuoliset tahot eivät resursoi omaa toimintaansa riittävästi ja riittävää sitoutumista ei saavuteta. Viestinnässä kuntalaisiin ja sidosryhmiin ei onnistuta riittävässä määrin. Henkilöstöresursointi on riittämätöntä.

Sosiaalipalvelut

Määrärahat

	TP 2018	TA 2019	TA 2020	Muutos €
Toimintatuotot	225 798	231 850	227 300	-4 550
Toimintakulut	-2 155 757	-1 982 800	-2 049 260	-66 460
Toimintakate	-1 929 959	-1 750 950	-1 821 960	-71 010

Tilivelvollinen: peruspalvelujohtaja

Toiminnan kuvaus: Sosiaalipalvelujen tulosityksiköt: 1. Hallinto 2. Erityisryhmien palvelut 3. Lasten huolto 4. Sosiaalityö 5. Päihdehuolto 6. Vammaishuolto. Talousarvioraami on 1 812 000 euroa, ylitys raamin 4 960 euroa. Keskeisenä selittävänä tekijänä on sosiaalityön kasvavat henkilöstömenot.

1. HALLINTO: Hallinto vastaa a) sosiaalitoimen toiminta-ajatuksen täytäntöönpanosta ja tulostavoitteen toteuttamisesta. b) toteuttaa henkilölle lastensuojelu- ja päihdehuoltolain nojalla annettavat tahdonvastaiset toimenpiteet. c) Vastaa sosiaalitoimen lainsäädännön soveltamisesta sosiaalitoimessa ja täytäntöönpanosta niiltä osin kuin se ei kuulu muiden tulosalueiden piiriin. d) Isyys-, elatus-, lasten huolto- ja tapaamislainsäädännön täytäntöönpano ja sovel-

tuvin osin holhoustoimen asioiden vireillepano.

VAMMAISPALVELUT

Tilivelvollinen: erityisryhmien palvelujohtaja

Toiminnan kuvaus

Vammaispalvelut ovat vammaisuuden tai sairauden perusteella henkilölle järjestettäviä palveluja ja tukitoimia. Niiden tarkoituksena on edistää vammaisen henkilön edellytyksiä elää ja toimia muiden kanssa yhdenvertaisena yhteiskunnan jäsenenä sekä parantaa vammaisten henkilöiden tasa-arvoa. Vammaisella henkilöllä tarkoitetaan henkilöä, jolla on vamman tai sairauden takia pitkäaikaisesti erityisiä vaikeuksia suoriutua tavanomaisista elämän toiminnoista.

Laissa ja asetuksessa vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista säädetään vammaispalvelujen sisällöstä sekä järjestämisvelvollisuudesta. Kunta huolehtii siitä, että vammaisille henkilöille tarkoitettut palvelut ja tukitoimet järjestetään sisällöltään ja laajuudeltaan sellaisina, kuin kunnassa esiintyvä tarve edellyttää. Vammaiselle henkilölle laaditaan yksilöllinen palvelusuunnitelma, jonka avulla selvitetään hänen tarvitsemansa palvelut ja tukitoimet.

Vammaispalvelut, joihin on subjektiivinen oikeus:

- Vaikeavammaisten kuljetus- ja saattajapalvelu
- Palveluasuminen
- Asunnon muutostyöt ja asuntoon liittyvät välineet
- Henkilökohtainen apu
- Päivätoiminta

Vammaispalvelut, jotka ovat harkinnanvaraisia ja määrärahasidonnaisia:

- Kuntoutusohjaus
- Sopeutumisvalmennus
- Päivittäisissä toiminnoissa tarvittavat välineet, koneet ja laitteet
- Ylimääräiset ravinto- ja vaatekustannukset

Toiminnan painopisteet ja keskeiset muutokset

Strategiset tavoitteet (valuustoon nähden sitovia strategiasta johdettuja toiminnallisia tavoitteita)

Kriittinen menestystekijä: Osaava, motivoitunut henkilöstä, jolla on muutosvalmiutta ja taitoa kehittämiseen.

Tavoite	Mittari	Tavoitetaso tai toimenpiteet 2020
Vammaispalvelut ovat oikein arvioitu, mitoitettu ja kohdennettu.	Arviointikriteeri: palvelutarpeiden oikea arviointi ja kohdentaminen, toiminnan suunnittelun ja talouden tasapaino.	Jokaiselle palveluja hakevalle ja saavalle asiakkaalle on laadittu yksilöllinen palvelusuunnitelma. Palvelujen ja tukitoimien myöntämiskriteeristön päivittäminen ajan tasalle.
Toteutuminen	tähän raportoidaan toimintakertomuksessa tavoitteen toteutuminen	

Keskeisimmät riskit tavoitteiden saavuttamiselle

Vammaispalvelujen ennustettavuus on haastavaa. Palvelujen piirissä olevien henkilöiden tilanteita voidaan jokseenkin ennustaa, mutta uusien palvelujen piiriin hakeutuvien määrää ja vamman tai sairauden laatua on vaikeaa etukäteen arvioida. Vammaispalveluluihin ovat oikeutettuja esimerkiksi onnettomuuksissa vammautuneet ja tietyillä kriteereillä sairauskohtauksen saaneet, silloin kun siitä seuraa, jotain pitkäaikaista toimintakyvyn haastetta. Pienessä kunnassa yksittäisen palvelun tai tukitoimen taloudellinen vaikutus voi olla merkittävä talouden kokonaisuuden näkökulmasta.

Vammaispalvelujen arviointi edellyttää ammatillista osaamista vammaisryhmistä sekä lainsäädännöstä. Henkilöstön vajavainen osaaminen tai puutteelliset resurssit nostavat palvelutarpeen väärinarvioinnin riskiä. Palvelutarpeen oikeanlaisen arvioinnin varmistaminen edellyttää, että kunnassa useampi, kuin yksi työntekijä hallitsee tarvittaessa

vammaispalveluiden kokonaisuuden.

2. ERITYISRYHMIEN PALVELUT

Tilivelvollinen: Erityisryhmien palvelujohtaja

Toiminnan kuvaus

Erityisryhmien palvelujen toimintamuodot ovat asumispalvelut, työ- ja päivätoiminta, ohjaus- ja neuvontapalvelut, erityisen tuen tarpeen lasten ja nuorten iltapäivä- ja kesäajantoiminta sekä perhehoito.

Asumispalvelut tuotetaan pääsääntöisesti palvelutalo Uurastuvalla. Tuetun asumisen ohjaus toteutuu Uurastuvan henkilökunnan toimesta asiakkaiden omissa asunnoissa lähialueilla. Asumisvalmennuksen kehittäminen kuuluu oleellisena osana tuettuun asumiseen. Erilaisten asumispalveluiden tarve on kasvava. Työ- ja päivätoiminta järjestetään pääosin toimintakeskus Uuraspajalla. Työvalmennuksen keinoin työtoimintaa pyritään laajentamaan myös ulkopuolisille työpaikoille. Ohjaus- ja neuvontapalvelut räätälöidään asiakkaiden tarpeiden mukaisesti ja niitä toteutetaan yhteistyössä asiakkaan verkostojen kanssa.

Erityisryhmien palveluiden kokonaisuus edellyttää jatkuvaa kehittämistä entistä yksilöllisemmän tuen ja palvelutarpeen seurauksena. Tuen tarpeet ovat entistä monimuotoisempia ja kokonaistarve on kasvusuhtaan teista kunnan alueella.

Vakituista henkilöstöä on yhdeksän. Palkkatuilla työllistettyjä työntekijöitä käytetään mahdollisuuksien mukaan täydentämään henkilöstöresurssia. Vuonna 2020 henkilöstöbudjetissa näkyy pitkäaikaisten palkkatukien pois jäänti. Yksi vakituinen vakanssi täytettiin vuosina 2017-2019 oppisopimusperusteisesti, jonka päättymisen jälkeen vakanssiin valittiin vakituinen työntekijä. Lisäksi Uurastuvan siivouspalvelut on useiden vuosien ajan järjestetty palkkatukityöllistettyjen avulla, mutta vuonna 2020 siivous siirtyy tilapalvelulle. Henkilöstön tehtäväkuvien kehittämisellä mahdollistetaan oikein kohdennetut ja kustannustehokkaat palvelut. Palvelujen osin kunnan omat – ja lähipalvelut ovat ensisijainen tapa vastata tarpeisiin. Palvelujen jatkuvalla kehittämisellä pystytään minimoimaan ostopalvelujen käyttö. Asiakkaiden yksilöllisyys, arjen sujuvuus, laadukas elämä sekä itsemääräämisoikeuden kunnioittaminen ovat palvelujen järjestämisen lähtökoh-
tia.

Toiminnan painopisteet ja keskeiset muutokset

Strategiset tavoitteet (valuustoon nähden sitovia strategiasta johdettuja toiminnallisia tavoitteita)

Kriittinen menestystekijä: innostunut, innovoiva henkilöstö, jolla on hyvä muutosvalmius sekä sitoutuneisuus oman työn ja organisaation kehittämiseen.		
Tavoite	Mittari	Tavoitetaso tai toimenpiteet 2019
Palvelujen kehittäminen vastaamaan asiakkaiden yksilöllisiä tarpeita ja niissä tapahtuvia muutoksia sekä yhteiskunnassa tapahtuvia sosiaali- ja terveysalan muutoksia ja uudistusta (mm. lait, uusi ”SOTE”).	Arviointikriteeri: erityisryhmien palvelujen palvelutarpeisiin vastaaminen, palveluun varattujen paikkojen täyttöaste (palveluasuminen Uurastupa 13-14, tuettu asuminen 1-3, työ- ja päivätoiminnat Uuraspaja 13/muualle työhön tuetut 4).	Oikeanlaisten palvelumuotojen kehittäminen, palvelujen tarpeperusteinen kohdentaminen sekä muuttuvien yksilöllisten tuen tarpeiden määrittely ja niihin vastaaminen.
Toteutuminen	tähän raportoidaan toimintakertomuksessa tavoitteen toteutuminen	

Keskeisimmät riskit tavoitteiden saavuttamiselle

Erityisryhmien asiakkaiden palveluiden ja tuen tarve on moninaista. Erityishuoltalain perusteella asiakkaan itsemääräämisoikeuslainsäädäntö ja rajoitustoimenpidesäännökset asettavat palveluille korkeat vaatimukset. Pienessä kunnassa on erityisen haasteellista tarjota moninaisia ammattitaidolla toteutettuja erityispalveluita, joilla voidaan vastata yksilöllisen tuen tarpeisiin lait ja säädökset huomioiden. Uuraisten tilanteessa ostopalvelujen käyttö on merkittävästi kalliimpaa, kuin oma tuotanto.

Omien palvelujen kehittäminen muuttuvat, yksilölliset ja kasvavat tarpeet huomioiden edellyttävät henkilöstön osaamisen täydentämistä sekä työssäjaksamisen tukemista työn kuormittavuuden kasvaessa. Työ- ja päivätoiminnassa henkilöstöresurssi on jo nyt tiukka, ohjaajaresurssin määrä 17 asiakkaalle on 1,4. Asiakas-

kunnan toimintakyvyn laskiessa tai asiakkaiden lisääntyessä resurssin tiukkuus aiheuttaa toiminnan laadun ja henkilöstön jaksamisen näkökulmasta merkittäviä riskejä. Lisäksi mahdolliset tulevat lainsäädännön muutokset palveluasumisen henkilöstön mitoitukseen voivat aiheuttaa työntekijöiden lisäämisveloitteen palveluasumisen osin.

Asumisen palvelut

Asumisen palvelut koostuvat palvelutalo Uurastuvasta, tuetusta asumisesta, asumisvalmennuksesta sekä lyhytaikaisesta perhehoidosta.

Laitoshoito

Laitoshoiton käyttö pyritään pitämään nollassa kehittämällä kunnan omia palveluita. Lyhytaikaista laitoshoidoa ostetaan välttämättömissä tilanteissa.

Palvelutalo Uurastupa

Palvelutalo Uurastupa tarjoaa palveluasumista kehitysvammaisille – ja erityisen tuen tarpeessa oleville aikuisille. Palveluasuminen on tarkoitettu ensisijaisesti Uuraslaisille, mutta harkinnan mukaan sitä voidaan myydä myös ulkopuolisille tarvitsijoille. Uurastuvalla asuminen perustuu yksilöllisyyteen, kokonaisvaltaiseen hyvinvointiin ja ohjaukselliseen työotteeseen. Palvelulla pystytään vastaamaan eritasoisin tuen, ohjauksen sekä hoidollisen huolenpidon tarpeisiin. Uurastupa koostuu 12 asunnosta, joihin asukkailla on vuokrasuhde. Muita Uurastuvalla tarjottavia tukimuotoja ovat terveyden- ja lääkeshoidon ohjaus sekä käynnisteillä oleva tuetun asumisen ohjaus ja asumisvalmennus.

Asumispalveluita tarvitsevien asiakkaiden määrä on kasvussa palveluasumisen osin. Todennäköisiä palveluasumisen paikan tarvitsijoita on tiedossa vuodelle 2020 yksi (1) sekä vuodelle 2021 yksi (1). Asukasmäärän kasvu edellyttää yhtä uutta asuntoa. Lisäasunto voidaan toteuttaa Uurastuvan olemassa oleviin tiloihin huonemuutoksilla. Yhden uuden asuinhuoneen aiheuttama rakennusmuutostyö synnyttää saman suuruisen kustannuksen, kuin palveluasumisen paikan ostaminen kunnan ulkopuolelta palveluntarjoajalta 1,5kk aikana. Yhden asukkaan lisäys ei kuitenkaan tämän hetken tietojen mukaan edellytä henkilöstöresurssin lisäämistä.

Tuettu asuminen

Tuetussa asumisessa asiakas asuu omavalintaisessa yksityisessä asunnossa. Arjen tuki järjestetään yksilöidyillä tukipalveluilla, kuten kotiin vietävä ohjaus ja ateriapalvelut. Tuettu asuminen toteutetaan yhteistyössä Uurastuvan ja ohjaus- ja neuvontapalvelujen kanssa.

Tavoite	Mittari	TP 2018	TA 2019	TA 2020
Palvelujen moninaisuus	Palveluasumisen vuorokaudet (hoitopäivät)	4361	4600	4700
	Tuetun asumisen ohjaustehtävät	11 / uusi	600	650
	Muut ohjaustehtävät	485	400	450
	Suoritteet yhteensä	4857	5600	5800
	Asukkaat Uurastuvalla	13	13	13
	Tuetun asumisen asiakkaat	1/ 1.12.alk	2	3
	Itsenäisyyden harjoittelu	1	1	1
	Asiakasmäärä yhteensä	15	16	17
Tehokkuus, oikein kohdennus	Käyttöaste	102%	96%	110%
Taloudellisuus	Palvelun hinta	58,75€	56,80€	51,10€

Perhehoito

Lyhytaikaista perhehoitoa käytetään lasten ja nuorten sekä heidän perheidensä tukipalveluna. Perhehoitoa voidaan toteuttaa hoitajan, että hoidettavan kotona. Toiminta perustuu lyhytaikaisiin, mutta säännöllisiin perhehoito jaksoihin. Perhehoitajat toimivat toimeksiantosuhteessa kuntaan. Toiminta on asiakaslähtöistä,

että kustannustehokasta.

Tavoite	Mittari	TP 2018	TA 2019	TA 2020
Palvelujen moninaisuus	Hoitopäivien määrä	220	235	320
	Hoidettavien määrä	3	4	5
Tehokkuus, oikein kohdennus	Käyttöaste	100%	100%	100%
Taloudellisuus	Hoitopäivän hinta	142,40	118€	116,56€

Ohjaus- ja neuvontapalvelut

Ohjaus- ja neuvontapalveluilla tuetaan ja ohjataan kokonaisvaltaisesti kehitysvammaisia- ja erityisen tuen tarpeessa olevia asiakkaita ja heidän perheitään. Palvelun tavoitteena on ennaltaehkäisevä-, kokonaistilanteen huomioiva- ja suunnitelmallinen asiakkaan tukeminen. Ohjaus- ja neuvontapalveluita toteuttaa palveluohjaaja. Tuetun asumisen ja asumisvalmennuksen järjestäminen ja kehittäminen toteutetaan palvelutalo Uurastuvan ja ohjauspalvelujen yhteistyönä.

Tavoite	Mittari	TP 2018	TA 2019	TA 2020
Palvelujen moninaisuus	Asiakkaat Kehitysvammaiset			
	Mielenterveyskuntoutujat	24	28	28
	Muut erityistä tukea tarvitsevat	1	1	1
	Yhteensä	9	7	9
	Asiakkaat palvelujen mukaan			
	Laitoshoido	0	0	0
	Asumispalvelut	16	16	17
	Perhehoito	3	4	5
	Päivä- ja työtoiminta	21	18	20
	Työtoiminnan ostopalvelut	1	0	0
	Palveluohjaus	32	34	35
	Iltapäivä-/ loma-ajan toiminta	4	6	5
	Yhteensä	81	78	82
	Yksilöohjauksen tehtävät 2019 alkaen:			
	Toimintatuokiot	160	160	160
	Yksilöpalaverit	174	168	180
	Palvelusuunnitelmapalaverit	18	37	34
	Verkostopalaverit	70	42	45
	Perhehoidonohjaus	16	20	20
	Tuetun asumisen ohjaus	35	80	70
	Iltapäivä-/loma-ajan toiminta	336	40	400
	Yhteensä	809	547	909
	Tehokkuus, oikein kohdennus	Käyttöaste	97%	100%

Taloudellisuus	Suoritteen hinta	47,15€	45,54€	40,80€
----------------	------------------	--------	--------	--------

Työ- ja päivätoiminta/ toimintakeskus Uuraspaja

Toimintakeskus Uuraspajalla järjestetään päivä- ja työtoimintaa ensisijaisesti Uuraslaisille kehitysvammaisille - ja erityisen tuen tarpeessa oleville asiakkaille. Muita asiakasryhmiä voivat olla mielenterveyskuntoutajat, työvoimahallinnon harjoittelijat ja kuntouttavan työtoiminnan asiakkaat. Palvelua voidaan myydä tarve ja kokonaistilanneperusteisesti myös muiden kuntien asiakkaille. Toiminnan keskeisinä tavoitteina on järjestää yksilölliset tuen tarpeet huomioivaa päivä- ja työtoimintaa sekä vahvistaa asiakkaiden elämisen taitoja ja akateemista osaamista. Uuraspajalla tapahtuvan työtoiminnan lisäksi osa asiakkaista käy tukitoimien avulla työssä ulkopuolisissa yksiköissä. Ulkopuolella tapahtuvaa työskentelyä ohjataan työvalmennuksen keinoin.

Tavoite	Mittari	TP 2018	TA 2019	TA 2020
Palvelujen moninaisuus	Asiakkaat			
	Kehitysvammaiset	14	14	15
	Kuntouttava työtoiminta	4	1	3
	Mielenterveyskuntoutujat	1	1	1
	Muut erityistä tukea tarvitsevat	2	1	2
	<u>Yhteensä</u>	<u>21</u>	<u>17</u>	<u>21</u>
	Työtoiminnan käyttöpäivät			
	Eniten ohjausta tarvitsevat	330	200	330
	Jonkin verran ohjausta tarvitsevat	936	1000	1000
	Vähiten ohjausta tarvitsevat	682	1000	670
Kuntouttava työtoiminta	237	127	200	
<u>Yhteensä</u>	<u>2185</u>	<u>2347</u>	<u>2190</u>	
Tehokkuus, oikein kohdennus	Käyttöaste	97%	102%	100%
Taloudellisuus	Suoritteen hinta	36,72€	24,17€	38,62€

Erityisen tuen tarpeen lasten ja nuorten iltapäivä- ja kesätoiminta

Erityisen tuen tarpeen lapsille ja nuorille järjestetään kesäaikaan tarve- ja harkintaperusteisesti kesätoiminta koulun loma-ajalla (kesäkuu sekä elokuun alku). Kesätoiminta on tarkoitettu niille lapsille ja nuorille, jotka eivät tuen tarpeidensa vuoksi selviydy kotona itsenäisesti huoltajien työssäoloaikana. Toiminnan tarkoituksena on lapsen tai nuoren sekä heidän perheiden kokonaisvaltainen tukeminen sekä mielekkään ja tavoitteellisen toiminnan järjestäminen koulun kesäloman aikana.

Erityisen tuen tarpeen lasten ja nuorten iltapäivätoimintaa järjestetään koulun lukukauden aikana. Toiminta on tarkoitettu niille lapsille ja nuorille, jotka eivät tuen tarpeen vuoksi selviydy kotona itsenäisesti huoltajien työssäoloaikana ja, jotka eivät iän tai muun syyn vuoksi voi osallistua kunnan yleiseen iltapäivätoimintaan. Kesä- ja iltapäivätoiminta toteutetaan Uuraspajalla. Toiminnan ohjaajina käytetään kunnassa työsuhteessa olevia koulunkäynninohjaajia sekä mahdollisuuksien mukaan toimintakeskuksen omaa henkilöstöä.

3. Sosiaalityö

Tilivelvollinen: johtava sosiaalityöntekijä

Toiminnan kuvaus: Sosiaalihuoltolain mukaan sosiaalityöllä tarkoitetaan sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön suorittamaa ohjausta, neuvontaa ja sosiaalisten ongelmien selvittämistä sekä muita tukitoimia, jotka ylläpitävät ja edistävät yksilöiden ja perheen turvallisuutta ja suoriutumista sekä yhteisöjen toimivuutta.

Sosiaalityö toteutetaan kunnassa yhdenmisenä sosiaalityönä, jossa molemmat sekä johtavan sosiaalityöntekijä, että sosiaalityöntekijä hoitavat kunnan toimeentulotukiasioita, lastensuojelua, palvelunohjausta ja monitahoista aikuis-sosiaalityötä. Vammaispalvelusta vastaa johtava sosiaalityöntekijä ja sosiaalityöntekijällä on lastenvalvoja tehtävät.

Toiminnan painopisteet ja keskeiset muutokset:

Sosiaalitoimen lastensuojelun avohuollon asiakaspalveluiden ostopalvelut ovat olleet viime syksyn ja kevään aikana suuret. Ostopalveluiden käyttöä vähennettiin maaliskuusta 2019 alkaen huomattavasti, kun sosiaalitoimen asiakkaiden palvelutarpeet kartoitettiin asiakassuunnitelmien yhteydessä. Lisäksi ostopalveluiden määrän laskuun vaikutti osaltaan se, että kunnan omia työntekijäresursseja hyödynnettiin laajentamalla työkenttää, muun muassa tuki-henkilötoimintaan.

Kevään 2019 aikana laadituissa asiakassuunnitelmissa on todellista palveluntarvetta arvioitu, työskentelylle asetettu tavoite, yritetty löytää keinoja, sekä työskentelylle määräaika.

Lapsiperheen kotipalvelun sekä perhetyön osalta palvelun myöntämiskriteereitä on täsmennetty ja työtä tullaan kehittämään jatkossakin seutukunnallisen mallin mukaiseksi. Lapsiperheen kotipalvelu tai perhetyö ovat sosiaalihuoltolain (1301/2014, 19 §) mukaisia palveluita, jossa työn tarkoituksena on vahvistaa vanhemmuutta sekä auttaa löytämään keinoja ja ratkaisuja arjessa selviytymiseen. Lapsiperheen kotipalvelu on myös konkreettista auttamista yhdessä vanhemman kanssa. Perhetyö painottuu ohjauksellisempaan työmuotoon. Molempien työmuotojen osalta on oleellista, ettei työ ole puolesta tekemistä, vaan perheen voimavarojen tukeminen yhdessä tehden. Uraisilla tämänlainen työote on varsin uusi, ja on aiheuttanut asiakkaiden puolelta myös negatiivista palautetta. Aiemman puolesta tekemisen sijaan pyrimme löytämään tällä hetkellä pysyvämpiä ratkaisuja perheen toimivuuden löytämiseksi. Ostopalveluita käytetään jatkossa vain äärimmäisissä tilanteissa. Viikkosiivoukset eivät kuulu jatkossa perhe- tai lapsiperheen kotipalvelutyön piiriin.

Lapsiperheen kotipalvelua sekä perhetyötä on tarkoitus jatkossa kehittää siihen suuntaan, että perheille ja asiakkaille myönnettäviä sosiaalipalveluita pyritään tuottamaan omasta kunnasta käsin. Perhekuntoutukset, jotka ovat ostopalveluna kunnalle kalliita investointeja, voidaan tuottaa myös oman resurssin voimin. Tämän vuoksi haluamme kehittää jatkossa työntekijöiden ammatillisuutta ns. täsmäkoulutuksin.

Uraisten kunnassa ei tällä hetkellä ole määrällisesti paljon sijoituksia. Sijoituksista aiheutuvat menot ovat silti suuri menoerä kunnalle. Laitossijoitusten vuorokausihinnat ovat suuria. Lastensuojelun laitospaikka kuitenkin varmistaa, että lapsi saa tarvitsemansa tuen ja avun kasvun ja kehityksen tueksi. Lastensuojelun laitospaikoilla olevien lasten ja nuorten tuen tarpeet ovat niin suuria tai haastavia, ettei näiden lasten osalta voida miettiä perhesijoituksia. Perhesijoitus tulee kyseeseen pääsääntöisesti pienten lasten osalta. Lastensuojelun todellisia sijoitusmenoja ei voida myöskään ennakoida, sillä sijoitustilanteet tulevat usein yllättäen. Lisäksi lastensuojelulain mukaan sijoitusta pyritään ehkäisemään kaikin tavoin avohuollon tukitoimin ennen sijoitusvaihtoehtoa. Ennaltaehkäiseviin avohuollon lastensuojelupalveluihin joudutaan kuitenkin jatkossakin satsaamaan. Sijoitus on aina äärimmäinen vaihtoehto.

Strategiset tavoitteet (valtuustoon nähden sitovia strategiasta johdettuja toiminnallisia tavoitteita)

Kriittinen menestystekijä: Laadukkaat ja monipuoliset lähipalvelut maakuntaudistuksen jälkeenkin		
Tavoite	Mittari	Tavoitetaso tai toimenpiteet 2020
Palvelujen kehittäminen vastaamaan sekä valtakunnallisen uudistuksen että yksilöllisten muutosten vaatimuksia	Hyvinvointikeskuksen toiminnan vakiinnuttaminen osaksi kunnan perustoimintaa	Hyvinvointitalo ja sen toiminnot ovat lapsiperheiden tiedossa ja käytössä osana peruspalveluita
Toteutuminen	tähän raportoidaan toimintakertomuksessa tavoitteen toteutuminen	

Strategiset tavoitteet:

Kriittinen menestystekijä: Vakiintunut ja selkeä sosiaalipalveluiden kokonaisuus		
Tavoite	Mittari	Tavoitetaso tai toimenpiteet 2020
Vakiinnuttaa ja selkeyttää toimenkuvat ja saada sosiaalitoimen tilanne stabiloitumaan	Kahden kotipalveluhenkilön viran vakiinnuttaminen ja nimikkeiden muutokset vastaamaan nykyistä käytäntöä Kullakin työntekijällä omat sovitut vastuut ja työtehtävät	Nykyisen työntekijä määrän vakiinaistaminen Työntekijöiden sitoutuminen omaan työhönsä ja sen kehittämiseen Selkeät toimenkuvat Pystytään mallintamaan sosiaalipalveluiden kenttä ytimekkäästi
Toteutuminen		

Kriittinen menestystekijä: Työhyvinvointi		
Tavoite	Mittari	Tavoitetaso tai toimenpiteet 2020
Työhyvinvoinnin ja työssäjaksamisen parantaminen ja edistäminen	Sairauspoissaolojen määrä Työntekijöiden pysyminen viroissaan/ vaihtuvuuden väheneminen	Kehityskeskustelut Esimiestyö Työn ja vastuun määrän oikein kohdentuminen Koulutukset Kehittämistyö
Toteutuminen		

Keskeisimmät riskit tavoitteiden saavuttamiselle:

Hyvinvointitalon vakiintumisen osalta haasteena on poliittinen tahtotilanne valtakunnallisesti (sote, maakunta jne ratkaisut). Lisäksi kuinka saadaan kolmas sektori ja muut kuin sosiaali- ja terveys sektori sitoutumaan toimintaan.

Sosiaalipuolen tilanteen vakiintumiselle ja työhyvinvoinnille riskitekijöitä ovat mahdollinen liian suuri työmäärä työntekijä kunnalle. Oikeiden keinojen löytäminen, jotta saadaan konsensus löytymään ja pysymään työntekijöiden kesken valitusta työmallista.

Tuotannolliset ja taloudelliset tavoitteet

Tavoite	Mittari	TP 2018	TA 2019	TA 2020
1. Lapsiperheet, kotipalvelu ja	Tuettujen perheiden määrä	41	55	55

perhetyö	Lapsia perheissä	125	220	200
	kotikäyntien määrä/vuosi	628	2 000	1200
2.Sijaishuolto	Yhteensä, joista	8	6	11
	perhehoidossa	1	1	1
	laitoshoidossa	3	3	4
	jälkihuollossa	4	2	6

Vanhustyö

Määrärahat

	TP 2018	TA 2019	TA 2020	Muutos €
Toimintatuotot	830 043	836 200	955 030	118 830
Toimintakulut	-2 610 256	-2 740 700	-2 868 130	-127 430
Toimintakate	-1 780 213	-1 904 500	-1 913 100	-8 600

Tilivelvollinen: Vanhustyönjohtaja

Toiminnan kuvaus: Ikääntyvälle väestölle tarjotaan turvallinen, asiakaslähtöinen ja inhimillinen hoito omassa kunnassa. Uuraisten kunnan vanhuspoliittisen strategian mukaisesti painopistealueita ovat ennaltaehkäisevä ja kuntouttava työ, ikäihmisten oman osallisuuden lisääminen, palveluohjaus, kotihoito ja tukipalvelujen ja kehittämisen, omaishoitajien tukeminen ja asumisen ja ympärivuorokautisen hoidon kehittäminen sekä hyvinvoiva henkilöstö. Kotona asumista tuetaan tuki- ja kotihoitoon palveluiden avulla niin pitkään kuin se on asiakkaan kunto ja resurssit huomioon ottaen mahdollista. Kotona asumista tukee myös päiväkeskustoiminta sekä erilaiset kerhot. Kun kotona asuminen omassa kodissa tai vanhustentaloissa ei enää onnistu, järjestetään asumispalvelupaikka ympärivuorokautista turvaa tarjoavassa palveluasumisessa. Pitkäaikaishoito annetaan niille asiakkaille, joille se lääketieteellisesti on perusteltua. Terveyskeskussairaalaan palveluita pyritään käyttämään vain akuutin sairaanhoidon tarpeisiin. Palvelun laatuun panostetaan mm. työntekijöiden koulutuksen ja riittävien resurssien avulla.

Toiminnan painopisteet ja keskeiset muutokset

Vanhustyön talousarvio alittaa raamin 5 900 euroa. Kotihoito on painopistealueena iäkkäiden hoidossa ja sitä on tarjolla ympäri vuorokauden viikon jokaisena päivänä (24/7). Talousarvioon on varattu määräraha yhden hoitajan vakanssin lisäämiseen kotihoitoon. Kotihoitoon kulut ovat kasvaneet vuonna 2019 lisääntyneen palvelutarpeen vuoksi. Kotihoitoon käynnit ovat lisääntyneet 23 % vuonna 2019 verrattuna vuoteen 2018. Kotihoitoon asiakkaiden hoitoisuus on lisääntynyt ja se näkyy asiakaskäyntien pidentymisessä ja sairaanhoidollisten käyntien määrän lisääntymisenä. Sairaanhoitajien välitöntä työaika on tällä hetkellä 44%, tavoitteen Keski-Suomessa ollessa 35%.

Kotihoitoon kehitetään kuntouttavaa arviointijaksoa. Arviointijaksolla kaikkien uusien asiakkaiden palvelun- ja hoidon tarve kartoitetaan monipuolisesti kotihoitoon arviointitiimin toimesta. Arviointijakso kestää 4 viikkoa. Jaksoa voidaan tarvittaessa pidentää. Jakson jälkeen asiakas jää kotihoitoon palveluiden piiriin, jos hän kriteerien perusteella on oikeutettu kotihoitoon palveluihin. Muutoin hänet ohjataan muiden palveluiden piiriin (kunnallisten tai yksityisten). Kotihoitoon asiakkaiden voinnin muuttuessa voidaan myös käynnistää vastaavanlainen kuntouttava arviointijakso.

Kotihoidon asiakkaiden hoitoisuuden lisääntymisen myötä myös tarve lyhytaikaiseen hoitoon on lisääntynyt. Tällä tuetaan asiakkaan kotona pärjäämistä. Intervallijaksot voivat olla päivästä kahteen viikkoon. Lisäksi omaishoidon ja kotihoidon tukemiseksi ovat säännölliset, ennalta sovitut intervallijaksot. Intervallijaksoja tarvitaan myös sairaalasta jatkohoitoon tuleville potilaille sairaalajaksojen lyhentymisen ja sairaalapaikkojen vähenemisen vuoksi.

Ikäihmisten laatusuosituksen mukaan ikääntyvien neuvontaan ja ohjaukseen on kiinnitettävä huomiota. Uuraisilla on yhteinen palveluohjaaja Petäjaveden kanssa. Palveluohjaaja on Uuraisilla yhtenä päivänä viikossa. Palveluohjaaja toimii osana kuntouttavan arviointitiimiä.

Vanhuspalveluiden työntekijöiden työssä jaksamiseen kiinnitetään huomiota yhteistyössä työterveyshuollon ja työsuojelun kanssa.

Vuonna 2019 vanhus- ja vammaispalvelut on siirtynyt hoitamaan asiakaslaskutuksensa Effica-tietojärjestelmän kautta. Effica-järjestelmä sekä kotihoidon mobiilijärjestelmä muuttuvat uudeksi järjestelmäksi 5/2020. Tämä vaatii huomattavan panostuksen henkilöstön koulutukseen ja perehdytykseen uuden järjestelmän käyttöönotossa. Laskutusjärjestelmä muuttuu myös uuden järjestelmän myötä.

Strategiset tavoitteet

Kriittinen menestystekijä: Hyvinvoiva ja palveleva Uurainen		
Tavoite	Mittari	Tavoitetaso tai toimenpiteet 2020
Ikäihmisten tukeminen kotiin 24/7 ja oikea hoidon porrastus. Laadukkaat palvelut	Kotona asuvien ikäihmisten määrä, ympärivuorokautisten hoitopaikkojen määrä, sairaalapaikkojen käyttö Asiakaskyselyt	-Kotihoitoa kehitetään ja kuntouttava arviointijakso otetaan tehokkaasti käyttöön - riittävä lyhytaikaisten paikkojen määrä
Toteutuminen	Kotihoidon asiakkaiden määrä, lyhytaikaisten paikkojen käyttöaste, kuntouttavan arviointijaksojen lukumäärä, kuntouttavien arviointijakso/säännöllisen kotihoidon piirien jäävien asiakkaiden lukumäärä	

Kriittinen menestystekijä: Toimiva johtajuusjärjestelmä ja yhdessä valmistelu sekä osaava, motivoitunut, hyvinvoiva henkilöstö		
Tavoite	Mittari	Tavoitetaso tai toimenpiteet 2020
Henkilöstön hyvinvointi Johtajuusjärjestelmän kehittämisen	Kehityskeskustelut Sairaspoissaolojen määrä Koulutuspäivät	100% Määrän hallinta, yhteistyö työterveyshuollon ja työsuojelun kanssa 3 pv/vuosi
Toteutuminen	Kehityskeskusteluista saatu palaute, varhaisen puuttumisen malli	

Tasapainoinen, kestävä talouskehitys		
Tavoite	Mittari	Tavoitetaso tai toimenpiteet 2020

Taloudellisesti toimivien ja tehokkaiden palveluiden kehittäminen	Talousarvion raami Asiakastyytyväisyyskyselyt x1/vuosi	Hyvä asiakaspalaute sekä talousarviossa pysyminen
Toteutuminen	Talousarvion seuranta, asiakastyytyväisyyskyselyjen palaute	

Keskeisimmät riskit tavoitteiden saavuttamiselle

Keskeisimmät riskit tavoitteiden saavuttamiselle ovat, että henkilöstö ja tilat eivät pysty vastaamaan asiakasmäärän tarpeisiin.

Vaikka Uuraisten asukasmääräennuste on positiivinen vuoteen 2040 asti, niin vanhusväestön osuus väestöstä kasvaa huomattavasti. Kotona hoidetaan entistä heikompiuntoisia ja iäkkäämpiä henkilöitä. Tämä edellyttää henkilöstöltä, niin vakituksilta että sijaisilta monipuolista osaamista, mikä on huomioitava henkilöstön rekrytoinnissa. Muistisairauksien lisääntyminen aiheuttaa haasteita kotihoidolle. Asiakkaiden muistisairaus tai mielenterveys- ja päihdeongelma aiheuttavat myös haastavaa käyttäytymistä, mikä on riski muiden asiakkaiden ja henkilöstön turvallisuudelle.

Sijaisten saatavuus on haasteellista. Vaihtuvat sijaiset tai jos sijaista ei saada heijastuu asiakastyön laatuun sekä henkilöstön jaksamiseen ja sitä kautta sairaalomiin.

Vanhustyön tuloissa näkyy kotikuntalain perusteella sijoitettujen vanhusten vaikutus. Mikäli joku näistä vanhuksista poistuu, asia näkyy tuloissa miinuksena.

Tuotannolliset tavoitteet (taloudelliset ja toiminnalliset tavoitteet)

Tavoite	Mittari	TP 2018	TA 2019	TA 2020
Vanhusten asumisen tukeminen (riittävä kotihoito ja tukipalvelut)	Yli 75-v kodinomaisissa olosuhteissa asuvat	85%	yli 85%	yli 86%
	Kotihoitoa edistävät tukipalvelut/palveluja tarvitseva asukas	100%	100%	100%
	Kotihoitokäyntien määrä	21586	26578	26578
	Käyntikerran hinta	28,39		
	Kotihoitoa saavat asiakkaat	13-14% yli 75-v	13-14% 75-v täyttäneistä	13-14% 75-v täyttäneistä
	Kotihoidon välitön työaika asiakkaan luona	Hoitaja 54% Sairaanh. 47	Hoitaja 50% sh 44%	Hoitaja 55% sh 44%
Riittävästi ympärivuorokautisesti valvottuja asumispaikkoja	Asumispaikat	38,josta	32	32
	Pitkäaikaishoito	4-6	5-6	4-5
	Vuorohoito	4-6	8	8-10
	Jonotusaika	1-3 kk	1 kk	1kk
Tk-sairaalan tarve vain akuuttiin sairaanhoitoon	Sairaalan hoitopäivät	1800	1800	1800
Turvallinen ja yksilöllinen hoito palveluasunnoissa ja pitkäaikaishoidossa	Yksilölliset hoito -ja palvelusuunnitelmat	100%	100%	100%
	Asiakas ja omaiskyselyn arvosana 4-10	8,75	8,7-9	8.7-9
Hoitotyön kehittäminen ja laadun takaaaminen	Koulutus-ja kehittämispäivät/työntekijät/v	2,13	3	3

Palvelun järjestäminen tehokkaasti ja taloudellisesti	Ruskolan (pitkäaikaishoito ja palveluasuminen) nettomenot/hoitopäivä	92,61	92,75	93,2
	Hoitopäivät	6398	6205	6205
	Käyttöaste	100%	90-100%	96-100%
	Palveluasumisen nettomenot/hoitopäivät	66,34	81,31	81,71
	Hoitopäivät	6253	6205	6205
	Käyttöaste	100%	90-100%	96-100%
	Koivulan nettomenot/hoitopäivä	88,05	78,88	79,27
	Hoitopäivät	2918	2920(8as)	2920
	Käyttöaste	99,93%	95-100%	100%
Ennaltaehkäisevä työ	Päiväkeskus käyntikerrat/v	643	390	410
	Ryhmätoiminnan käyntikerrat/kerho/henkilö	4055	2592	2592
	Kuukankodin palvelukeskuksen virkistystoimintaan osallistuvat/toiminta/henkilö	2602	2082	2082
	- sama henkilö voi olla useassa toiminnassa mukana			
	Ehko-käynnit	5	100% tänä vuonna 80-täytäneistä	99% 80-vuotta täyttäneistä
	Kuntouttavan työn asiakkaat			
Käyntikerrat	59			
Ryhmäjumppaan osallistujat	321			
	335			

Sisäinen valvonta:

Vanhustyön valvonta tapahtuu omavalvontasuunnitelman mukaisesti, jonka mukaan mm. asiakkaille tapahtuneet vaaratilanteet ja läheltä-piti tilanteet kirjataan Haipro-järjestelmään. Tilanteet käsitellään ja käydään läpi työpalaverissa säännöllisesti. Omavalvontasuunnitelma päivitetään vuosittain. Työntekijöille tapahtuneista vaara/läheltä-piti-tilanteista täytetään henkilöstön vaaratilanneilmoitus, joka käsitellään työyhteisön säännöllisissä palaverissa ja asiasta menee aina tieto työsuojeluun. Muutoinkin yhteistyötä tehdään säännöllisesti työterveyshuollon kanssa henkilöstön työkyvyn turvaamiseksi. Tehdyt viranhaltijapäätökset lähetetään tiedoksi peruspalvelulautakuntaan, joka käyttää tarvittaessa otto-oikeutta. Talouden toteumaa seurataan kuukausittain, ja toteuma käsitellään johtoryhmässä

Toimeentuloturva

Määrärahat

	TP 2018	TA 2019	TA 2020	Muutos €
Toimintatuotot	66 640	59 900	55 500	-4 400
Toimintakulut	-690 624	-753 570	-734 350	19 220
Toimintakate	-623 984	-693 670	-678 850	14 820

Tilivelvollinen: peruspalvelujohtaja

Toiminnan kuvaus: Toimeentuloturva käsittää seuraavat tukimuodot: 1. toimeentulotuki 2. Lasten kotihoidontuki 3. Työllistäminen. Talousarvioraami on 683 000 euroa, ylitys raamiin 850 euroa.

Toimeentulotuki

Perustoimeentulotuen myöntäminen ja maksaminen siirtyivät Kelan hoidettavaksi vuoden 2017 alussa. Muutoksen taustalla on tarve vähentää kuntien tehtäviä ja velvoitteita. Uudistuksella tavoiteltiin myös sitä, että perustoimeentulotukea hakevat asiakkaat olisivat keskenään mahdollisimman yhdenvertaisessa asemassa. Kuntien sosiaalityöntekijät päättävät edelleen täydentävästä ja ehkäisevästä toimeentulotuesta. Kela varmistaa, että asiakkaat ohjataan sosiaalityön piiriin niiden perusteiden mukaan, joista Kela ja kunnat ovat yhdessä sopineet. Tehtävien eriyttäminen on käytännössä kuitenkin johtanut siihen, että osa asiakkaista joutuu edelleen asioimaan n. kahdella luukulla. Kuntien hoidettavaksi ovat jääneet edelleen harkinnanvaraiset tuet, jotka ovat kaikkein eniten asiantuntemusta vaativia ja suhteellisesti eniten henkilöresursseja edellyttäviä.

Toiminnan painopisteet ja keskeiset muutokset

Ehkäisevän ja täydentävän toimeentulotuen toimintakäytäntöjen vakiinnuttaminen.

Tavoite	Mittari	TP 2018	TA 2019	TA 2020
1. Toimeentulotuen oikea ja taloudellinen kohdentuminen	1. Toimeentulotuki			
	Täydentävä toimeentulotuki/vuosi€	39 956	55 600	22 000
	Enn.ehkäisevä toimeentulotuki/vuosi€	21 55	17 500	32 000
	2. Lasten kotihoidontuki			
	Tuen hakijoita keskimäärin/kuukausi	74	70	68
	Lapsia keskimäärin/kuukausi	137	140	135
	Lasten kotihoidontuki menot/asukas/vuosi	87,36	90	88

Työllistäminen

Toiminnan kuvaus

Työllistämisen alle luetaan omille kustannuspaikoilleen jaetut kuntouttava työtoiminta, työmarkkinatuen kuntaosuus, työllistäminen sekä työpajatoiminta. Näistä jälkimmäinen on nuorten työpajoille myönnettävän valtionavustuksen vuoksi jaettu alle 29-vuotiaille tarjottavaan nuorten työpajatoimintaan ja sitä vanhempien työpajatoimintaan.

Palkkatuetut työsuhteet, työkokeilut ja kuntouttava työtoiminta: Kunnan omistamalla Hyvän Tuulen pajalla järjestetään työkokeiluja ja kuntouttavaa työtoimintaa uuralislaisille työttömille. Pajalla voi työskennellä kierrätys- ja uusiotuotteiden valmistuksessa, ompelimosassa sekä myyntityötehtävissä. Pajatoimintaa toteutetaan myös seinättömän pajan periaatteella ja samaa jatketaan tulevana vuonna. Käytännössä seinättömyys näkyy yhteistyönä ja toimintapaikkojen räätälöimisellä kunnan muiden yksikköjen, seurakunnan ja järjestöjen kanssa.

Työpajalle, tai työpajan kautta kunnan muihin yksiköihin, on mahdollista päästä palkkatuettuun työsuhteeseen. Toiminnassa huomioidaan osallistujien yksilöllisyys ja tehtäviä räätälöidään tarvittaessa osaamisen ja työkyvyn mukaan. Työpajaohjaaja, etsivä nuorisotyöntekijä ja kunnan työnsuunnittelija toimivat yhteistyössä pajatoimintaan osallistuvien etsimisessä, ohjaamisessa sekä tulevien opinto- ja työllistymispolkujen suunnittelussa. Jälkimmäisessä vaiheessa apuna on myös Muuramen kunnalta ostopalveluna Uuraisilla kerran viikossa käyvä yksilövalmentaja.

Toiminnan painopisteet ja keskeiset muutokset

Hyvän Tuulen paja on toiminut vuoden 2017 alusta osoitteessa Virastotie 2 huon. 23. Painopiste on erityistä tukea tarvitsevilla nuorilla, mutta toimintaa tarjotaan myös pitkäaikaistyöttömille ja osatyökykyisille uuralislaisille. Palkkatuetujen työsuhteiden sijoittamispaikkoja ovat Hyvän Tuulen paja, kunnan muut yksiköt sekä ulkotyöryhmä. Ulkotyöryhmän tavoitteena on työllistää vuosittain 2-3 henkilöä vajaan yhdeksän kuukauden mittaisiin työsuhteisiin. Lisäksi ryhmään pyritään sijoittamaan nuoria muun muassa työkokeiluihin. Työtehtävät määrittelee pääsääntöisesti tekninen toimi. Työtehtäviin perehdyttämisen toteuttaa palkkatuetujen osalta teknisen toimen henkilöstö ja muu ohjaus ja valmennus hoidetaan työpajalta.

Kuntouttavaan työtoimintaan osallistuvia varten tarjotaan edelleen perinteistä pajatoimintaa, johon sisältyy ompelija-pienimuotoista myymälätoimintaa sekä erilaisiin käsityötekniikoihin tutustumista. Tiistaisin kokoontuu Muuramen kunnan yksilövalmentajan vetämä ryhmä, jossa opetellaan elämänhallintaan ja työnhakuun liittyviä asioita. Mahdollisuuksien mukaan kuntouttavan työtoiminnan paikkoja etsitään myös yhdistyksistä ja Uuraisten seurakunnalta. Yritysten palveluksessa kuntouttava työtoiminta ei kuntouttavasta työtoiminnasta säädetyn lain mukaan ole mahdollista.

Kuntouttavan työtoiminnan kehittämistä jatketaan. Painopistealueita ovat yhteistyö kunnan eri yksikköjen, yhdistysten ja seurakunnan kanssa sekä käytäntöjen yhdenmukaistaminen. Kuntouttavaa työtoimintaa pyritään hyödyntämään tehokkaasti valmennuksen välineenä. Starttivalmennuksen periaatteita noudattava nuorten ryhmä on vakiintunut ja sen toimintaa jatketaan yhteistyössä etsivän nuorisotyön kanssa. Valmennuksen seurannassa käytetään PARTY-ohjelmaa. Lisäksi käytössä on OsaajaPlus-lomakkeisto.

Valtionavustukseen liittyvistä syistä työpajatoiminta on eriytetty nuorten ja yli 29-vuotiaiden pajatoiminnaksi. Ohjaukseen ja pajatoiminnan hallinnointiin liittyvien työntekijöiden palkat kirjataan suurimmaksi osaksi nuorten työpajalle. Opetus- ja kulttuuriministeriön päätöksellä nuorten työpajatoiminnan valtionavustuksia vähennettiin vuodelle 2019. Uuraisten kohdalla pudotusta edellisvuoteen tuli 5 000 euroa, eikä nousua ole luvassa vuodelle 2020. Valtionavustuksen leikkaus näkyy myös Muuramen kunnan kanssa yhteistyössä toteutettavassa yksilövalmentaja-hankkeessa, jolle myönnetyn avustuksen laskiessa Uuraisten kunnan maksuosuus kasvaa. Kunnassa toteutettaviin säästötavoitteisiin työpajatoiminnan osalta vastataan yhdistämällä Hyvän Tuulen pajan myymälätoiminta-toimintakeskus Uuraspajan kanssa. Uuraspajan tiloihin rakennetaan yhteinen uusio- ja kierrätystuotteiden myymälä, jonka myyjät tulevat Hyvän Tuulen pajalta.

Osa-aikaisia työsuhteita tarjotaan jatkossakin TE-toimiston myöntämän palkkatuen puitteissa. Työllistettyjä ohjataan mahdollisuuksien mukaan yrittäjämäiseen työskentelyyn muun muassa osuuskunta Tekemonian tai Värkkäyksen kautta. Kunnalle TE-toimistosta osoitetut velvoitetöytäöllistettävät on hoidettu enimmäkseen työpajan kautta. Vel-

voitetyöllistettävien määrää ei voi etukäteen tietää ja siksi heidän osaltaan työpajatoimintaan saattaa koitua ennakoinnattomia menoja. Velvoitetyön on oltava enintään puolen vuoden mittainen kokoaikatyö.

Kokonaan uusi työllistämisen osa vuonna 2020 on konsernipalvelujen alta siirtyvä nuorten kesätyöllistämisen tuki. Uuraisten kunta tukee yrityksiä ja muita y-tunnuksellisia työllistäjiä nuorten työllistämässä vähintään kahden viikon ajaksi. Nuoren tulee olla 13–24-vuotias ja kirjoilla Uuraisilla. Työllistetty nuori saa palkkaa Tutustu työelämään ja tienaa -mallin mukaan. Palkka kahden viikon työsuhteessa oli vuonna 2019 vähintään 335 euroa sisältäen lomakorvauksen. Työllistävä yritys tai muu y-tunnuksellinen taho saa uuraislaisen nuoren työllistämiseen kunnan kesätyöllistämistukea 150 euroa kahden viikon ja 300 euroa neljän viikon mittaiseen työsuhteeseen. Kaikkiaan nuorten kesätyöllistämistukea varataan 6 000 euroa.

Talousarviokaudella erityisesti seurattaviin asioihin kuuluvat uuden hallitusohjelman mukanaan tuomat uudistukset. Jo menneellä vaalikaudella työllisyyden hoitoa on uudistettu merkittävästi. Seurannassa on myös yleinen talouden suhdannetilanne ja taantuman uhka. Vaikka talous on viime vuosina kasvanut ja työttömyys vähentynyt, merkille pantavaa on ollut samanaikainen pitkäaikaistyöttömien määrän lisääntyminen. Jos trendi jatkuu, vaarana on työmarkkinatuen kuntaosuusmaksujen kasvu. Välittömin vaikutus kunnan työllisyyden hoitoon on palkkatukimäärärahoilla, jotka ovat edellytys räätälöityjen työsuhteiden tarjoamiselle. Jos edellytyksiä on olemassa, nuorten ja erityistä tukea tarvitsevien kanssa solmitaan oppisopimuksia. Yhteistyötä etsivän nuorisotyön, koulujen, TE-toimiston ja eteläisen TYP-verkoston kanssa jatketaan.

Strategiset tavoitteet

Tavoite	Mittari	Tavoitetaso tai toimenpiteet 2020
1. Kunnassa kirjoilla olevien pitkäaikaistyöttömien määrän vähentyminen.	Vaihtuvuus ja määrien vähentyminen työmarkkinatuen kuntaosuuslistalla.	Työmarkkinatuen kuntaosuuden pienentyminen. Työttömien aktivointiin panostetaan erityisesti yksilö- ja ryhmätoiminnan osalta.
2. Työ- tai opiskelupaikkojen löytäminen työpajan ulkopuolelta.	Valmentautujien saamat työtai opiskelupaikat.	Vailla ammatillista koulutusta olevien työttömien määrän vähentyminen. Valmentautujia ohjataan ammatilliseen tai osaamista täydentävään koulutukseen.
3. Valmentautujien elämänhallinnan kohentuminen.	Valmentautujien kanssa käytävät kehityskeskustelut.	Valmentautujien elämänlaadun kohoaminen. Elämänhallintaa edistävien toimenpiteiden tarjoaminen ja kehittäminen.

Keskeisimmät riskit tavoitteiden saavuttamiselle

Valtionavustuksen tai palkkatuen merkittävä vähentyminen vaikuttaisi työllistämistoimintaan, sillä suuri osa menoista aiheutuu palkkakustannuksista. Työpajojen valtionavustusta vähennettiin jo koko maassa vuodelle 2019. Uuraisilla vähennys oli 5 000 euroa aiempaan vuoteen verrattuna. Lisäksi kustannuksia koituu Muuramen kunnan kanssa yhteistyössä toteutettavasta yksilövalmentajahankkeesta, jonka kuntaosuus kasvaa valtionavustuksen alenemisen vuoksi. Palkkatukimäärärahojen vähentymisestä sen sijaan ei ole merkkejä, vaan työministeri Harakan lausunnon mukaan niitä saatetaan jopa lisätä.

Seinättömän pajan osalta riskeihin kuuluu muiden yksiköiden henkilökunnan sitoutuminen ohjaukseen, mahdollinen yksittäisen työntekijän kuormittuminen ja haasteet yhteistyön toteutumisessa. Seurauksena voi olla valmentautujien sijoituspaikkojen vähentyminen ja riittämättömyys. Kuitenkin, kun toiminta suunnitellaan pitkäjänteisesti ja

huolehditaan ennakoivasti jatkuvuudesta yksittäisten työtehtävien ja palvelujen osalta, vältetään liiallista kuormitusta. Työntekijöiden vaihtuessa tulee huolehtia oleellisen tiedon siirtymisestä.

Valtakunnallisella tasolla suurin riski on yleinen talouden suhdannetilanteen heikkeneminen, mikä näkyisi yt-neuvotteluina ja irtisanomisina. Uuraisten kunta ei ole työpaikkaomavarainen, vaan osa kuntalaisista käy töissä ympäristökunnissa, erityisesti Jyväskylässä. Ympäristökuntien työpaikkojen väheneminen näkyisi myös Uuraisilla. Pidemmän aikavälin seuraus edellisestä olisi pitkäaikaistyöttömien määrän kasvu. Jos talous notkahtaa ja työpaikat tilapäisesti vähenevät, tällöin työllistämistoiminnan painopistettä on siirrettävä koulutuksiin ohjauksen ja muun osaamisen kehittämisen suuntaan.

Tuotannolliset ja taloudelliset tavoitteet

Taloudellisten tavoitteiden asettelussa tärkein määrittävä tekijä on työmarkkinatuen kuntaosuuslista. Kunnalle koituu säästöä jokaisesta listalta poistuvasta henkilöstä. Tavoitteena on saada vähennettyä listalla olevien henkilöiden määrää työvoimapolitiittisten toimenpiteiden kautta ja siten pienentää maksuosuuksia. Samalla pyritään tuottamaan kuntalaisten käyttöön palveluita, joita lähialueella ei muuten olisi tarjolla. Elämönhallintaan tähtäävien palvelujen avulla vähennetään syrjäytymisestä aiheutuvia haittoja ja kustannuksia.

Terveydenhuolto

Määrärahat

	TP 2018	TA 2019	TA 2020	Muutos €
Toimintatuotot		0		
Toimintakulut	-6 235 828	-6 056 630	-6 267 840	-211 210
Toimintakate	-6 235 828	-6 056 630	-6 267 840	-211 210

Tilivelvöllinen: peruspalvelujohtaja/Jyte/KSSHP

Toiminnan kuvaus Terveydenhuollon osalta palvelujen järjestämisvastuu on Jyväskylän yhteistoiminta-alueen terveyskeskuksella. Perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon kustannukset ovat talousarviossa Jyten ja Keski-Suomen sairaanhoitopiirin esitysten mukaisina. Erikoissairaanhoidon kustannuksiin kuuluu myös psykiatrinen palveluasuminen. Toimintatietoja ei perusterveydenhuollosta ole vielä käytettävissä. Perusterveydenhuollon kustannukset sisältävät koulupsykologin ja pikkulapsipsykologin kustannukset, mutta eivät Jyten:n esittämää 50 000 euron lisäystä lääkärikustannuksiin.

Talousarvioraami on 6 268 000 euroa. Ehdotus alittaa raamin 160 euroa. Perusterveydenhuollon arvio perustuu suoraan JYTE:n arvioon, jossa ei ole lisäystä lääkäriresurssiin. Yhden sairaanhoitajan lisäys sisältyy talousarvioon. Erikoissairaanhoidon määräraha on sairaanhoitopiirin ehdotuksen 10.10.2019 mukainen. Erikoissairaanhoidon sairaanhoitopiiriltä tulevat menot ovat esityksessä 3 999 000 euroa.

Strategiset tavoitteet

Palvelut ja yhteisö: Kriittinen menestystekijä: Terveyspalvelut lähellä asiakasta		
	Mittari Arviointikriteeri: 1. Vastaanotoille pääsy 2. Omatoiminen terveydestä huolehtiminen	Tavoitetaso 2020 1. Säilytetty vuoden 2019 taso. 2. HYVE-pisteen käyttöaste
Toteutuminen		

Keskeisimmät riskit tavoitteiden saavuttamiselle

Lääkäri- ja hoitajapula, sekä psykiatrisen palveluasumisen mahdollinen lisääntyvä käyttö.

Tuotannolliset ja taloudelliset tavoitteet (täydentyvät kokoukseen mennessä)

Tavoite	Mittari	TP 2018	TA 2019	TA 2020
	Toiminta/käyntikerrat			
	Avoterveydenhuollon käynnit	14 869	8 500	13 000
	Neuvola,koulu- ja opiskelijaterveydenhuolto	3 291	3 250	3 300
	Erityistoiminnot	2 076	1 300	1 960
	Terveyskeskussairaalat	1 776	1 800	1 700
	Suun terveydenhuolto	3 736	3 800	3 700

SIVISTYSLAUTAKUNTA

Määrärahat

	TP 2018	TA 2019	TA 2020	Muutos €
Toimintatuotot	616 630	494 900	386 650	-108 250
Toimintakulut	-8 336 373	-8 707 410	-8 709 060	-1 650
Toimintakate	-7 719 743	-8 212 510	-8 322 410	- 109 900

Tilivelvollinen: peruspalvelujohtaja

Toiminnan kuvaus: Sivistyslautakunnan tehtäväalueeseen sisältyvät sivistystoimen, peruskoulutuksen, varhaiskasvatuksen, muun opetustoimen, joukkoliikenteen, kirjastotoimen, kulttuuritoimen ja liikuntatoimen vastualueet. Sivistyslautakunnan tehtävänä on luoda edellytyksiä kuntalaisten hyvinvoinnille.

Toiminnan painopisteet ja keskeiset muutokset:

Sivistyslautakunnan talousarvioarvioni on 8 323 000 euroa ja muutettu talousarvioehdotus on 8 322 410 euroa, ehdo-

tus alittaa raamin 590 euroa. Sivistystoimi ylittää raamin 2 440 euroa. Perusopetus ylittää raamin 20 650 euroa ja varhaiskasvatus ylittää 570 euroa. Muu opetustoimi alittaa raamin 930 euroa ja joukkoliikenne 1 000 euroa.

Kirjastotoimen menot alittavat raamin 5 000 euroa. Kulttuuri-, nuoriso- ja liikuntatoimen yhteenlasketut menot alittavat raamin 17 320 euroa. Talousarvioraami mahdollistaa nuorisotyöntekijän toimen täyttämisen.

Seutuyhteistyö jatkuu ja siitä on muodostunut pysyvä yhteistyörakenne, johon Uuraisten kunta osallistuu omalla asukasmäärään suhteutetulla maksuosuudellaan (opetustoimen seutustrategian jatko, verkostokaupunkiyhteistyö, hankinnat, henkilöstön täydennyskoulutus).

Jokilaivan yksiköstä päiväkotina luovutaan ja sen tilalle siirretään Höytiän esiopetusryhmä, joka vapauttaa lisätilaa yksityiselle toimijalle Oikarissa. Oikari-Jokihaaran varhaiskasvatuksen asiakasmäärän ennustetaan kasvavan vuosien varrella ja kunnan oman palvelutuotannon kasvattaminen ko. alueella ei ole mahdollista. Tämän vuoksi kasvavaan palveluntarpeeseen vastataan kasvattamalla alueella yksityistä palveluntuotantoa ja supistamalla kunnallista palvelua.

Strategiset tavoitteet

Kriittinen menestystekijä: Kuntalaisten hyvinvointi		
Tavoite	Mittari	Tavoitetaso tai toimenpiteet 2020
Kuntalaisten hyvinvoinnin kohentaminen Laajan hyvinvointikertomuksen laatiminen yhdessä hallintokuntien kanssa	Laajan hyvinvointikertomuksen mittaristo	Hyvinvoinnin kohoaminen kaikissa keskeisissä tavoitteissa, erityisenä painopisteenä lapset, lapsiperheet ja nuoret
Toteutuminen	tähän raportoidaan toimintakertomuksessa tavoitteen toteutuminen	

Keskeisimmät riskit tavoitteiden saavuttamiselle

Kuntalaisten hyvinvoinnin kehittämiseksi ei saada eri hallinnonaloilla riittävää sitoutumista tavoitteiden toteuttamiseksi. Kuntaorganisaation ulkopuoliset tahot eivät resursoi omaa toimintaansa riittävästi ja riittävää sitoutumista ei saavuteta. Viestinnässä kuntalaisiin ja sidosryhmiin ei onnistuta riittävässä määrin. Henkilöstöresursointi on riittämätöntä.

SIVISTYSTOIMI

Määrärahat

	TP 2018	TA 2019	TA 2020	Muutos €
Toimintatuotot				0
Toimintakulut	-74 144	-77 550	-80 440	-2 890
Toimintakate	-74 144	-77 550	-80 440	-2 890

Tilivelvollinen: peruspalvelujohtaja

Toiminnan kuvaus:

Toiminnan painopisteet ja keskeiset muutokset: Edistetään erityisesti seuraavia asioita:

- perusopetuksen ja varhaiskasvatuksen strategiatyötä jatketaan toiminnan taloudellisuuden ja laadun varmistamiseksi.
- OPS 2016 käyttöönottoa jatketaan mm. arviointikäytäntöjen kehittämällä ja tietokoneiden ja sähköisen oppimateriaalin tehokkaammalla hyödyntämisellä opetuksessa.
- oppilashuollon ohjaustyöryhmä aloittaa toimintansa erillisenä toimijana

- Keski-Suomen sivistystoimen yhteistyön jatkaminen ja alueellisten yhteistyömuotojen kehittäminen; yhteisiin hankkeisiin osallistuminen
- henkilöstön hyvinvointi ja jaksaminen (koulutus, koulujen hyvinvointi-iltapäivät, työnohjaus, tyhy-toiminta, kuntien yhteiset vesot ja hyvien käytänteiden vaihto)
- uuden henkilöstön perehdytykseen varataan henkilöstöresursseja
- kouluterveys ja sisäilmakyselyjen tulokset huomioidaan toiminnassa entistäkin korostetummin

PERUSKOULUTUS

Määrärahat

	TP 2018	TA 2019	TA 2020	Muutos €
Toimintatuotot	330 001	221 100	118 100	-103 000
Toimintakulut	-4 992 368	-5 273 960	-5 293 750	-19 790
Toimintakate	-4 662 367	-5 052 860	-5 175 650	-122 790

Tilivelvollinen: peruspalvelujohtaja

Toiminnan kuvaus:

Peruskoulun tehtävänä on antaa laadukasta yleissivistävää perusopetusta oppivelvollisille ikäluokille. Perusopetuksen ja kasvatuksen tavoitteena on kehittää oppilasta monipuolisesti henkisesti, sosiaalisesti ja fyysisesti.

Perusopetuksen oppilasmäärä on vuonna 2016-2017 560 oppilasta, 2017- 2018 569 oppilasta, 2018-2019 599, lukuvuoden 2019-2020 oppilasmäärä on 616. Lukuvuoden 2020-2021 oppilasmäärä on nousemassa 629:een. Oppilasmäärän kasvu on 2,1 %. Bruttomenojen kasvu vuodesta 2019 vuoteen 2020 on 2,2 %. Nettomenojen kasvu on 4,4%, koska tulot pienenevät kiinteistötuottojen siirtymisellä tilapalveluun ja kotikuntakorvaustulojen vähenemisellä. Menojen kasvua selittää Hirvasen koulun osalla yhden uuden opetusryhmän perustaminen ja tilakustannusten lisääntyminen uusien leasingrahoituksella hankittujen tilojen käyttöönoton myötä, Kyyrämäisten koululla menojen kasvua aiheuttaa myös uusien leasingrahoituksella otettujen tilojen käyttöönotto.

Uuraisten kunnan koulut antavat hyvää, opetussuunnitelman mukaista, yksilön huomioivaa perusopetusta turvallisessa, oppimista tukevassa ympäristössä. Oppimisympäristöjen tilat ja välineet ovat ajanmukaisia ja niitä huolletaan ja täydennetään vuosittain. Kouluissa on innostava ja kannustava työskentelyilmapiiri. Koulutuksella ja työnohjauksella huolehditaan henkilökunnan ammattitaidon ylläpitämisestä ja työssäjaksamisesta. Perusopetuksen päättävät oppilaat ovat yleensä kaikki päässeet jatkamaan opiskelua toisen asteen oppilaitoksiin.

Yhteistyö esiopetuksen, seurakuntien, kunnan hallintokuntien ja muiden keskeisten yhteistyötahojen kanssa toimii ja on tarkoituksenmukaista. Koulut ja kodit tekevät toimivaa yhteistyötä: kouluilla pidetään riittävästi vanhempainiltoja ym. tapaamisia sekä opettajan, oppilaan ja huoltajien yhteisiä arviointikeskusteluja, huoltajia kutsutaan koulujen erilaisiin tilaisuuksiin. Sähköposti- ja tekstiviestiyhteydet toimivat koulun arjessa. MultiPrimus ja Kurre opiskelija- ja kouluhallinto-ohjelma (mahdollistaa mm. oppilastietojen siirron sähköisesti kunnan koulujen välillä) on käytössä kaikilla kouluilla. Lisäksi kouluilla on käytössä www-liittymä Wilma, jota voivat käyttää; opettajat, huoltajat, koulun henkilökunta, oppilashuolto, kouluterveydenhuolto ja oppilaat. Wilmalla voidaan merkitä/kuitata poissaoloja, nähdä lukujärjestykset, ilmoittaa oppilaiden kokeet, tehdä oppilasarviointit, tiedottaa yms.

Perusopetuksen strategiatyötä jatketaan toiminnan taloudellisuuden ja laadun varmistamiseksi.

Toiminnan painopisteet ja keskeiset muutokset:**Strategiset tavoitteet**

Kriittinen menestystekijä: Uuden teknologian hyödyntäminen		
Tavoite	Mittari	Tavoitetaso tai toimenpiteet 2020
Perus- ja esiopetuksen opettajien perehdyttäminen uuteen välineistöön, ohjelmistoon ja käyttöön perusopetuksessa	Perehdytyspäivien määrä	Jokaisessa opetusryhmässä on opetussuunnitelman mukainen taso opetuksessa
Toteutuminen	tähän raportoidaan toimintakertomuksessa tavoitteen toteutuminen	

Keskeisimmät riskit tavoitteiden saavuttamiselle

Opettajien sitoutuminen laitteiden ja ohjelmistojen käyttöön opetuksessa.

Tuotannolliset tavoitteet (taloudelliset ja toiminnalliset tavoitteet)

Tavoite	Mittari	TP 2018	TA 2019	TA 2020
1. Laadukas perusopetus	Tuntikertymät/tuntikehysindeksi tuntia /koulu - yleisopetus - erityisopetus - kerhoto - tukiopetus	Tunti-indeksi tavoite: HI 1,53 HÖ 1,41 KYY 1,47 KK alakoulu 1,41 yläkoulu 1,72 k.a alakoulut 1,46 Yleisopetus kevät 875 vkt syksy 918 vkt Erityisopetus syksy 170 vkt kevät 170 vkt Kerhot 157,5 h Tukiopetus 273,5 h	Tunti-indeksi tavoite: HI 1,53 HÖ 1,39 KYY 1,50 KK alakoulu 1,30 yläkoulu 1,69 k.a. alakoulut 1,43	Tunti-indeksi tavoite: HI 1,53 HÖ 1,59 KYY 1,44 KK alakoulu 1,34 yläkoulu 1,64 k.a. alakoulut 1,48
2.Kodin ja koulun yhteistyö		Vanhempainillat 20 kpl Arviointikeskustelut 718 kpl Juhlat/retket 45 kpl	Vanhempainillat arviointikeskustelut juhlat/retket	Vanhempainillat arviointikeskustelut juhlat/retket
3. Pätevät opettajat	Muodollinen kelpoisuus	Yksi päätoiminen opettaja muodollisesti epäpätevä	Kaikki päätoimiset opettajat muodollisesti kelpoisia	Kaikki päätoimiset opettajat muodollisesti kelpoisia
4. Hyvät oppimistulokset	Perusopetuksen päättötodistus Jatko-opiskelupaikka perusopetuksen jälkeen	Kaikki (9. lk) saivat päättötodistuksen ja pääsivät jatkaamaan opiskelua toisen asteen tai muissa oppilaitoksissa Ruotsin ja englannin valtakunnallisiin kokeisiin osallistuttu, tulokset	Kaikki (9. lk) saavat päättötodistuksen ja pääsevät jatkamaan opiskelua toisen asteen tai muissa oppilaitoksissa	Kaikki (9. lk) saavat päättötodistuksen ja pääsevät jatkamaan opiskelua toisen asteen tai muissa oppilaitoksissa

		valtakunnallista keskita-soa		
5. Tarkoituksenmukainen kouluverkko		2 perusopetusta vuosiluokille 1-6 antavaa koulua 1 perusopetusta vuosiluokille 1-4 antava koulu, 1 yhtenäistä perusopetusta toteuttava 1-9 luokilla opetusta antava koulu (Koulukeskus)	2 kpl perusopetusta vuosiluokille 1-6 antavaa koulua, 1kpl 1-4 perusopetusta antava koulu. 1 yhtenäistä perusopetusta toteuttava 1-9 luokilla opetusta antava koulu (Koulukeskus).	2 perusopetusta vuosiluokille 1-6 antavaa koulua, yksi 1-4 vuosiluokille perusopetusta antava koulu, 1 yhtenäistä perusopetusta toteuttava: 1-9 luokilla opetusta antava koulu (Koulukeskus)
6. Yhtenäisen perusopetuksen kehittäminen		Yhtenäisen perusopetuksen mukainen toiminta jatkuu Kaikilla kunnan kouluilla on käytössä yhteinen Multi-Primus-opiskelijahallinto/työjärjestys ohjelma. Uuden ops:in mukaiset tavot otettu käyttöön, arvioinnin kehittäminen jatkuu edelleen.	Yhtenäisen perusopetuksen mukainen toiminta jatkuu. Kaikilla kunnan kouluilla on käytössä yhteinen Multi-Primus-opiskelijahallinto/työjärjestys ohjelma. Wilma www-ohjelma. Yhteisiä opettajia (ala-/yläkoulu) ja kunnan eri koulujen kanssa. Kehittämishankkeet Yrittäjyyskasvatus Ops-päivitykset Tiimit	Yhtenäisen perusopetuksen mukainen toiminta jatkuu. Kaikilla kunnan kouluilla on käytössä yhteinen Multi-Primus-opiskelijahallinto/työjärjestys ohjelma. Wilma www-ohjelma. Yhteisiä opettajia (ala-/yläkoulu) ja kunnan eri koulujen kanssa. Kehittämishankkeet Yrittäjyyskasvatus Ops-päivitykset Tiimit

Oppilaskohtaiset hinnat

oppilasmäärät kouluittain	2017-2018	2018-2019	2019-2020	Menot/oppilasta 2018/netto	Menot/oppilasta 2019/netto	Menot/oppilasta 2020/netto
Hirvasen koulu	137	143	155	7269	7295	7289 oppilaat: kevät 155 syksy 168 k.a 161,5
Höytiän koulu	72	73	67	8010	9053	9460 oppilaat: kevät 67 syksy 65 k.a 66
Kyynämöisten koulu	62	62	63	7670	8184	8165 oppilaat: kevät 63 syksy 66 k.a 64,5
Koulukeskus 1-9 luokat	298	321	331	8197	8283	8419 oppilaat: kevät 331 syksy 330 k.a 330,5
Kaikkien koulujen oppilasmäärä yht.	569	599	616			
Menot /oppilas keskiarvo				7924	8204	8210

VARHAISKASVATUS

Määrärahat

	TP 2018	TA 2019	TA 2020	Muutos €
Toimintatuotot	180 797	179 350	176 500	-2 850
Toimintakulut	-2 547 223	-2 573 060	-2 585 070	-12 010
Toimintakate	-2 366 427	-2 393 710	-2 408 570	-14 860

Tilivelvollinen: varhaiskasvatusjohtaja

Toiminnan kuvaus

Varhaiskasvatuksen tehtävä on edistää lasten kokonaisvaltaista kasvua, kehitystä ja oppimista yhteistyössä huoltajien kanssa. Varhaiskasvatus on lasten tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta edistävä ja syrjäytymistä ehkäisevä palvelu. Varhaiskasvatuksessa opitut tiedot ja taidot vahvistavat lasten osallisuutta sekä aktiivista toimijuutta yhteiskunnassa. Lisäksi varhaiskasvatus tukee huoltajia kasvatustyössä sekä mahdollistaa heidän osallistumisensa työelämään tai opiskeluun. Uuraisilla varhaiskasvatusta järjestetään päiväkodissa, perhepäivähoidossa tai muuna varhaiskasvatuksena kuten kerhotoimintana. Koulun aloitusta edeltävä esiopetus on toiminnallisesti varhaiskasvatusta.

Toiminnan painopisteet ja keskeiset muutokset

Varhaiskasvatuksen asiakasmäärä oli vuonna 2016–2017 kunnallisissa palveluissa 170 lasta ja yksityisissä palveluissa 80 lasta = 250 lasta. Toimintavuonna 2017–2018 kunnallisissa palveluissa oli 218 lasta ja yksityisissä palveluissa 77 lasta = 295 lasta. Toimintavuonna 2018–2019 asiakasmäärä oli kunnallisissa palveluissa 238 lasta ja yksityisissä palveluissa 70, yhteensä 308 lasta. Asiakasmäärä on ollut noususuhdanteinen vuosia. Kasvua on kuitenkin vaikea ennustaa tarkasti ja ennuste perustuukin prosentuaaliseen kasvuennusteeseen. Toimintavuodelle 2020–2021 asiakasmäärän ennustetaan kuitenkin pysyvän vuoden 2019-2020 tasolla, sillä esiopetusikäisten määrä kunnassa laskee ko. vuonna. Henkilöstösuunnitelma ja henkilöstön sijoitus eri toimintayksiköihin suunnitellaan lapsimäärän mukaisesti.

Varhaiskasvatuksen toimintatuotot koostuvat pääosin varhaiskasvatuksen asiakasmaksuista. Koska asiakasmäärän ennustetaan pysyvän suunnilleen toimintavuoden 2018–2019 tasolla, toimintatuottoihin ei ole tulossa lisäystä. Varhaiskasvatuspalveluiden myyntiä ulkopaikkakuntalaisille pyritään vahvistamaan entisestään, minkä myötä toimintatuotot kuitenkin kasvaisivat.

Uuraisten kunnan varhaiskasvatusyksiköt tarjoavat varhaiskasvatussuunnitelman ja esiopetuksen opetussuunnitelman mukaista laadukasta varhaiskasvatusta turvallisessa sekä lapsen kehitystä ja oppimista tukevassa ympäristössä. Varhaiskasvatusympäristöjä arvioidaan säännöllisestä ja niiden toimintaa kehitetään toimintaa tukevaksi. Henkilöstön täydennyskoulutuksella turvataan henkilökunnan ammattitaidon kehittäminen. Kannustava ja osaava työilmapiiri tukee myös henkilöstön työssäjaksamista. Yhteistyö eri toimijoiden (päiväkodit, esiopetus ja perusopetus) edistää jatkumoa lapsen oppimisen polulla. Koulukeskuksen esiopetusryhmä aloittaa elokuussa 2020 yhteisopetuksessa perusopetuksen kanssa, mikä on talouden näkökulmasta resurssiviisasta ja antaa lapsille mahdollisuuden joustavampaan koulun aloitukseen. Esiopetusta täydentävä varhaiskasvatus säilytetään kuitenkin koulun tiloissa. Hirvasen esiopetukselle tulee koululaajennuksen myötä uudet tilat, jotka nostavat kiinteistömenoja +43 630€/v.

Varhaiskasvatus tekee säännöllistä ja tavoitteellista yhteistyötä esiopetuksen, perusopetuksen, seurakunnan, muiden hallintokuntien ja toimijoiden kanssa. Yhteistyö kodin kanssa on tärkeää ja perheiden osallisuus varhaiskasvatuksen suunnittelussa, toteutuksessa ja arvioinnissa on yksi toiminnan kulmakivi. Sitä tuetaan päivittäisillä kohtaamisilla ja erilaisilla yhteydenpitovälineillä sekä yhteisillä tilaisuuksilla.

Pienten (alle kolme ryhmää) yksiköiden haasteena on resurssin riittävyys ja henkilöstösuhteiden turvaaminen työntekijöiden koulutuksen tai muun poissaolon seurauksena. Sen vuoksi henkilöstökoulutuksen tai sairauspoissaolon vuoksi yksikköön palkataan usein sijainen. Varhaiskasvatuksen varahenkilöresurssi ei riitä kattamaan mahdollisia pitkiä sairaus- tai muita poissaoloja, mutta lyhyisiin poissaoloihin resurssi on riittävä.

Kehityksen ja oppimisen tuen tarve varhaiskasvatuspalveluissa on kasvanut vuosi vuodelta. Lapsen tuen järjestämi-

sen näkökulmasta on tärkeää, että tukitoimet toteutuvat arjessa, jonka vuoksi palveluissa tulee olla riittävä määrä ryhmä- ja/tai henkilökohtaisia avustajia. Ryhmä- ja/tai henkilökohtaisten avustajien määrää toimintavuosittain ei pystytä tarkkaan ennalta ennakoimaan, jonka vuoksi niille varataan vuodelle 2020 kaksi määräraikaista resurssia. Resurssit käytetään vain tarpeen niin vaatiessa.

Varhaiskasvatuksen kerhotoiminta on vastannut hyvin niiden perheiden varhaiskasvatuspalveluiden tarpeeseen, joilla ei ole työn tai opiskelun vuoksi tarvetta esimerkiksi päiväkotipaikalle. Kerhotoimintaa jatketaan keskustassa ja Kangashäkissä. Koska varhaiskasvatuksen kerhotoiminta kuuluu varhaiskasvatuslain alaiseen muuhun varhaiskasvatus toimintaan, tulee kerhotoiminnan vastata myös varhaiskasvatukselle asetettuihin tavoitteisiin. Tämän vuoksi toinen kerhon työntekijöistä on varhaiskasvatuksen opettajan kelpoinen.

Päiväkodissa kasvat-, opetus- ja hoitotehtävissä toimivasta henkilöstöstä vähintään kahdella kolmasosalla tulee olla varhaiskasvatuksen opettajan tai sosionomin kelpoisuus, josta vähintään puolella varhaiskasvatuksen opettajan kelpoisuus. Muilla tulee olla vähintään varhaiskasvatuksen lastenhoitajan kelpoisuus. Tämän mukainen henkilöstörakenne tulee olla kunnissa vuoteen 2030 mennessä. Jotta tavoite saavutettaisiin Uuraisten varhaiskasvatuspalveluissa, uusien rekrytoitavien työntekijöiden tulisi olla varhaiskasvatuksen opettajia. Varhaiskasvatuksen opettajien saatavuuden haasteiden vuoksi, vuodelle 2020–2021 opettajien määrää ei kuitenkaan kasvateta. Vakituisten lastenhoitajien määrä ei laske luonnollisten poistumien, kuten eläköitymien kautta vuoteen 2030 mennessä, jonka vuoksi avoimeksi jääneet tehtävät täytetään määräraikaisesti ja muutetaan myöhemmin opettajan vakansseiksi.

Yksityisen varhaiskasvatuksen määrä on vakiintunut. Yksityisen varhaiskasvatuksen palveluseteliä maksettiin vuonna 2016–2017 80 lapsesta, 2017–2018 71 lapsesta, 2018–2019 70 lapsesta ja ennuste vuonna 2020–2021 85–95.

Palvelusetelimenojen kasvua ennustaa oman kunnallisen tuotannon väheneminen. Jokilaivan yksiköstä päiväkotina luovutaan ja sen tilalle siirretään Höytiän esiopetusryhmä, joka vapauttaa lisätilaa yksityiselle toimijalle Oikarissa. Oikari-Jokihaaran varhaiskasvatuksen asiakasmäärän ennustetaan kasvavan vuosien varrella ja kunnan oman palvelutuotannon kasvattaminen ko. alueella ei ole mahdollista. Tämän vuoksi kasvavaan palveluntarpeeseen vastataan kasvattamalla alueella yksityistä palveluntuotantoa ja supistamalla kunnallista palvelua. Hirvasen esiopetuksen laajennuksen myötä kasvaneita kiinteistömenoja tasapainotetaan supistamalla omaa palveluntuotantoa. Säästämällä henkilöstömenoissa ja luopumalla yhdestä kunnallisesta yksiköstä saadaan kurottua kiinni kasvaneita kiinteistö- ja palvelusetelikustannuksia. Säästöä tästä arvioidaan saatavan vuosittaisella tasolla 40 000€- 45 000€.

Muista kunnista ostetaan paikkoja vain tarpeen mukaan. Muista kunnista palveluiden ostojen määrä 1-3/vuosi.

Strategiset tavoitteet (valtuustoon nähden sitovia strategiasta johdettuja toiminnallisia tavoitteita)

Kriittinen menestystekijä: Varhaiskasvatuspalvelut järjestetään asiakaslähtöisesti		
Tavoite: Varhaiskasvatuspalveluita järjestetään siinä laajuudessa ja siinä muodoin kuin on tarpeen.	Mittari: Perheet saavat varhaiskasvatuspäätöksen lain asettamassa aikataulussa. Päätöksenteossa otetaan huomioon perheen toive, asutuksen sijainti sekä liikenneyhteydet.	Tavoitetaso tai toimenpiteet 2020: Perheet saavat varhaiskasvatuspäätöksen viimeistään 2 vkoa ennen toivottua hoidon alkua. Perheet saavat hoitopaikan kohtuullisen matkan päästä kotoa/työpaikkaa.
Toteutuminen	tähän raportoidaan toimintakertomuksessa tavoitteen toteutuminen	
Kriittinen menestystekijä: Laadukas pedagoginen varhaiskasvatus		
Tavoite: Varhaiskasvatuksen suunnitelmilla ja toiminnalla tavoitetaan sille asetetut tavoitteet.	Mittari: 1. Henkilöstö ja perheet osallistuvat toiminnan arviointiin. 2. Henkilöstön kelpoisuudet ja koulutustaustat.	Tavoitetaso tai toimenpiteet 2020: 1. Asiakastytyväisyys- ja henkilöstökyselyt järjestetään 2 kertaa vuodessa. Tulosten tavoite on <3 (mittari 1–5) 2. Ryhmässä 1–2 varhaiskasvatuksen opettajaa.
Toteutuminen tähän raportoidaan toimintakertomuksessa tavoitteen toteutuminen		
Kriittinen menestystekijä: Hyvinvoiva työyhteisö		

Tavoite: Työyksikön työtä johdetaan pedagogisesti ja työyhteisön sisäiset haasteet ratkaistaan ennaltaehkäisevästi.	Mittari: Henkilöstökyselyt, sairauspoissaolotilastot	Tavoitetaso tai toimenpiteet 2020: Sairauspoissaoloihin reagoidaan nopeasti ja varhaisen tuen puuttumisen mallin mukaisesti. Työn mielekkyyteen kiinnitetään huomiota ja vastuu työnjohtamisesta jalkautetaan mahdollisuuksien mukaan lähelle työntekijää. Kyselyissä tulosten tavoite on <3 (mittari 1-5)
---	--	---

Keskeisimmät riskit tavoitteiden saavuttamiselle

- Asuinalueiden asukasmäärät tai perheiden palveluntarpeiden määrä kasvavat ennustetta suuremmaksi eikä palvelua voida tarjota omalta asuinalueelta. Tämän vuoksi perheet kuljettavat lapsia palveluihin pitkän matkan tai palvelu ostetaan esim. toisesta kunnasta.
- Perheille ei jää todellista valinnanvaraa yksityisen ja kunnallisen varhaiskasvatuksen tai palvelumuodon valinnan välillä, koska palveluita ei ole riittävästi omalla alueella tai kohtuullisen matkan päässä tarjolla.
- Henkilöstö- ja asiakaskyselyt eivät toteudu siinä laajuudessa, että kyselyiden perusteella voidaan yleistää tuloksia. Vastaajien määrä on niin pieni, ettei yksityisyydensuojan vuoksi tuloksia voida hyödyntää.
- Henkilöstön välinen vuorovaikutus on puutteellista, mikä johtaa ristiriitaisiin tilanteisiin työntekijöiden välillä. Lain asettamat vaatimukset koetaan liian korkeiksi, jolloin työn kuormittavuus koetaan suurena.
- Esimies ei puutu työyhteisön ongelmiin ajoissa, jolloin asioiden ratkaisuun tarvitaan ulkopuolista apua ja prosessi kestää pidempään.
- Työntekijä ei koe työnimua, jonka vuoksi työn mielekkyys ja tehokkuus laskee ja sairauspoissaolot kasvavat.

Tuotannolliset tavoitteet (taloudelliset ja toiminnalliset tavoitteet)

Tavoite	Mittari	TP 2018	TA 2019	TA 2020
Varhaiskasvatuspalvelut ovat tehokkaasti ja resurssiviisaasti käytössä.	Käyttöasteseuranta on <80%.	ei sähköistä seurantaa	<80%	<85%
Toteutuminen tähän raportoidaan toimintakertomuksessa tavoitteen toteutuminen				
Tavoite	Mittari	TP 2018	TA 2019	TA 2020
Henkilökunta tuntee varhaiskasvatuksen perustehtävän ja tavoitteet.	Henkilöstöllä osallistuu ammattitaitoa kehittävään täydennyskoulutukseen vähintään 3krt/toimintavuosi.	Keskiarvo 3,75/työntekijä	< 3	< 3
Toteutuminen tähän raportoidaan toimintakertomuksessa tavoitteen toteutuminen				

Tavoite	Mittari	TP 2018	TA 2019	TA 2020
Palveluiden järjestämisen kustannukset kehittyvät maltillisesti	Palvelun hinta/yksikkö €			
	Perhepäivähoito	60,50	68,30	71,00
	Pikkula (sis. vuoroahoito)	61,80	49,80	59,80
	Hirvanen	63,30	48,30	55,50
	Jokilaiva	59,80	55,80	58,70
	Esiopetus	32,30	33,80	3530
	Esiopetusta täydentävä varhaiskasvatus	24,20	16,40	27,00
	Kerhotoiminta	49,90	25,30	30,2
	Yksityinen varhaiskasvatus	55,30	47,30	56,60
Toteutuminen tähän raportoidaan toimintakertomuksessa tavoitteen toteutuminen				
Tavoite	Mittari	TP 2018	TA 2019	TA 2020
Yksikkökohtaisen palvelun hinnan kustannukset kehittyvät maltillisesti	Toteutuneet hoitopäivät			
	Perhepäivähoito	1090	1000	750
	Pikkula (sis. vuoroahoito)	9480	12000	11000
	Hirvanen	3530	5400	4000
	Jokilaiva	2740	3200	1400
	Esiopetus	10140	14000	10500
	Esiopetusta täydentävä varhaiskasvatus	6510	5800	5000
	Kerhotoiminta	635	1700	850
	Yksityinen varhaiskasvatus	8890	9500	11000
Toteutuminen tähän raportoidaan toimintakertomuksessa tavoitteen toteutuminen				

MUU OPETUSTOIMI

Määrärahat

	TP 2018	TA 2019	TA 2020	Muutos €
Toimintatuotot	0	0	0	0
Toimintakulut	-69 876	-67 530	-68 070	-540
Toimintakate	-69 876	-67 530	-68 070	-540

Tilivelvollinen: peruspalvelujohtaja

Toiminnan kuvaus: Perusopetuksen jälkeinen koulutus ns. toisella asteella (lukiot ja ammatilliset oppilaitokset). Musiikkioppilaitokset, kunta on jäsenenä Ala-Keiteleen musiikkiopistossa. Kansalaisopisto, kunta kuuluu Jyväskylän kansalaisopiston toimialueeseen.

Tuotannolliset tavoitteet (taloudelliset ja toiminnalliset tavoitteet)

Tavoite	Mittari	TP 2018	TA 2019	TA 2020
Tarvittavien toisen asteen koulutuspalveluiden saannin turvaaminen ja annettavan koulutuksen kehittäminen yhteistyössä naapurikuntien ja oppilaitosten kanssa.		Jyvässeudun yhteistyötä 2. asteen koulutuksen kehittämisessä jatkettu Opinto-ohjaaja on yhteydessä laajalti 2-asteen kouluihin myös Jyvässeudun ulkopuolelle	Jyvässeudun yhteistyö 2. asteen koulutuksen kehittämisessä	Jyvässeudun yhteistyö 2. asteen koulutuksen kehittämisessä
Laadukkaan harrastustoiminnan ja yleissivistävän koulutuksen tarjoaminen kohtuuhinnalla kysynnän mukaan (kansalaisopisto)		Kansalaisopiston tuntimäärä Uuraisilla n. 1100 tuntia, hinta 35€/h	Kansalaisopiston tuntimäärä Uuraisilla n. 1310 tuntia, hinta 35€/h	Kansalaisopiston tuntimäärä Uuraisilla n. 1310 tuntia, hinta 35€/h

JOUKKOLIIKENNE

Määrärahat

	TP 2018	TA 2019	TA 2020	Muutos €
Toimintatuotot	0	0		0
Toimintakulut	-9 048	-14 000	-13 000	1 000
Toimintakate	-9 048	-14 000	-13 000	1 000

Tilivelvollinen: peruspalvelujohtaja

Toiminnan kuvaus: Kunnan ostamien koululais- ja asiointiliikenne kilpailutettiin vuonna 2019 ja uudet sopimukset astuivat voimaan. Sopimukset sisältävät: koululaiskuljetukset, asiointiliikenteen oman kunnan alueella sekä oppilaskuljetukset kunnan ulkopuolisiin erityiskouluihin. Kunnan ostamia koulukuljetuksen linja-autovuoroja voivat käyttää myös muut kuntalaiset. Asiointiliikennettä on 1 krt/vko koko kunnan alueella.

Toiminnan painopisteet ja keskeiset muutokset: Strategiset tavoitteet

Kriittinen menestystekijä:		
Tavoite	Mittari	Tavoitetaso tai toimenpiteet 2020
Kuljetusten kilpailuttamisen loppuun saattaminen	Kilpailutuksen toteutuminen	Kilpailutus toteutettu
Toteutuminen	tähän raportoidaan toimintakertomuksessa tavoitteen toteutuminen	

Keskeisimmät riskit tavoitteiden saavuttamiselle Tuotannolliset tavoitteet (taloudelliset ja toiminnalliset tavoitteet)

Tavoite	Mittari	TP 2018	TA 2019	TA 2020
1. Joukkoliikenne- toiminnan riittävä laajuus	Kuljetusten lkm/vuosi Kuljetetut henkilöt/kk		ostopalveluliikenne-sopimusten kilpailutus	
2. Tarkoituksen- mukaisten ja toimivien asiointiliikennetyksien järjestäminen kylille			Asiointiliikenne hoidettiin kutsutaksi- periaatteella	Asiointiliikenne hoidetaan kutsutaksi- periaatteella
3. Monipalveluliikenteen jatkaminen ja kehittäminen kunnan alueella.			Monipalveluliikennettä toteutetaan, mikäli koulukuljetukset sen mahdollistavat	Monipalveluliikennettä toteutetaan, mikäli koulukuljetukset sen mahdollistavat

KIRJASTOTOIMI

Määrärahat

	TP 2018	TA 2019	TA 2020	Muutos €
Toimintatuotot	13 453	9 150	10 150	1 000
Toimintakulut	-227 277	-217 150	-216 150	1 000
Toimintakate	-213 824	-208 000	-206 000	2 000

Tilivelvollinen: kirjastonjohtaja

Toiminnan kuvaus:

Kirjastolain mukaan kunnan tehtävä on kirjastotoiminnan järjestäminen.

Laissa määritellään yleisen kirjaston tehtäviksi:

- 1) tarjota pääsy aineistoihin, tietoon ja kulttuurisältöihin
- 2) ylläpitää monipuolista ja uudistuvaa kokoelmaa
- 3) edistää lukemista ja kirjallisuutta
- 4) tarjota tietopalvelua, ohjausta ja tukea tiedon hankintaan ja käyttöön sekä monipuoliseen lukutaitoon
- 5) tarjota tiloja oppimiseen, harrastamiseen, työskentelyyn ja kansalaistoimintaan
- 6) edistää yhteiskunnallista ja kulttuurista vuoropuhelua

Kirjaston tavoitteena on laadukkaiden, pääosin maksuttomien kirjasto- ja tietopalveluiden sekä sähköisten palveluiden tuottaminen ja oheistoimintojen kehittäminen. Uuraisten kirjasto on kunnan ainoa jatkuvatoiminen kulttuurilaitos, jolla on tärkeä merkitys ja vaikuttavuus osana kunnan hyvinvointipalveluja. Uuraisten kirjasto kuuluu Keski-kirjastoverkkoon ja PiKe-alueeseen, jonka alueellisesta kehittämistehtävästä vastaa Tampere. Uuraisten kirjastossa asioidaan palveluaikojen lisäksi omatoimiaikana kirjastokortin ja tunnusluvun avulla, ikärajana on 15 vuotta.

Toiminnan painopisteet ja keskeiset muutokset

-kirjaston käyttöaste noussut (kts. kirjastotilasto) niin, että henkilöresurssiin saatava lisäys, jotta kirjasto saadaan toimimaan tämänhetkisillä aukioloilla ja palveluilla. Tällöin kirjastossa yht. 3 henkilötyövuotta.

→ Palkkakulut sisältyvät talousarviolaskelmaan.

-Kirjaston monipuolinen käyttö (toiminnot / tila / palveluajalla / omatoimiajalla / esteettömyys) on jatkuvassa nou-

lussa, mikä otettava huomioon myös fyysisen kirjastotilan kehittämisessä (kts. kirjastotilasto ja kirjastolain määrittämät tehtävät)

→Tila tehdään toimivaksi nykyisille käyttäjäkohorteille: Samassa isossa tilassa erilaisia toimintoja (koululaiset, hiljainen tila, seniorit, lukupiiri). Lehtisalin paikkaa vaihtamalla saadaan hiljainen tila toiminnallisesti hyvään paikkaan ja lasten- ja nuortenosasto laajenee käyttäjämäärien tarpeita vastaaviksi. Eron ysäristä-hankkeen tilasuunnitelmassa korostuu monikäyttöisyys, akustiikka, tilan järkevöittäminen; hiljaisen tilan ja lasten nuorten toiminnot erilleen - samalla lasten ja nuorten osasto laajenee toimivaksi ja yleinen viihtyvyys lisääntyy. Hanke toteutettu asiakasvusteisesti v. 2018-2019. Investointiosa + kalusto talousarviossa, myös TA2021

- Aineistokokoelman laatu ja uuden aineiston riittävyys taattava - kokoelmapolitiikka ja tilaresurssi eivät kohtaa: rakennus tarpeisiin nähden liian pieni, tilajärjestelyin tilannetta voidaan parantaa. Tilaongelma ei saa määrittää ja vääristää poistopolitiikkaa

→ kartoitettava tilaongelman ratkaisua pitkällä aikajänteellä

- Yhteistyö Keski-kirjastokimpan ja muiden toimijoiden kanssa, omassa hanketyössä erityisenä painopisteenä kouluyhteistyö seniorityö

Strategiset tavoitteet (valtuustoon nähden sitovia strategiasta johdettuja toiminnallisia tavoitteita)

Kriittinen menestystekijä 1.1: Aineistokokoelman kehitys		
	Mittari Arviointikriteeri: Kokoelmassa riittävästi uutta ja houkuttavaa materiaalia	Tavoitetaso tai toimenpiteet 2020 Aineistokokoelma palvelee käyttäjäryhmiä palvelu- ja omatoimiana. Aineiston oltava hyvin esillä. Lapsille ja nuorille taattava riittävä määrä niteitä samasta nimikkeestä. E-kirjat ja sähköiset lehdet hankitaan Keski-kirjastoissa yhteiskäyttöön.
Toteutuminen	tähän raportoidaan toimintakertomuksessa tavoitteen toteutuminen	
Kriittinen menestystekijä 1.2 : Riittävä, ammattitaitoinen ja jaksava henkilökunta		
	Mittari Arviointikriteeri: Kirjaston henkilöstö määrä on riittävä ja henkilöstö omaa tiedolliset ja taidolliset valmiudet muuttuvassa tehtäväympäristössä; työolojen ja ergonomian päivitys	Tavoitetaso tai toimenpiteet 2020 Kirjaston henkilöstöresurssia nostetaan eli 70 % työaikaan tekevä työntekijä muutetaan 100 % (02KIR060). Kirjastossa tällöin henkilöresurssi 3 hlö. Muutos on huomioitu talousarviolaskelmasa. Osallistutaan erityisesti PiKe-kirjastojen koulutuksiin. Ergonomialla, riittävällä henkilöresurssilla ja henkisen kuormituksen tiedostamisella ja rajoittamisella esim. työjärjestelyin voidaan taata henkilökunnan jaksamista ja kirjastopalvelun toimivuutta.
Kriittinen menestystekijä 1.3 : Yhteistyö eri toimijoiden kanssa		
	Mittari Arviointikriteeri: Kirjastossa ke-	Tavoitetaso tai toimenpiteet 2020 Keskitytään erityisesti kouluyh-

	hitetään paikallista ja laajempaa yhteistyötä, myös hankkeet	teistyön ylläpitoon ja seniorityön kehittämiseen hallinkuntien yhteistyöllä.
Kriittinen menestystekijä 1.4: Teknisten innovaatioiden hyödyntäminen		
	Mittari Arviointikriteeri: Omatoimikirjastopalvelun kehittäminen	Tavoitetaso tai toimenpiteet 2020 Kirjastotilaa kehitetään myös omatoimiaikana toimivammaksi ja viihtyisämmäksi: Eroon ysäristä-hanke pohjana.
Kriittinen menestystekijä 1.5 : Tiedottaminen ja markkinointi		
	Mittari Arviointikriteeri: Tiedottaminen ja markkinointi myös ei-kirjastonkäyttäjää tavoittavaksi	Tavoitetaso tai toimenpiteet 2020 Tiedotus monikanavaisesti ja edullisesti.

Keskeisimmät riskit tavoitteiden saavuttamiselle

- resurssipula ja työntekijöiden kuormitus
- kirjastotilan sopimattomuus nykyisiin käyttömuotoihin
→ kirjastopalvelut kärsivät

Tuotannolliset tavoitteet (taloudelliset ja toiminnalliset tavoitteet)

Tavoite	Mittari	TP 2018	TA 2019	TA 2020
1 Kirjastoaineiston laajuus	Hankintamääräraha €/as Kirjojen määrä Muun aineiston määrä	11.7 31615 4644	12 31 500 5000	8 31000 5000
2. Kirjaston käyttö	Lainaaajien määrä Lainaaajia asukasmäärästä % Lainauksien määrä, koko ain Kirjastokäyntejä/asukas Aukiolotunteja viikossa	1289 34 80 154 10.6 90 (sis. kaiken aukiolon)	1200 35 75 000 8 91 sis kaiken aukiolon)	1200 32 80 000 21 91 sis kaiken aukiolon)
3. Taloudellisuus	€/laina	2.8	3	2.7

4.Oheistoiminnot	näyttelyt; määrä näyttelyt, kävijät	9 1000 (kansal. op.)	6 1000 (kansal. op.)	4 1000 (kansal. op.)
	lukupiirikerrat			
	tiedonhakokoulutus, kirjastoon tutust.; osall. kaikki	131 (kaikki)	200 (kaikki)	200 (kaikki)
	satutuntivierailut, määrä satutuntivierailut, osall.	6 183	8 300	6 200
	kirjavinkkausvierailut ja kirjailija- vierailut, määrä kirjavinkkausvierailut ja kirjailija- vierailut, osall.	6 366	12 350	6 350
	elokuvaesitykset, kpl elokuvaesitykset, osall.	8 142	8 400	2 60

KULTTUURITOIMI

Määrärahat

	TP 2018	TA 2019	TA 2020	Muutos €
Toimintatuotot	4 551	2 000	2 800	800
Toimintakulut	-47 474	-28 390	-43 450	-15 060
Toimintakate	-42 923	-26 390	-40 650	-14 260

Tilivelvollinen: Vapaa-aikasuunnittelija

Toiminnan kuvaus: Kulttuuritoimen tehtävänä on koordinoita, edistää ja järjestää kulttuuritoimintaa kunnassa. Kulttuuritoiminnan tavoitteena on hyvinvoinnin, osallisuuden ja yhteisöllisyyden vahvistaminen tarjoamalla yhdenvertaisia mahdollisuuksia kulttuurin tekemiseen ja kokemiseen. Toimintaa toteutetaan kunnan omalla toimintana sekä yhteistyössä järjestöjen, yhteisöjen ja maakunnallisten verkostojen kanssa.

Toiminnan painopisteet ja keskeiset muutokset: Vapaa-aikasuunnittelijan työpanosta lisätään kulttuuritoiminnan järjestämiseen (30 % työajasta, aiemmin 10 %). Kulttuuritoimi järjestää konserti- ja teatteritapahtumia ja muita kulttuuritapahtumia sekä koordinoi ja/tai osatoteuttaa yhteistyössä järjestettäviä tapahtumia, kuten Uuraisten viikko ja Itsenäisyyspäivän juhla. Lasten ja nuorten kulttuuritoimintaa järjestetään yhteistyössä koulujen, kirjaston ja seutukunnallisen Kulttuurialtan kanssa. Kotiseutumuseo pidetään avoinna kesällä kolmen viikon ajan. Kulttuuritoimi vastaa yhdessä liikunta- ja nuorisotoimen kanssa kunnan järjestöyhteistyöstä ja toteuttaa toiminnassaan ehkäisevää päihdetyötä. Kulttuuritoimi ottaa käyttöön järjestöjen ja toimijoiden kohdeavustukset, joilla tuetaan paikallisten toimijoiden kulttuuritapahtumien tuottamista.

Strategiset tavoitteet (valuustoon nähden sitovia strategiasta johdettuja toiminnallisia tavoitteita)

Kriittinen menestystekijä: Laadukkaat ja monipuoliset kulttuuripalvelut kuntalaisille sekä paikallisen kulttuurituntemuksen edistäminen.

Tavoite	Mittari	Tavoitetaso tai toimenpiteet 2020
Hyvinvointia ja yhteisöllisyyttä edistävän kulttuuritoiminnan järjestäminen itse, koordinoimalla ja/tai osatoteuttamalla	Tapahtumien ja toimintojen määrät, osallistujamäärät. Tapahtuman luonteen mukaan voidaan lisäksi kerätä tapahtuman sisältöön liittyvää laadullista palautetta. Kotiseutumuseon aukiolomäärät ja kävijämäärät	Tarjotaan eri ikäryhmille monipuolista kulttuuritoimintaa, kuten konsertteja ja teatteriesityksiä. Kotiseutumuseo avoinna kesällä kolme viikkoa. Koululuokkien vierailut museolla. Vapaa-aikasuunnittelijan työajasta

	Henkilöstöresurssit	ositetaan 30% kulttuuritoimeen (aiemmin 10%).
Toteutuminen	tähän raportoidaan toimintakertomuksessa tavoitteen toteutuminen	

Kriittinen menestystekijä: Saavutettavat kulttuuripalvelut lapsille ja nuorille		
Tavoite	Mittari	Tavoitetaso tai toimenpiteet 2020
Järjestää helposti saavutettavaa ja yhdenvertaisuutta edistävää lasten ja nuorten kulttuuritoimintaa	Tapahtumien ja toimintojen määrät, osallistujamäärät. Tapahtuman luonteen mukaan voidaan lisäksi kerätä tapahtuman sisältöön liittyvää laadullista palautetta. Henkilöstöresurssit	Tarjotaan monipuolista lasten ja nuorten kulttuuritoimintaa yhdessä varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen kanssa kulttuuriopetus-suunnitelman mukaisesti. Tehdään yhteistyötä Kulttuuriaitan kanssa. Lasten ja nuorten kulttuuritoimintaa järjestetään Kulttuuri-Kuukka yhteistyönä (varhaiskasvatus, perusopetus, vapaa-aikatoimi, kirjasto)
Toteutuminen	tähän raportoidaan toimintakertomuksessa tavoitteen toteutuminen	

Kriittinen menestystekijä: Aktiivisen järjestötoiminnan tukeminen kulttuuritoiminnan järjestämiseksi		
Tavoite	Mittari	Tavoitetaso tai toimenpiteet 2020
Järjestöt ja toimijat toteuttavat kuntalaisille kulttuuritoimintaa	Jaetut järjestöavustukset ja niiden tuella toteutettu toiminta. Kunnan koordinoimien ja osatoteuttamien toimintojen määrä ja osallistujamäärät. Tapahtuman luonteen mukaan voidaan lisäksi kerätä tapahtuman sisältöön liittyvää laadullista palautetta.	Järjestöt ja toimijat toteuttavat kunnan tukemana kulttuuritoimintaa, kuten kulttuuritapahtumia. Kulttuuritoimi koordinoi ja osatoteuttaa Uuraisten viikkoa.
Toteutuminen	tähän raportoidaan toimintakertomuksessa tavoitteen toteutuminen	

Keskeisimmät riskit tavoitteiden saavuttamiselle

- keskeiset tehtävät ja palvelut kulttuuritoimessa yksittäisen työntekijän vastuulla
- asianmukaiset puitteet ja tilat kulttuuritapahtumien järjestämiseen (esteettömyys, äänentoisto yms.)

Tuotannolliset tavoitteet (taloudelliset ja toiminnalliset tavoitteet)

Tavoite	Mittari	TP 2018	TA 2019	TA 2020
Kulttuuritapahtumat	tapahtumien määrä	12	8	9
	osallistujamäärä	2 500 hlö		
	Uuraisten viikko	21+3 näyttelyä 5 100	11	10
Kotiseutumuseo	aukioloaika (h)	120 h	120 h	50 h
	kävijämäärä	245 hlö		
Lasten ja nuorten kulttuuritoiminta	tapahtumien määrä	18+2	6	15
	osallistujamäärä	894		
Järjestöjen ja toimijoiden avustukset	euroa/ asukas (3740)			1,07 €
Kulttuuritoimen kokonaiskustannukset	euroa/asukas (3740)	12,56	7,04	10,87 €

NUORISOTOIMI

Määrärahat

	TP 2018	TA 2019	TA 2020	Muutos €
Toimintatuotot	32 021	32 500	27 000	-5 500
Toimintakulut	-140 302	-187 930	-164 570	23 360
Toimintakate	-108 280	-155 430	-137 570	17 860

Tilivelvollinen: vapaa-aikasuunnittelija

Toiminnan kuvaus: Nuorisotoimen tehtävänä on järjestää nuorisotyön palveluita ja tiloja, tukea nuorisotyötä tekevien järjestöjen toimintaa sekä tehdä monialaista yhteistyötä. Nuorisotyön tavoitteena on edistää nuorten osallisuutta ja harrastamista sekä tukea nuorten kasvua ja yhteisöllisyyttä toteuttamalla kasvatuksellista ja toiminnallista ohjaustoimintaa. Nuorisotyön tehtävänä on edistää yhdenvertaisuutta ja parantaa nuorten kasvu- ja elinoloja. Nuorisotyön toimintaa toteutetaan kunnan omana toimintana sekä yhteistyössä järjestöjen, yhteisöjen ja maakunnallisten verkostojen kanssa.

Toiminnan painopisteet ja keskeiset muutokset: Nuorisotoimi järjestää kasvatuksellista nuorisotilatoimintaa, tapahtumia ja retkiä. Nuorisotalo Nuokkarin yhteyteen perustettu perhekeskus lisää rakennuksen käyttöastetta ja nuorisotoimen roolia tilojen käytön organisoinnissa. Järjestöt voivat myös hyödyntää tiloja toiminnassaan. Säännöllisten vuokratulojen laskutus siirtyy tilapalveluille.

Nuorisotilatoimintaa, tapahtumia ja retkiä on toteutettu etsivän nuorisotyöntekijän perusnuorisotyölle ositetulla osuudella (15 % työajasta) sekä tuntityöntekijöillä (0,5 hlötyövuosi). Lisäksi etsivä nuorisotyöntekijä vastaa nuorisovaltuuston ohjaamisesta. Nuorisotyöntekijän palkkaamiseen varatuista määrärahoista leikataan 24 000 €, jonka jälkeen talousarvio mahdollistaa edelleen kokoaikaisen nuorisotyöntekijän palkkaamisen perusnuorisotyöhön. Palkkakulut (yhteensä 34 500€) katetaan seuraavista talousarvioon varatuista osuuksista:

Nuorisotoimi

muut enn.pid.al palkat (tuntityöhön varatut)	13 000€ +työantaja kulut 2 860€
koulutus- ja kulttuuri palvelut	2 000€
muut palvelut (ostettavat palvelut yms.)	10 000€

Liikuntatoimi

koulutus- ja kult.palvelut (liikuntaleirit)	4 000€ (haettavaa hankerahoitusta)
---	------------------------------------

Vapaa-aikatoimi

Talousarviosuunnitelma ylijäämäinen (raami, netto)	6 820€
--	--------

Yhteensä 38 680€ (josta 4 000€ haettavaa hankerahoitusta)

Nuorisolain mukaisten velvoitteiden toteuttaminen tuloksellisesti ja laadukkaasti tuntityönä on erittäin haasteellista. Perusnuorisotyöhön tulee osoittaa riittävät henkilöstöresurssit. Perusnuorisotyö kohdentuu pääosin nuorten vapaa-aikaan tarjoten mielekkäitä, turvallisia ja nuorisotyön käytänteisiin perustuvia palveluita. Nuorisotyö on yksi merkittävä nuorisokasvatusta ja ennalta ehkäisevää toimintaa toteuttava toimiala. Palkattavan nuorisotyöntekijän työkuva muodostuu nuorisotilatoiminnan suunnittelusta, seurannasta ja toteuttamisesta, ilmiöpohjaisesta pienryhmätoiminnasta yhdessä etsivän nuorisotyön ja muiden toimialojen kanssa, leiritoiminnasta, jalkautuvasta nuorisotyöstä ja/tai monialaisesta yhteistyöstä.

Nuorisotoimi järjestää etsivää nuorisotyötä, joka on alle 29-vuotiaille koulutuksen ja työelämän ulkopuolella oleville nuorille tarjottavaa erityisnuorisotyötä. Etsivän nuorisotyön tarkoituksena on tarjota varhaista tukea ja vahvistaa nuoren valmiuksia hyvään arkeen ja tulevaisuuteen. Etsivä nuorisotyö on pääsääntöisesti yksilötyötä, mutta myös ryhmämuotoista toimintaa voidaan järjestää. Nuorisotoimen etsivän nuorisotyöntekijän (85% etsivää nuorisotyötä) lisäksi etsivää nuorisotyötä on ositettu työnsuunnittelijan (15% etsivää nuorisotyötä) työhön.

Nuorisovaltuusto kokoontuu säännöllisesti ja nuorisovaltuustolla on edustus kunnanvaltuustossa, lautakunnissa sekä vapaa-aikatyöryhmässä. Nuorisovaltuusto voi myös järjestää tapahtumia, tutustumisretkiä yms.

Nuorisotoimi vastaa yhdessä liikunta- ja kulttuuritoimen kanssa kunnan järjestöyhteistyöstä ja toteuttaa toiminnassaan ehkäisevää päihdetyötä. Nuorisotoimi jakaa järjestöille ja toimijoille järjestöavustuksia (vuosi-, kohde- ja tilaavustukset), joilla tuetaan paikallisten toimijoiden nuorisotoimintaa. Aiemmin kunnanhallituksen määrärahoista päätetty 4H yhdistyksen vuosiavustus siirtyy päätettäväksi nuorisotoimen järjestöavustuksiin. Nuorisotoimi tarjoaa lisäksi toimijoille tukea mm. tiedottamiseen ja hanketoimintaan.

Strategiset tavoitteet (valtuustoon nähden sitovia strategiasta johdettuja toiminnallisia tavoitteita)

Kriittinen menestystekijä: Laadukkaat tavoitteellisen kasvatukselliseen ohjaukseen perustuvan perusnuorisotyön toteuttaminen		
Tavoite	Mittari	Tavoitetaso tai toimenpiteet 2020
Turvallinen, viihtyisä ja mahdollisuuksia sisältävä nuorisotilatoiminta	nuorisotilan aukiolomäärät ja kävijämäärät sekä talotoimikunnan toiminta ja muu harrastustoiminta nuorisotilalla. Kerätään lisäksi laadullista palautetta toiminnasta (havainnointi, kyselyt yms.).	Järjestetään säännöllistä ja kasvatukselliseen ohjaukseen perustuvaa nuorisotilatoimintaa. Pyritään lisäämään nuorisotilatoimintaa harrastusmahdollisuuksia.
Järjestää yhdenvertaisesti saavutettavaa tapahtuma- ja retkitoimintaa	tapahtumien ja retkien määrät, osallistujamäärät. Kerätään lisäksi laadullista palautetta toiminnasta (havainnointi, kyselyt yms.).	Järjestetään nuorten toiveisiin ja ideoihin perustuvaa sekä ennalta ehkäisevää tapahtuma- ja retkitoimintaa.
Riittävät henkilöstöresurssit	henkilöstömäärään mitoitettu määrä toimintaa	Kokoaikaisen nuorisotyöntekijän palkkaaminen perusnuorisotyöhön laadukkaana, tuloksellisen ja Nuorisolain mukaisten velvoitteiden toteuttamiseksi. Tämä mahdollistaa vastaamisen myös pienryhmämuotoiseen ja jalkautuvaan nuorisotyöhön liittyviin tarpeisiin..
Toteutuminen	tähän raportoidaan toimintakertomuksessa tavoitteen toteutuminen	

Kriittinen menestystekijä: Laadukkaat kouluttautumista, työllistymistä ja hyvää arkea edistävät etsivän nuorisotyön palvelut		
Tavoite	Mittari	Tavoitetaso tai toimenpiteet 2020
Osaava henkilöstö etsivässä nuorisotyössä	tavoitettavien nuorten määrä ja toiminnan laadulliset tulokset.	Toteutetaan varhaiseen tukemiseen perustuvaa kuntalaisten tuntemaa laadukasta etsivää nuorisotyötä.
Toimiva monialainen yhteistyö kunnan sisällä ja maakunnallisesti	asiakastyön verkostot ja monialaisen yhteistyön mallit toiminnassa	Etsivä nuorisotyö on tunnettua ja monialaisiin verkostoihin kuuluvaa erityisnuorisotyötä paikkakunnalla ja maakunnallisissa verkostoissa.
Toteutuminen	tähän raportoidaan toimintakertomuksessa tavoitteen toteutuminen	

Kriittinen menestystekijä: Lasten ja nuorten kuuleminen kunnallisessa päätöksenteossa		
Tavoite	Mittari	Tavoitetaso tai toimenpiteet 2020
Kuntalain mukainen lasten ja nuorten kuuleminen päätöksenteossa	nuorisovaltuuston jäsenmäärä ja kokousten määrä. Nuorisovaltuuston toteuttama muut toiminta (esim. retket, vierailut, tapahtu-	Toteutetaan nuorten osallisuutta vahvistavaa ja nuorten kuulemiseen perustuvaa nuorisovaltuusto toimintaa. Nuorisovaltuusto to-

	mat). Nuorisovaltuuston edustus päätöksenteossa	teuttaa lisäksi itse toimintaa nuorten kasvu- ja elinolojen parantamiseksi. Kunnassa on nuorisovaltuuston edustus kunnanvaltuustossa, lautakunnissa ja vapaa-aikatyöryhmässä. Nämä toimielimet toimivat käytänteissään aktiivisesti nuorten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien varmistamiseksi.
Toteutuminen	tähän raportoidaan toimintakertomuksessa tavoitteen toteutuminen	
Kriittinen menestystekijä: Aktiivisen järjestötoiminnan tukeminen nuorisotoiminnan järjestämiseksi		
Tavoite	Mittari	Tavoitetaso tai toimenpiteet 2020
Järjestöt ja toimijat toteuttavat nuorisotoimintaa Nuorisotoimi koollekutsuu säännöllisesti kunnassa ammatillista nuorisotyötä tekevät toimijat	Jaetut järjestöavustukset ja niiden tuella toteutettu toiminta. Kunnan koordinoimien ja osatoteuttamien toimintojen määrä ja osallistujamäärät. Tapahtuman luonteen mukaan voidaan lisäksi kerätä tapahtuman sisältöön liittyvää laadullista palautetta. Kokousten määrät, osallistujien määrät, yhteisesti sovitut ja toteutetut toiminnot ja niiden määrät ja sisällöt	Järjestöt ja toimijat toteuttavat kunnan tukemana nuorisotoimintaa, kuten säännöllistä harrastustoimintaa ja tapahtumia. Kunnan alueella toimii aktiivinen ammatillisen nuorisotyön verkosto, joka edistää yhdessä nuorisotyön toimintaa ja kehittymistä kunnan alueella.
Toteutuminen	tähän raportoidaan toimintakertomuksessa tavoitteen toteutuminen	

Keskeisimmät riskit tavoitteiden saavuttamiselle

- keskeiset tehtävät ja palvelut nuorisotoimessa yksittäisten työntekijöiden vastuulla.
- perusnuorisotyö toteutetaan pienellä ja tuntityöhön perustuvalla henkilöstöresursseilla. Laadukkaan, suunnitelmallisen ja pitkäjänteisen toiminnan toteuttaminen haastavaa. Tarve olemassa perusnuorisotyön henkilöstön uudelleen resursoinnille ja perusnuorisotyöhön osoitetun nuorisotyöntekijän palkkaamiseen.

Tuotannolliset tavoitteet (taloudelliset ja toiminnalliset tavoitteet)

Tavoite	Mittari	TP 2018	TA 2019	TA 2020
Nuorisotilatoiminta	aukiolopäivät kävijämäärät muut käyttäjäryhmät	109 2 172 3+4H yhdistys+ kansalaisopisto kevätkauden	140 4+ perhekeskus ja 4H yhdistys	120 perhekeskus, 4H yhdistys, järjestöt ja muut toimijat
Tapahtumat ja retket	Tapahtumien määrä retkien määrät osallistujamäärät	10	15	2 3
Etsivä nuorisotyö	tavoitetut nuoret oltu yhteydessä	37 12	35 20	35 20
Nuorisovaltuusto	jäsenet kokoukset pyydytetyt lausunnot	10 1	10	20 10

Järjestöjen ja toimijoiden avustukset	euroa /alle 29-vuotiaat (1370 hlöä)	4,44	6,33	9,49
Nuorisotoimen kokonaiskustannukset	euroa /alle 29-vuotiaat (1370 hlöä)			100,42

LIIKUNTATOIMI

Määrärahat

	TP 2018	TA 2019	TA 2020	Muutos €
Toimintatuotot	55 797	50 800	52 100	1 300
Toimintakulut	-228 650	-267 840	-248 060	19 780
Toimintakate	-172 853	-217 040	-195 960	21 080

Tilivelvollinen: vapaa-aikasuunnittelija

Toiminnan kuvaus: Liikuntatoimen tehtävänä on luoda edellytyksiä asukkaiden liikunnan harrastamiselle. Tehtävän toteuttamiseksi liikuntatoimi järjestää terveyttä ja hyvinvointia edistävää liikuntatoimintaa eri kohderyhmille, rakentaa ja ylläpitää liikuntapaikkoja sekä tukee järjestöjen, seurojen ja muiden toimijoiden tuottamaa liikuntatoimintaa. Toiminnan tavoitteena on luoda mahdollisuuksia terveyttä, hyvinvointia ja toimintakykyä ylläpitävälle liikuntatoiminnalle eri ikävaiheissa.

Toiminnan painopisteet ja keskeiset muutokset: Ohjattua liikuntatoimintaa järjestää pääsääntöisesti järjestöt ja seurakunnat. Liikuntatoimi täydentää paikallisten järjestöjen ja seurojen tarjontaa järjestämällä kohdennettuja kuntoliikuntaryhmiä, lasten liikuntaleirejä, lasten uimakouluja ja liikkumista edistäviä liikuntatapahtumia, seminaareja ja/tai kampanjoita omana toimintana tai ostopalveluna. Liikuntatoimen liikuntapaikkojen ja -alueiden ylläpidosta vastaa tilapalvelut yhteistyössä liikuntatoimen kanssa. Liikuntatoimi vastaa liikuntapaikkojen ja -alueiden varauksista ja käyttövuoroista sekä käyttömaksuista lukuun ottamatta kyläkoulujen sisäliikuntatiloja. Liikuntatoimen kalustohankinnat tehdään yhteistyössä tilapalveluiden kanssa. Liikuntapaikkojen ja -alueiden ylläpitämiseksi tehdään yhteistyötä myös järjestöjen ja seurojen kanssa. Liikuntapaikkoja ja -alueita on eri puolilla kuntaa. Kilpailukäyttöön soveltuvat suorituspaikat tarjotaan kirkonkylän alueella.

Liikuntatoimi vastaa yhdessä kulttuuri- ja nuorisotoimen kanssa kunnan järjestöyhteistyöstä ja toteuttaa toiminnassaan ehkäisevää päihdetyötä. Liikuntatoimi jakaa järjestöille, seuroille ja toimijoille järjestöavustuksia (vuosi-, kohde- ja tila-avustukset), joilla tuetaan paikallisten toimijoiden toteuttamaa liikuntatoimintaa. Liikuntatoimi tarjoaa lisäksi toimijoille tukea mm. tiedottamiseen ja hanketoimintaan.

Strategiset tavoitteet (valtuustoon nähden sitovia strategiasta johdettuja toiminnallisia tavoitteita)

Kriittinen menestystekijä: Eri kohderyhmille soveltuvat terveyttä, hyvinvointia ja toimintakykyä ylläpitävät liikunnan harrastamisen mahdollisuudet

Tavoite	Mittari	Tavoitetaso tai toimenpiteet 2020
Liikuntaryhmien toteuttaminen (kuntosaliryhmät, lasten liikuntaleirit ja uimakoulut)	ryhmien määrä osallistujamäärät	Järjestetään kevät- ja syyskaudella kolme kuntosaliryhmää. Järjestetään kaksi lasten liikuntaleiriä ja uimakoulut
Kuntosalin omatoiminen käyttö, Maksuton kuntosaliharjoittelu 75-vuotta täyttäneille	käyttömäärät ja -aste	Laadukkaat kuntosalivälineistöt, joka lisää ja motivoi omaehtoista kuntosaliharjoittelua

Liikkumiseen motivoivat tapahtumat, seminaarit ja/tai kampanjat	tapahtumien, seminaarien ja/tai kampanjoiden määrä osallistujamäärät	Järjestetään 1-2 liikkumiseen motivoivaa tapahtumaa, seminaaria ja/tai kampanjaa
Toteutuminen	tähän raportoidaan toimintakertomuksessa tavoitteen toteutuminen	

Kriittinen menestystekijä: Monipuoliset ja turvalliset liikunnan harrastamisen paikat ja alueet		
Tavoite	Mittari	Tavoitetaso tai toimenpiteet 2020
Sisäliikuntapaikat	sisäliikuntapaikat ja määrä tilojen käyttöaste	Hyvä tasoiset omatoimista ja ohjattua liikuntatoimintaa mahdollistavat sisäliikuntapaikat (koulukeskuksen liikuntasali, kuntosali)
Ulkoliikunta-alueet ja muut ulkoilualueet	ulkoliikunta-alueet ja ulkoilu-alueet määrä alueiden käyttöaste	Hyvä tasoiset omatoimista ja ohjattua liikuntatoimintaa mahdollistava ulkoliikunta-alueet (keskusrheilukenttä, uimarannat, kyläkentät, beach wolley -kentät, frisbeegolf -radat, ulkoilureitit, ladut, hiihtostadion, jääkiekkokaukalot, maastopyörärata, tenniskentät, puistot, luontopolut, pumprac-rata, Leinikin puisto, skeittipaikka). Tilojen helppo käytettävyys. Tilojen varaamiskäytänteiden kehittäminen. Liikuntatilojen maksuton käyttö alle 18-vuotiaiden ja eläkeläisryhmien ohjatuille ryhmätoiminnalle.
Toteutuminen	tähän raportoidaan toimintakertomuksessa tavoitteen toteutuminen	

Kriittinen menestystekijä: Aktiivisen järjestötoiminnan tukeminen liikuntatoiminnan järjestämiseksi		
Tavoite	Mittari	Tavoitetaso tai toimenpiteet 2020
Järjestöt, seurat ja toimijat toteuttavat kuntalaisille liikuntatoimintaa	Jaetut järjestöavustukset ja niiden tuella toteutettu toiminta.	Järjestöt, seurat ja toimijat toteuttavat kunnan tukemana liikuntatoimintaa eri kohderyhmille.
Monipuoliset ja turvalliset liikuntatoiminnan järjestämisen paikat ja alueet	tilojen määrät käyttöaste	Kunta tarjoaa ja ylläpitää monipuolisia liikuntatoiminnan järjestämisen paikkoja ja alueita järjestöjen, seurojen ja toimijoiden toimintaan. Paikkoja ja alueita ylläpidetään myös yhteistyössä.
Toteutuminen	tähän raportoidaan toimintakertomuksessa tavoitteen toteutuminen	

Keskeisimmät riskit tavoitteiden saavuttamiselle

- keskeiset tehtävät ja palvelut liikuntatoimessa yksittäisen työntekijän vastuulla
- riittävien ohjaajaresurssien saaminen ohjattuun toimintaan

Tuotannolliset tavoitteet (taloudelliset ja toiminnalliset tavoitteet)

Tavoite	Mittari	TP 2018	TA 2019	TA 2020
Liikuntaryhmien to-	liikuntaryhmät/kerhot	9	9	6

teuttaminen	osallistujamäärä leiritoiminta (pv)	5	5	10
	osallistujamäärä uimakoulut	6	4	4
	osallistujamäärä			
kuntosali	yksittäiset käyttäjät	382	350	400
	ryhmävuorot määrä	8+koululiikunta	6+koululiikunta	6+koululiikunta
	aukiolopäivät	362		365
tapahtumat, seminaarit, kampanjat	määrät	11	3	2
	osallistujamäärät			
sisäliikuntapaikat	koulukeskuksen liikuntasali vakiovuorot kevät/kesä/syksy	37/6/30	30	30/5/30
	käyttötunnit /vk	53/14/47		
	satunnaiset varaukset			
	kunnan ulkopuoliset varaukset kpl/h	15/137		
ulkoliikunta-alueet	yleisurheilu+kyläkentät	1+3	1+3	1+3
ulkoilualueet	beach wolley-kentät	4	4	4
	tenniskenttä (3 pelialuetta)	1 (3 pelialuetta)	1 (3 pelialuetta)	1 (3 pelialuetta)
	uimarannat	5	5	5
	frisbeegolf -rata	2	1	2
	ladut kpl/km	3/15	3/15	3/15
	valaistut	6/70	6/70	6/70
	muut			
	jääkiekkokaukalot+jääalue	5+1	5+1	5+1
	maastopyörärata	1	1	1
	luontopolut			1
	pumptrac-rata	1		1
	Leinikin puisto			1
	skeittipaikka			
järjestöjen, seurojen ja toimijoiden avustukset	euroa/asukas (3 740)	2,28	2,93	3,21
liikuntatoimen kokonaiskustannukset	euroa/asukas (3 740)	60,50	57,95	52,40
	liikuntapaikkojen kunnossapito euroa/asukas	47,48	40,92	40,00

Sisäinen valvonta ja riskienhallinta

Kunnanvaltuuston 3.9.2013 § 63 hyväksymien Uuraisten kunnan ja kuntakonsernin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteiden mukaisesti riskien kartoitus tehdään

talousarvion laadinnan yhteydessä ja toimenpiteistä raportoidaan lautakunnittain vähintään kerran vuodessa toimintakertomuksen yhteydessä. Kunnanhallitus on antanut sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan raportointiohjeen 20.6.2016.

Riskien arviointi tehdään liitteenä olevalla lomakkeella (ei-julkinen), jossa määritellään merkittävimmät riskit ja käytettävät riskienhallintatoimenpiteet, riskin hallinnanvastuuhenkilöt sekä mahdolliset aikataulut toimenpiteille.

TEKNINEN LAUTAKUNTA

Määrärahat

	TP 2018	TA 2019	TA 2020	Muutos €
Toimintatuotot	2 583 460	2 575 790	3 958 110	1 382 320
Toimintakulut	-3 425 060	-3 402 930	-4 766 750	-1 363 820
Toimintakate	-841 590	-827 140	-808 640	18 500

Tilivelvollinen: Tekninen johtaja

Toiminnan kuvaus: Teknisen lautakunnan tehtävänä on huolehtia kunnan asukkaiden ja elinkeinoelämän tarvitsemien yhdyskuntateknisten palvelujen tuottamisesta ja ylläpidosta sekä hoitaa siihen kuuluva hallinto suunnitelmallisesti. Tehtäviin kuuluvat kunnan rakennuttamisen, vesihuollon, liikenneväylien, tilapalveluiden, kaavoituksen sekä ympäristötoimen alaisen rakennusvalvonnan ja ympäristönsuojelun valmistelu- ja toimeenpanotehtävät. Lisäksi pelastustoimi ja ympäristöterveydenhuolto kuuluu palvelualueeseen. Jätehuollosta koko kunnan alueella vastaa Sammakkokangas Oy.

Toiminnan painopisteet ja keskeiset muutokset: Uuraisten kunta kuuluu Jyväskylän seutukuntaan ja on mukana yhteisesti hyväksytyssä seudun rakennemallin toteuttamisessa. Rakennemallissa käsitellään asumista, liikennettä ja maankäyttöä seudullisesta näkökulmasta.

1.6.2017 muodostetun ympäristöjaoston vastuulla ovat rakennusvalvonnan ja ympäristönsuojelun viranomaistehtävät. Esittelijöiden lisäksi jaostoon kuuluu viisi luottamushenkilöä, ts. puheenjohtaja sekä neljä jäsentä, joista yksi on kunnanhallituksen jäsen. Maankäytön suunnittelu määrärahoineen kuuluu teknisen lautakunnan alaisuuteen. Maaseututoimi kuuluu kunnanhallituksen alaisuuteen.

Keskeisimmät muutokset vuonna 2020 kohdistuvat ympäristönsuojelun, vesihuoltolaitoksen ja muodostettavan tilapalvelun toimintaan. Vesihuoltolaitoksen taloutta ja toimintaa tehostetaan toteuttamalla vesityöryhmässä tehtyjä linjauksia yhteistyössä vesiosuuskuntien kanssa. Ympäristönsuojelun osalla pyritään löytämään kunnan kannalta paras ratkaisu tehtävien hoitamiseen ja alueellisen toimintamallin selvitystä jatketaan. Tilapalvelumalli otetaan käyttöön, jolloin teknisen toimen alaisuuteen siirretään siivous ja ruokahuolto. Tilapalvelu vastaa jatkossa kiinteistöjen ylläpidon tukipalveluista kokonaisuutena. Teknisen henkilöstön tehtäväkuvia tarkennetaan ja henkilöstöresurssit tarkastetaan vastaamaan työnmitoituksia.

Strategiset tavoitteet (valuustoon nähden sitovia strategiasta johdettuja toiminnallisia tavoitteita)

Kriittinen menestystekijä: Asiakslähtöinen toiminta		
Tavoite	Mittari	Tavoitetaso tai toimenpiteet 2020
Osaaminen on ajan tasalla Yhteistyö toimii Joustavuus ja mutkattomuus asioiden Riittävän monipuolinen tontti- ja toimitilatarjonta	Lakiopillisesti oikea neuvonta: valitusten ja oikaisuvaatimusten vähyys. Tehokkaat ja taloudelliset toimintamallit Tyytyväiset asiakkaat, aikatauluisa pysyminen Uudet rakennushankkeet ja vuokrasuhteet	Koulutustarpeet kartoitetaan ja osallistutaan koulutuksiin määrärahojen puitteissa Ratkaisujen etsiminen lähialueiden eri toimijoiden ja viranomaisien kanssa matalan kynnyksen palvelu, yhden luokun periaate Sekä asuin- että yritystontteja tarjolla eri puolella kuntaa
Toteutuminen	tähän raportoidaan toimintakertomuksessa tavoitteen toteutuminen	

Keskeisimmät riskit tavoitteiden saavuttamiselle

Henkilöstöresurssit ovat erittäin pienet ja organisaatio on haavoittuvainen. Yksikin pidempi poissaolo voi vesittää hankkeiden etenemisen. Henkilöstövaihdokset teknisellä osastolla sekoittavat hetkellisesti rutiineja ja uusien toimintatapojen omaksuminen vie aikansa. Tiedon siirtyminen ja hankkeiden hallinta horjuu henkilövaihdosten yhteydessä. Tehtäväkuvien / vastuualueiden epäselvyydet ja kiire aiheuttavat epäselvyyttä ja asioita voi jäädä huomaamatta. Lainsäädännön muutokset ja niiden huomioon ottaminen aiheuttaa haasteita ajankäytöllisesti. Mittavat investoinnit ja niiden hallinta pienillä henkilöstöresursseilla aiheuttaa ongelmia, hankkeissa vaadittaisiin todella monipuolista tietotaitoa, jotta asiat menisivät kunnan kannalta edukkaimmalla tavalla. Työuupumisen vaikutus työnteon laatuun ja motivaatioon sekä pelko sairauslomista ovat erittäin merkittävä riski.

Hallinto- ja muu toiminta

Määrärahat

	TP 2018	TA 2019	TA 2020	Muutos €
Toimintatuotot	17 190	15 000	18 000	3 000
Toimintakulut	-156 900	-169 450	-176 940	-7 490
Toimintakate	-139 710	-154 450	-158 940	-4 490

Tilivelvollinen: Tekninen johtaja

Toiminnan kuvaus: Hallinto- ja muu toiminta kattaa teknisen toimen työntekijöiden palkkamenot sekä tarvikehankinnat ja kaluston. Tavoitteena on hoitaa asetetut tehtävät tehokkaasti / taloudellisesti talousarvion puitteissa.

Tilapalvelumalliin siirtymisen vuoksi Kustannuspaikan 70100 Hallinto- ja muu toiminta alta siirtyy mm. 70110 Tekniset työt ja huolto ja 70150 Isännöintipalvelut Tilapalveluiden alle. Tästä syystä 7100 Hallinto ja muu toiminta ei ole vertailukelpoinen aikaisempiin vuosiin tai talousarvioraamiin nähden.

Toiminnan painopisteet ja keskeiset muutokset: Tehtävänkuvien, työmäärien ja vastuiden tarkastaminen teknisellä osastolla. Muutoksia hallinnon työtehtäviin aiheuttavat edelleen mm. Uuraisten vuokratilat Oy:n isännöinti-tehtävät, tilapäiset työjärjestelyt ja tilapalvelumallin tuomat muutokset. Painopiste on henkilöstön hyvinvoinnin ja jaksamisen edistämässä kehityskeskusteluiden ja työviihtyvyyden kautta.

Strategiset tavoitteet (valuustoon nähden sitovia strategiasta johdettuja toiminnallisia tavoitteita)

Kriittinen menestystekijä: Henkilöstön ja osaamisen riittävyys		
Tavoite	Mittari	Tavoitetaso tai toimenpiteet 2020
Nykyinen henkilöstö pystyy hoitamaan työnsä ajallaan	Asiakaspalaute, työtehtävien kasaantuminen, työhyvinvointi	Koulutukset, tehtävänkuvien tarkistaminen, työnjako, kehityskeskustelut
Työvälineet ja ohjelmistot ajantasalla, uudet palvelut asiakkaille	Työtehtävistä suoriutuminen, tehokkuus	Ergonomia ja työolosuhteet asianmukaiset, uudenlaiset toimintamallit asiakaspinnassa
Toteutuminen	tähän raportoidaan toimintakertomuksessa tavoitteen toteutuminen	

Keskeisimmät riskit tavoitteiden saavuttamiselle: Meneillään olevien suurien hankkeiden ja selvitystöiden sekä tilapäisten työjärjestelyjen (poissaolot yms.) aiheuttama resurssipula normaalien työtehtävien järjestämiselle (ylityöt ja kuormitus). Määrärahojen riittämättömyys ja osaavan työväen löytäminen tilapäisten työjärjestelyjen hoitamiseksi. Minimaaliset henkilöstöresurssit (työnjako voi osoittautua mahdottomaksi), työssäjaksaminen.

Pelastustoimi

Määrärahat

	TP 2018	TA 2019	TA 2020	Muutos €
Toimintatuotot				0
Toimintakulut	-290 442	-306 010	-312 850	-6 840
Toimintakate	-290 442	-306 010	-312 850	-6 840

Tilivelvollinen: Kunnanhallitus

Toiminnan kuvaus: Keski-Suomen pelastuslaitos on vastannut pelastustoimilain (561/99) 4 §:n mukaisten tehtävien hoitamisesta sopijakuntien alueella 1.1.2004 alkaen. Keski-Suomen pelastuslaitos tuottaa alueen ihmisille ja yrityksille korkeatasoiset pelastustoimen palvelut onnettomuuksien ehkäisemiseksi ja antaa nopeaa ja tuloksellista

apua onnettomuustilanteissa kaikissa olosuhteissa.

Ihmisten, omaisuuden ja ympäristön suojaaminen ja pelastaminen onnettomuuksien ja tuhojen vaikutuksilta sekä niistä aiheutuvien vahinkojen rajoittaminen ja seurausten lieventäminen. Yleistä vaaraa aiheuttavien onnettomuuksien ennalta ehkäisy ja niihin varautuminen. Tehtäviä on hoitanut Uuraisten VPK ry Keski-Suomen pelastuslaitoksen kanssa tekemänsä sopimuksen mukaisesti.

Toiminnan painopisteet ja keskeiset muutokset: Tehtäviä hoitaa Uuraisten VPK Keski-Suomen Pelastuslaitoksen kanssa tehdyn sopimuksen mukaisesti. Keski-Suomen pelastuslaitoksen liikevaihto kasvaa vuoden 2020 talousarvioesityksessä 9,4 prosenttia vuoden 2019 talousarvioon verrattuna. Pelastustoimessa kuntien maksuosuudet on esitetty nostettavaksi alustavasti 9,9 prosentilla, johon kunnat ovat voineet antaa lausuntonsa. Talousarvion 2020 laadintavaiheessa kuntamaksuosuutta ei ole ollut tiedossa ja talousarvio on laadittu raamin mukaisesti.

Keskeisimmät riskit tavoitteiden saavuttamiselle

Kuntien maksuosuuksien kohtuuton nousu.

Vesihuoltolaitos

Määrärahat

	TP 2018	TA 2019	TA 2020	Muutos €
Toimintatuotot	314 991	313 900	352 850	38 950
Toimintakulut	-447 751	-442 690	-408 350	34 340
Toimintakate	-132 761	-128 790	-55 500	73 290

Tilivelvollinen: Tekninen johtaja

Toiminnan kuvaus: Vesihuoltolaitoksen tehtävänä on tuottaa ja toimittaa toiminta-alueellaan oleville kiinteistöille laatuvaatimukset täyttävää talousvettä mahdollisimman häiriöttömästi. Viemärlaitos huolehtii toiminta-alueellaan jätevesien johtamisesta ja puhdistamisesta sille asetettujen vaatimusten mukaisesti. Uuraisten kunta ei itse käsittele jätevesiä vaan jätevedet johdetaan kirkonkylästä, Jokihaarasta ja Kyynämoisiltä Nenäinniemen jätevedenpuhdistamolle Jyväskylään. Hirvaskankaan alueen jätevedet johdetaan Äänekosken Energian jätevesipuhdistamolle.

Toiminnan painopisteet ja keskeiset muutokset: Pidetään veden laatu tavoitearvoissa ja ylläpidetään mahdollisimman häiriötöntä vedenjakelua. Kuluttajien kannalta haitallisimpia asioita ovat nimenomaan toimituskatkokset ja niiden jälkeiset laatuhäiriöt käyttövedessä. Uusien tonttialueiden infraverkko rakennetaan valmiiksi ennen tonttien myyntiä ja rakentamiskustannukset huomioidaan tonttien myyntihinnoissa.

Toistuvan alijäämän korjaamiseksi selvitetään uusia toimintamalleja yhteistyössä vesiosuuskuntien kanssa. Vesihuollon talouden elvyttämiseksi aletaan toteuttamaan vesityöryhmän linjaamia toimenpiteitä.

Vuonna 2020 selvitetään vielä vahvistamattomien toiminta-alueiden osalta eteneminen. Pääpaino hallinnon osalla on poikkeustilanteiden toiminnan varmistaminen, toimintaohjekorttien teko sekä vesihuollon varautumisasioiden läpikäynti. Vesilaitoksen ja paineenkorotusaseman kaukovalvonnan aloitetut työt tehdään loppuun. Vesilaitoksen vahvistetun toiminta-alueen velvoittamien liittymien teko.

Strategiset tavoitteet (valuustoon nähden sitovia strategiasta johdettuja toiminnallisia tavoitteita)

Kriittinen menestystekijä: Vesihuollon toimivuus		
Tavoite	Mittari	Tavoitetaso tai toimenpiteet 2019
Vedensaannin turvaaminen kaikissa olosuhteissa	Asiakaspalaute, häiriötilanteet	Verkoston rakenteet kunnossa, riittävästi vedenottoa ja varajärjestelmiä
Yhteistyö kunnan alueella toimivien vesiosuuskuntien kanssa	Palaute vesiosuuskunnilta	Vesityöryhmä
	Jäteveden siirron ja käsittelyn	

Pumpatun jätevesimäärän vähentäminen Jätevesipumppaamoiden toimivuus	kustannukset Ylivuodot, häiriötilanteet	Jätevesimäärän vähentäminen, taksan pitäminen ajantasalla. Hälytysjärjestelmät, toimintakortit, henkilökunnan osaaminen
Toteutuminen	tähän raportoidaan toimintakertomuksessa tavoitteen toteutuminen	

Keskeisimmät riskit tavoitteiden saavuttamiselle

Verkoston vuototilanteisiin liittyvät saastumisriskit, pitkät välimatkat, veden riittävyys ja veden laatuhäiriöt, onnettomuudet ja ilkvallan uhka. Viemäriverkoston kunto, jätevesipumppaamoiden toiminta, hulevedet. Pienet henkilöresurssit.

Käyttömaksun perusteena on kiinteistön käyttämän veden määrä. Se mitataan laitoksen asentamalla vesimittarilla. Käyttömaksu peritään erikseen veden hankinnasta ja viemäroinnistä. Maksut sisältävät arvonlisäveron. Jos kiinteistössä ei ole vesimittaria, käyttömaksu määräytyy henkilöluvun mukaan, sekä vedelle että jätevedelle 50 m³/hlö/vuosi. Vuonna 2020 perusmaksuihin tulee 3 % korotus ja jäteveden käyttömaksun osalta 3 %:n korotus.

Perusmaksut v. 2019:

Perusmaksua peritään vesimittarin asennuksesta lähtien. Perusmaksu peritään myös kiinteistön venttiilin ollessa suljettuna, ellei liittymissopimusta ole purettu.

Omakotitalo **8,09 €/kk** (alv 0 %), **10,03 €** (alv 24 %)

Rivitalo, 2-10 huoneistoa **15,22 €/kk** (alv 0 %), **18,87 €** (alv 24 %)

Rivitalo, yli 10 huoneistoa **26,65 €/kk** (alv 0 %), **33,05 €** (alv 24 %)

Kerrostalot, liikerakennukset

ja teollisuusrakennukset **26,65 €/kk** (alv 0 %), **33,05 €** (alv 24 %)

Tuki- ja tilapalvelut

Määrärahat

	TP 2018	TA 2019	TA 2020	Muutos €
Toimintatuotot	1 949 332	2 013 690	3 363 960	1 350 270
Toimintakulut	-1 894 961	-1 956 910	-3 336 130	-1 379 220
Toimintakate	54 371	56 780	27 830	-28 950

Tilivelvollinen: Tekninen johtaja

Toiminnan kuvaus: Kunnan omistamien kiinteistöjen ylläpito pohjautuu säännölliseen kiinteistöhoitotyöhön. Kiinteistöjä kunnostetaan ja ylläpidetään vuosittain siten, että tiloissa mahdollistetaan käyttäjäryhmien edellyttämä toiminta turvallisessa ja terveellisessä ympäristössä.

Kiinteistöjen ylläpidon toimintamalli muuttuu vuonna 2020. Tähän saakka tekninen toimi on ollut ” asiantuntija-apuna” kiinteistöjen ylläpidon suunnittelussa ja kiinteistöjen ylläpidosta ovat vastanneet hallintokunnat. Tilapalvelu tarkoittaa sisäiseen tilaaja-tuottaja-malliin siirtymistä, eli kiinteistöihin liittyvästä ylläpidosta vastaa jatkossa täysin tilapalvelu (ruoka-siivous-kiinteistöhoito-ulkoalueet-liikuntapaikat).

Tilapalvelumalliin siirtymisen vuoksi kustannuspaikka ”Rakennukset” tulevat kustannuspaikan 7530 Tilapalvelu alle. Tästä syystä vuoden 2020 talousarvion lukemat eivät ole vertailukelpoisia edellisvuosiin tai talousarvioraamiin nähden. Kustannuspaikan ”Tilapalvelu” alle siirtyi myös 70110 Tekniset työt ja huolto ja 070150 Isännöintipalvelu sekä tilapalvelun alle siirtyvät rakennukset, kuten koulut, kirjasto, Nuokkari ja kokonaisuutena ruoka- ja siivouspalvelu.

Toiminnan painopisteet ja keskeiset muutokset:

Kehitetään tilapalvelun toimintamalli ”vuosikelloperiaatteen” pohjalle siten, että kaikki käyttäjäryhmät tulee huomioitu ja toiminta etenee talousarvion laadinnan kanssa käsi-kädessä. Pyritään saamaan kokonaishallinta kiinteistöjen kuluista ja ylläpidosta sekä etsimään toiminnan tehostamis- ja säästökohteita.

Jatketaan kiinteistöikäyttäjien ja kiinteistöhoitajan vuorovaikutusta sähköisen huoltokirjaohjelman kautta. Tärkeä osa kiinteistöjen kunnan tarkkailussa ja palautteen saamisessa ovat eri käyttäjäryhmät, jotka oleilevat tiloissa säännöllisesti. Sähköisen huoltokirjaohjelman avulla käyttäjät voivat tehdä normaalin kiireellisyysluokan huoltopyyntöjä sekä mm. vuosikorjaustoiveita. Tätä kautta saadaan aineistoa kiinteistöjen normaalin kulumisen kautta aiheutuvista

haitoista ja hankkeiden oikea-aikaisiin peruskorjauksiin osataan varautua paremmin. Huoltokirjaohjelmaan syötetään kaikki oleellinen tieto historiasta mm. tehdyistä korjauksista, sisäilmatutkimuksista, viranomaisraporteista yms. ja tietoja pidetään jatkossa ajan tasalla ja ohjelma toimii jatkossa oleellisena osana kiinteistöjen ylläpidon apuvälineenä. Lisäksi jatketaan energianseurantaohjelman käyttämistä kaikissa kiinteistöissä. Jatketaan kunnan omistamille kiinteistöjen PTS:ien tekoa (pitkän tähtäimen kunnossapitosuunnitelmat).

Strategiset tavoitteet (valtuustoon nähden sitovia strategiasta johdettuja toiminnallisia tavoitteita)

Kriittinen menestystekijä: Turvalliset, toimivat ja terveelliset kiinteistöt		
Tavoite	Mittari	Tavoitetaso tai toimenpiteet 2019
Käyttäjien terveys ja hyvinvointi	Palaute, sairastelukierteet	Sisäilmaongelmien kartoittaminen ja vähentäminen
Tapaturmien vähentäminen Rakennusten käyttöasteen parantaminen	Tapaturmien määrä Vuokratulojen määrä	Huolto- ja kunnossapitotoimet ajallaan Ei tyhjiä tai vajaalla käytöllä olevia toimitiloja, elinkaariajattelu
Toteutuminen	tähän raportoidaan toimintakertomuksessa tavoitteen toteutuminen	

Keskeisimmät riskit tavoitteiden saavuttamiselle

Ilmapiiri tilapalvelumuutokselle. Määrärahojen niukkuuden vuoksi peruskorjauksia tai huolto- ja kunnossapitotoimia ei pystytä suorittamaan ajallaan. Tulopuolella toimitiloille ei ole kysyntää tai vapaat toimitilat eivät ole muunneltavissa käyttäjien tarpeita vastaaviksi (kysyntä ja tarjonta eivät kohtaa)

Toiminnan kuvaus Ruokapalvelu ja siivouspalvelu tuottavat ruoka- ja siivouspalveluita pääosin kunnan omaan käyttöön. Valmistuskeittiötä on kaksi koulukeskuksella ja palvelukeskuksella. Lounaita valmistetaan n. 1000 / päivä. Koulukeskuskeittiössä valmistetaan kaikkien koulujen ateriat. Palvelukeskuskeittiössä valmistetaan mm. kaikkien päiväkotien ateriat. Palvelukeittiötä, joihin toimitetaan ruoka kunnan valmistuskeittiöistä, on Hirvasen koululla, Kynnämöisten koululla, Höytiän koululla, Pikkulan päiväkodilla, Hirvasen päiväkodilla. Lisäksi ruokaa toimitetaan päiväkotia Jokilaivaan, Uuraspajaan, yksittäisille kotona asuville vanhuksille (n. 25 hlö) sekä päiväkotia Touhula Kädenjälkeen. Palvelukeskuksessa on neljä eri osastoa. Siivouspalvelu huolehtii kunnan toimitilojen siisteydestä. Hirvasen koulun siivous on ulkoistettu.

Toiminnan painopisteet ja keskeiset muutokset Ruoka- ja siivouspalvelut siirtyvät vuoden alussa perustettavaan tilapalveluun. Enää ei ole ruoka- ja siivouspalveluyksikköä, vaan ruokapalvelu ja siivouspalvelu ovat tukipalveluina tilapalvelussa. Muutoksen vaatimaa suunnittelua ja organisointia teknisen johtajan johdolla. Ruokapalvelun talousarvioon on tehty valmistuskeittiöille eli koulukeskuskeittiölle ja palvelukeskuskeittiölle omat tilikohdat helpottamaan kustannusten kohdentamisen seurantaa ja ateriahintojen laskentaa. Valmistuskeittiöiden lisäksi on tilikohta: muu ruokapalvelu. Talousarviosta poistui erillinen hallinto, sen kulut sisällytettiin ruokapalveluihin ja siivouspalveluihin. Puhtaanapidon tarvikkeiden kilpailutus Hanselissa valmistelussa, uusi puitesopimus 2020-2022 (2024) tarjottu tulla käyttöön 1.4.2020. Elintarvikkeiden ja non-food tuotteiden uusi puitesopimus Hanselissa alkaa v. 2020.

Strategiset tavoitteet

Kriittinen menestystekijä: Innostunut, innovoiva henkilöstö, jolla hyvä muutosvalmius, sitoutuneisuus oman työn ja organisaation kehittämiseen		
Tavoite	Mittari	Tavoitetaso tai toimenpiteet 2020
Luottavainen henkilöstö, jolla hyvä muutosvalmius Innostunut, työn kehittämisestä kiinnostunut henkilöstö	Esimiesvarit, palaverit Kehityskeskustelut, palaverit, kehityspäivä	Välitön informointi Tilapalvelun perustamiseen liittyvistä asioista Henkilöstöä hyödynnetään mahdollisuuksien/tarpeen mukaan uuden organisaation ja nykyisten käytännön töiden suunnittelussa ja kehittämisessä
Selkeät työyhteisön pelisäännöt ja työnkuvat	Suunnittelupalaverit, palaverit, kehityspäivä	Siivouspalvelun ns. työlistat ja pe-

Laadukkaat ja monipuoliset lähipalvelut	Asiakastyytyväisyys, ruoan menekki, tilojen siisteys	lisäännöt päivitetään. Siivouspalvelussa lisätään työnkiertoa. Jokaiselta toimipisteeltä pyydetään palautetta ruokapalveluista 2 krt / v. Jokaisen toimipisteen ruokaryhmä kokoontuu vähintään kerran vuodessa Kiinnitetään huomiota erityisesti ulkoistettujen siivouspalvelujen laadunvalvontaan. Pidetään tilaajan ja palvelun tuottajan välisiä palautepalavereita.
Toteutuminen		

Keskeisimmät riskit tavoitteiden saavuttamiselle

Asiakasmäärien kasvun ja toiminnallisten muutosten aiheuttama työpaine ja kuormitus kasvanut, suunnitteluun käytettävä aika vähentynyt. Palaverien pitäminen vaatii suunnitelmallisuutta, käytännön töistä ei ole aina helppo irtautua ja harvoin ovat kaikki työntekijät paikalla. Viidessä ruokapalvelun palvelukeittiössä työskennellään yksin. Sijaisten saaminen välillä haasteellista ja se voi joskus heijastua palvelun laatuun.

Tuotannolliset tavoitteet (taloudelliset ja toiminnalliset tavoitteet)

Tavoite	Mittari	TP 2018	TA 2019	TA 2020
kustannusten mallittainen kehitys	tuotettujen aterioiden hinta €/ateria	3,08 €	3,01 €	2,97€
	siivottavien neliöiden kustannukset / vuosi	20,70 €/m ²	20,95€/m ² /vuosi	20,28€/m ² /v.
palvelutarpeen seuranta / järkevä tuottaminen	tuotettujen aterioiden määrä	287588	297273	315020
	siivousneliöt (ei huomioida siivouskertoja)	15 050,8m ²	15 050,8m ²	16 977,8m ²

Liikenneväylät

Määrärahat

	TP 2018	TA 2019	TA 2020	Muutos €
Toimintatuotot	1 596	1 200	1 300	100
Toimintakulut	-248 155	-229 700	-217 300	12 400
Toimintakate	-246 559	-228 500	-216 000	12 500

Tilivelvollinen: Tekninen johtaja

Toiminnan kuvaus: Liikenneväylien hoidossa pyritään turvaamaan kuntalaisille turvallinen, esteetön, hyväkuntoinen ja viihtyisä liikenneympäristö. Uusien kaava-alueiden katujen ja tonttialueiden tiet sekä katuvalaistus rakennetaan valmiiksi ennen tonttien myyntiä ja huomioidaan myyntihinnoissa.

Toiminnan painopisteet ja keskeiset muutokset: Liikenneturvallisuuden hyvä taso ja onnettomuuksien ehkäisy rakennus- ja kunnossapitotoimin. Menot sisältävät 45.000 € avustuksina yksityisteille.

Kaavateiden talvikunnossapito kilpailutus tulee tehtäväksi vuoden 2020 lopulla. Nykyinen sopimusjakso on neljä (4) vuotinen.

Strategiset tavoitteet (valtuustoon nähden sitovia strategiasta johdettuja toiminnallisia tavoitteita)

Kriittinen menestystekijä: Toimivat ja turvalliset kulkuyhteydet		
Tavoite	Mittari	Tavoitetaso tai toimenpiteet 2019
Kunnossapito Kevyen liikenteen väylät ja valaistus riittävät Onnettomuuksien määrän vähentäminen	Valitukset kunnossapidosta, yleisesti palautteet Onnettomuuksien määrä	Panostetaan kunnossapitoon määrärahojen puitteissa, reagoidaan välittömästi Kevyen liikenteen väylien valaistus riittävä Minimoidaan onnettomuudet asianmukaisella kunnossapidolla.
Toteutuminen	tähän raportoidaan toimintakertomuksessa tavoitteen toteutuminen	

Keskeisimmät riskit tavoitteiden saavuttamiselle

Poikkeukselliset sääolosuhteet ja niiden aiheuttamat vauriot liikenneväyliin. Liukkaudentorjunta ja niiden aiheuttamat henkilövahingot. Määrärahojen puute, resurssien puute (ei ehditä reagoida tarpeeksi ajoissa). Käyttäjien oma toiminta.

Puistot ja muut alueet

Määrärahat

	TP 2018	TA 2019	TA 2020	Muutos €
Toimintatuotot				0
Toimintakulut	-24 579	-17 400	-17 000	400
Toimintakate	-24 579	-17 400	-17 000	400

Tilivelvollinen: Tekninen johtaja

Toiminnan kuvaus: Puistojen ja leikkikenttien kunnossapito. Yleisten alueitten osalta pyritään luomaan kirkonkylän alueesta siisti ja viihtyisä ympäristö. Kunnan teknisellä toimella ei ole osoitettuna vakituista työvoimaa yleisten alueiden ylläpidolle, vaan työt pyritään tekemään työllistämistukisten avulla. Talousarvioehdotuksessa on varattu ”tekniset työt ja huolto”- kustannuspaikan alle työllistämistukisten palkat.

Toiminnan painopisteet ja keskeiset muutokset: Heikkoon kuntoon päässeitä leikkikenttiä aletaan uudistamaan säännöllisesti ja niiden säännölliseen ylläpitoon varataan henkilöstöresurssia. Leikkikentät pidetään turvallisina ja miellyttävinä käyttäjä.

Strategiset tavoitteet (valtuustoon nähden sitovia strategiasta johdettuja toiminnallisia tavoitteita)

Kriittinen menestystekijä: Viihtyisät ja turvalliset lähivirkistysalueet		
Tavoite	Mittari	Tavoitetaso tai toimenpiteet 2019
Toimivat lähivirkistysalueet	Asiakaspalaute	hyvin hoidetut ja huolletut alueet, leikkikenttien vuosittainen uusiminen
Toteutuminen	tähän raportoidaan toimintakertomuksessa tavoitteen toteutuminen	

Keskeisimmät riskit tavoitteiden saavuttamiselle

Pienet henkilöstöresurssit ja riittämättömät määrärahat.

Sorakuopat

Määrärahat

	TP 2018	TA 2019	TA 2020	Muutos €
Toimintatuotot	35 376	30 000	30 000	0
Toimintakulut	-1 013			0
Toimintakate	34 363	30 000	30 000	0

Tilivelvollinen: Tekninen johtaja

Toiminnan kuvaus: Kunnalla on soranottoa paikkana Rajalan tila Höytiällä.

Toiminnan painopisteet ja keskeiset muutokset: Sorakuopat pyritään pitämään tuotannollisessa käytössä.

Tavoite	Mittari	Tp 2017	Tp 2018	Ta 2019	Ta 2020
- Sorakuopat pidetään tuotannollisessa käytössä - Survon tilalle (Köntysmäki) soranottolupa 10 v - Rajala	ottomäärä $m^3/vuosi$	Lupa umpeutunut 28.873	26.000	30.000	30.000

Keskeisimmät riskit tavoitteiden saavuttamiselle

Ympäristövahingot soranoton yhteydessä sekä soranottoa paikkojen lupa-asiat.

Sisäisen valvonnan suunnitelma vuodelle 2019

Toimiala: Tekninen toimi

Suunnitellun sisäisen valvonnan painopistealueet:

- vuosisopimukset (pelastuslaitos, JE, JS-Puhdistamo)
- sähkösopimukset
- vesihuoltolaitoksen maankäytösopimukset ja liittymäsopimukset
- urakkasopimukset ja hankinta-asiakirjat
- muut tekniset toimen sopimukset

YMPÄRISTÖJAOSTO

Toiminnan kuvaus: Ympäristönsuojelu on teknisen lautakunnan alaisen ympäristöjaoston tulosityksikkö, joka vastaa kunnan vastuulla olevista lakisääteisistä kunnan ympäristönsuojelun viranomaistehtävien hallinnosta ja hoidosta (Laki kuntien ympäristönsuojelun hallinnosta 1986/64). Uuraisten kunnan ympäristönsuojeluviranomaisena toimii ympäristöjaosto. Kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle kuuluu erityislaissa säädettyjen tehtävien lisäksi ympäristönsuojelun suunnittelu ja kehittäminen, ympäristön tilan seuranta, ohjaus ja neuvonta, lausunnot, esitykset ja aloitteet, ympäristönsuojelua koskeva tiedotus, valistus ja koulutus ja yhteistyön edistäminen.

Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen tehtävänä on lupa- ja valvontaviranomaistehtävänsä lisäksi toimia paikallistason yleisen ympäristönsuojelun edunvalvojana. Tässä tehtävässään se toimii erityislainsäädännön perusteella itsenäisessä ja riippumattomassa asemassa. Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen voidaan siten katsoa myös pitkällä tähtäimellä ajavan kestävä kehityksen ja samalla kunnan yleistä etua vaikka yksittäistapauksissa tämä voi olla ristiriidassa esimerkiksi kunnan elinkeinopoliittisen edun kanssa. Ympäristöjaosto vastaa lisäksi kunnan rakennusvalvonnan poikkeuslupakäsittelystä, joihin kuuluvat mm. huolehti-

minen hyvän rakennustavan edistämisestä.

Uuraisten kunta kuuluu Jyväskylän seutukuntaan ja on mukana yhteisesti hyväksytyssä seudun rakennemallin toteuttamisessa. Rakennemallissa käsitellään asumista, liikennettä ja maankäyttöä seudullisesta näkökulmasta.

Ympäristölautakunnan talousarvio liitettiin teknisen lautakunnan talousarvioon 1.6.2017 ja samalla ympäristölautakunta lakkautettiin.

Ympäristötoimi

Määrärahat

	TP 2018	TA 2019	TA 2020	Muutos €
Toimintatuotot	80680	67000	67000	0
Toimintakulut	-202051	-191270	-198980	-7710
Toimintakate	-121371	-124270	-131980	-7710

Tilivelvollinen: Tekninen johtaja

Rakennusvalvonta

Toiminnan kuvaus: Vastaa rakentamiseen liittyvistä lupa-asioista, neuvonnasta ja valvonnasta.

Toiminnan painopisteet ja keskeiset muutokset:

Toimintatapoja pyritään edelleen tehostamaan sähköisten asiointipalveluiden osalta. Lainsäädännön muutokset vaikuttavat osittain toimintatapoihin uusien vaatimusten myötä, ja mm. lomakkeita on täytynyt päivittää vaatimuksia vastaaviksi ja hienosäädön tarvetta on edelleen. Lupien sähköinen hakeminen Lupapisteen kautta on tällä hetkellä 99 prosenttista, mutta rakennustarkastajaa työllistää paljon hakemusten täytössä avustaminen ja ohjeistaminen, vaikka pdf-muotoisia ohjeita on laadittu ja ne löytyvät rakennusvalvonnan nettisivuilta. Sähköinen asiointi ja palvelu ovat saaneet pääsääntöisesti kiitosta asiakkailta.

Vanhan paperiarkiston skannausta sähköiseen muotoon on tarkoitus jatkaa. Lisäksi lupien käsittelyjärjestelmää (Louhi) on tarkoitus kehittää vanhojen lupien osalta niin, että lupien tietoja syötetään järjestelmään käsin ja lupatiedot lisätään kiinteistölle, jotta luvat ovat jatkossa helpommin löydettävissä.

Vuoden 2017 alusta pysyvästi säilytettävät rakennusluvut on tullut arkistoida sähköisesti Lupapisteen kautta (Arkistolaitoksen päätös 13.5.2016). Arkistointiprosessin käynnistäminen on viivästynyt resurssipuutteen vuoksi, mutta tätä on tarkoitus jatkaa vuonna 2020.

Kunnan rakennusjärjestyksen uudistamista viedään eteenpäin, kuntayhteistyö Multian ja Petäjäveden kanssa ei tällä hetkellä ole aktiivista, joten rakennusjärjestystä muokataan Uuraisten kuntaan sopivaksi. Tavoitteena on viedä rakennusjärjestys hyväksyntään vuoden 2020 aikana.

Rakennuslupien lupamäärä pysynee samalla tasolla 2019 vuoteen nähden. Todennäköisesti rakentaminen tulee jatkossa jollakin aikavälillä lisääntymään voimaan tulleiden ja vireillä olevien kaavoitushankkeiden myötä. Etenkin Hirvaskankaan alueella kasvua on jälleen odotettavissa uuden kaavan ja Äänekosken biotuotetehtaan myötä. Lisäksi Sarkolan ja Akonniemen tulevat kaava-alueet mahdollistavat lisärakentamista.

Mahdollisuus kuntayhteistyöhön pidetään avoimena, vaikka se ei vielä tällä hetkellä ole ehdotonta tai nykyiseen tilanteeseen nähden järkevää. Rakennusvalvontatarkojuja tuskin korotetaan talousarviokaudella, vaikka painetta kannattavuuden parantamiseen olisi.

Strategiset tavoitteet (valtuustoon nähden sitovia strategiasta johdettuja toiminnallisia tavoitteita)

Kriittinen menestystekijä: Joustavat rakennusvalvontapalvelut		
Tavoite	Mittari	Tavoitetaso tai toimenpiteet 2020
	Arviointikriteeri: 1. Joustavat rakennusvalvonnan asiakaspalvelut ja palveluiden saavutettavuus	1. Aikaan ja paikkaan sitomaton lupien haku ja neuvontapyyntö, toimivat sähköiset palvelut

	2. Matalan kynnyksen asiointi 3. Tasapuolinen kohtelu	2. Asiakaslähtöinen kanssakäyminen ja hyvä asiakaspalvelu 3. Samat käsittelyajat ja perustellut päätökset kaikille, lakien ja määräysten noudattaminen ja soveltaminen samalla tavalla (tulkintojen yhtenäistäminen lähikuntien rakennusvalvontojen kanssa)
Toteutuminen	tähän raportoidaan toimintakertomuksessa tavoitteen toteutuminen	

Keskeisimmät riskit tavoitteiden saavuttamiselle

Keskeinen riski on pieni henkilöstöresurssi esim. ennakoimattomissa keskeytystilanteissa. Lakien ja säädösten uudistumisesta aiheutuu jatkuva tarve ottaa selvää asioista ja kouluttautua, jotta viranhaltija pysyy tasalla voimassa olevien määräysten suhteen. Vanhat keskeneräiset ja korjausta vaativat asiat lisäävät työntekijän henkistä kuormitusta.

Ympäristönsuojelu

Tilivelvollinen: ympäristösihteeri

Toiminnan kuvaus

Ympäristötoimen tehtävänä on edistää ja valvoa ympäristönsuojelun toteutumista sekä kehittää viihtyisää asuinympäristöä. Yksikön viranomaistehtäviä ovat lupien ja ilmoitusten käsittely, lausunnot muille viranomaisille sekä valvonnat. Lisäksi seurataan ympäristön tilaa sekä opastetaan kuntalaisia ja yrityksiä ympäristönsuojeluasioissa.

Toiminnan painopisteet ja keskeiset muutokset

Toiminnan painopisteet ovat olleet n.70 % lupien valmistelu ja päätösten teko. Luvanvaraisten toimintojen valvontaan on kulunut noin 20 % toiminnasta ja 10 % jää muulle ympäristöviranomaiselle kuuluviin lainvaatimiin tehtäviin. Ympäristötoimessa on 60 % työaikaresurssi kokoaikatyöstä. Vuoden 2019 ajalla tehtiin tilapäinen muutos 100%:sta työajasta työjärjestelyjen muutoksien takia ja alueellisen toimintamallin muodostamiseen varautumiseksi. Vuonna 2019 tapahtui kuitenkin jälleen henkilöstövaihdoksia, jonka takia ympäristösihteerin toimenkuva ja toimintamalli on vielä ratkaisematta.

Ympäristösuojelulain uudistuksen myötä painopiste tulee siirtymään voimakkaasti valvontatyöhön, joka tulee olla suunnitelmallista ja säännöllistä. Tähän on laadittu 2017 lain vaatima valvontasuunnitelma ja -ohjelma, jonka mukaisesti on ympäristöluvanvaraisia toimijoita valvottu. Ympäristötoimeen myönnettyistä resursseista tulee jatkossa kulumaan n.40 % valvontaan. Valvontasuunnitelmaan perustuvasta valvonnasta voidaan periä ympäristösuojelutaksan mukaisia valvontamaksuja, joilla voidaan kattaa osin ympäristönsuojeluyksikön kustannuksia.

Laadittu pohjavesialueiden suojelusuunnitelma tulee olemaan uutena työkaluna pohjavesialueiden maankäytön suunnittelussa ja suojelutoimenpiteiden toteuttamisessa. Suunnitelman toimenpideohjelma päivitetään säännöllisesti. Valvontakohteet ja riskialueet kunnassa on lisätty LOUHI-karttapalvelun tasoihin, jotka ovat nähtävillä koko teknisellä toimella. Näitä tulee päivittää muutosten myötä.

Uuraisten kuntaan on rakentunut laajalle alueelle vesi- ja viemäriverkosto osuuskuntien toimesta. Verkostojen toiminta-alueiden vahvistamisen jälkeen on mahdollista hakea vapautusta liittymisestä viemäriin ja/tai talousveteen. Vapautuksen myöntää kunnan ympäristönsuojeluviranomainen. Verkoston ulkopuolelle jääviä kiinteistöjä opastetaan rakennusvalvonnan kanssa uudistuneen jätevesiasetuksen (157/2017) vaatimusten mukaisten kiinteistökohtaisten jätevesijärjestelmien toteuttamisessa. Toiminta-aluepäätösten jälkeen ja jätevesiasetuksen siirtymäajan päätyttyä 31.10. 2019 tulee työmäärä ympäristönsuojelussa lisääntymään ainakin hetkellisesti voimakkaasti jätevesijärjestelmien valvonnassa ja neuvonnassa sekä vapautuspäätösten valmistelussa.

Uuraisten vesistöjen tilan seuranta tehdään resurssien mukaan, vesiensuojelua lakien, asetusten ja säännösten mukaisesti. Hoidetaan tiedottaminen ja neuvonta ympäristönsuojeluun liittyvissä asioissa.

Uuraisten kunnasta on tullut vuonna 2014 Sammakkokangas oy:n osakas, yhtiö hoitaa jatkossa kunnan jätehuollon myös jätehuollon viranomaistehtävien osalta, ympäristönsuojelulla on edelleen jätehuollon valvontatehtävä.

Ympäristötoimen resursseja tulee suunnata sähköisten järjestelmien käyttöönottamiseen ja näiden käytön haltuun ottamiseen. Myös resursseja ja toimintaa tulee jatkossa suunnata valtion energia- ja ilmastostrategian mukaisesti kiertotalous ja ilmastotöiden suuntaan.

Strategiset tavoitteet (valuustoon nähden sitovia strategiasta johdettuja toiminnallisia tavoitteita)

Kriittinen menestystekijä: Ympäristövalvonta		
Tavoite	Mittari	Tavoitetaso tai toimenpiteet 2020
	Arviointikriteeri: 1. Ympäristö-, maa-aineslu- pahakemusten, ilmoitus- ten ja hakemusten käsitte- ly joustavasti 2. Ympäristön hyvän tilan ylläpitäminen 3. Asiantuntijuus	1. Lupakäsittelyt, viran- haltijapäätökset, rekiste- röinnit käsitellään niin pikaisesti kuin hallinto- lain kautta on mahdol- lista 2. Valvonta- ja tarkastus- käynnit valvontasuunni- telman mukaisesti, sekä tarpeen mukaan tehtävät jäte-, maa-aines-, YSL- ja vesilain mukaiset tar- kastukset 3. Lupavalmistelu, lausun- tojen anto, neuvonta ja ohjaus, aloitteet, selvi- tykset, yhteistyö
Toteutuminen		

Tavoite	Mittari	Tp 2018	Ta 2019	Ta 2020
1. Ymp.-suo- jelu- ja valvonta	Luvat / ilmoituk- set, neuvonta	5 uutta lupaa (2 maa- aines ja 3 ympäristö- lupaa) HO:sta ojituslupa uu- delleen käsittelyyn. Kahdesta ympäristö- luvasta valitettu HO:lle. Luontoselvitys Akko	3 ympäristölupaa (yksi yhteiskäsittelylu- pa), Ilmoituksia 18 Ympäristönsuojelu- määräysten uudistus Taksojen päivitys	2 ympäristölupaa (yksi yhteiskäsittelylu- pa), Ilmoituksia 15 Ympäristönsuojelumää- räykset
2. Haja-asu- tuksen jä- tevesien käsittelyn	Neuvonta/ohjeis- tus	Haja-asutusalueiden jätevesikäsittelyn oh- jaus, lausunnot ra- kennusvalvontaan,	Haja-asutuksen jäteve- sien käsittelyn ohjaus.	Haja-asutuksen jäteve- sien käsittelyn ohjaus. Tarkistuskäynnit

ohjaus		Toiminta-alueiden vahvistaminen		
3. Maa-aines-lupien hoito	Uudet luvat, valvonta	2 maa-aineslupaa, 23 valvontaa. HO:lle 2 valitusta, näihin vastineet. toinen maa-aineslupan valitus hylätty-> valituslupa KHO?/lain-voimainen	Neljä uutta lupaa 25 valvontaa	Kolme uutta lupaa 25 valvontaa
4. Vesistöjen tilan seuranta ja kunnostuksen kehittäminen	Vesistötutkimukset, kunnostustoimet	Nostohankkeen tarkkailu 5 x, sinilevätarkkailu 19 x. Nauttiaisen vesinäyte 2 x, Kaijanjärvi 1 x, Iso-Ahveninen 1 x. Pohjavesialueiden suojeleusuunnitelman toimenpideohjelman mukaiset toimet	Nostohankkeen tarkkailu, padon valvonta, veden korkeuden valvonta. Sinilevätarkkailu. Kyy-nämöisen vedenlaatu, Nauttiaisen, Iso-Ahvenisenä ja Kaijanjärven vedenlaatu.	Nostohankkeen tarkkailu, padon valvonta, veden korkeuden valvonta. Sinilevätarkkailu. Kyy-nämöisen vedenlaatu, Nauttiaisen, Iso-Ahvenisenä ja Kaijanjärven vedenlaatu.
5. Ympäristön viihtyvyys/luontopolut	Luontopolut, Kylä- ja keskustan maisema	Kontionjälki luontopolun kummisopimus allekirjoitettu, Kangashäkkiseet ry	Kontiojälki luontopolun kummisopimus +torninkäyttösopimus Mansikkamäen puiston kunnostus.	Kontiojälki luontopolun kummisopimus +torninkäyttösopimus. Aittovuoren luontopolku
6. Jätehuollon ohjaus ja valvonta	Tarkastuskäynnit valvonta	Neuvontaa 5 kpl, jätehuollon valvontaa 6 kpl, hallintopakko 1, lausuntoja 2.	Jätehuollon valvonta, roskaamisasiat, hallintopakko	Jätehuollon valvonta, roskaamisasiat, hallintopakko
7. Vesihuoltolaitosten toiminta-alueiden vapautushakemukset	Vapautushakemusten lukumäärä	Neuvontaa 30 kpl, kolme vapautushakemusta ei vielä käsitelty, ei lainvoimainen ta	Toiminta-alueiden vahvistaminen. Vapautushakemusten käsittely, ohjaus/neuvonta	Vapautushakemusten käsittely, ohjaus/neuvonta
8. Ympäristönsuojelun valvontasuunnitelma ja -ohjelma	Valvontojen määrä, suunnitelman toteutuma	Tehty 2 kpl + maa-aineslupien yhteydessä tark. ymp.lupamääräykset	Ohjelman mukaiset valvonnat ja raportointi	Ohjelman mukaiset valvonnat ja raportointi

Keskeisimmät riskit tavoitteiden saavuttamiselle

Keskeisin riski tavoitteiden saavuttamiselle on työajan puute tilapäisten työjärjestelyjen takia, työtehtävien lisää-

tyessä lakien ja säädösten uudistuessa ja mm. luparajojen toimivaltarajojen muuttuessa, valvontaohjelman ja -suunnitelman toteuttaminen (uusi YSL ja sen 3. muutos). Valtiohallintoja kuntalaiset tulevat vaatimaan pian kunnilta kiertotalous- ja ilmasto-ohjelmien laatimista ja toimenpiteitä, tähän ei nykyiset resurssit riitä. Ympäristövalvonnan yhteistyöhankkeen kariutuminen olisi riski tavoitteiden saavuttamiselle.

Tuotannolliset tavoitteet (taloudelliset ja toiminnalliset tavoitteet)

Tavoite	Mittari	TP 2018	TA 2019	TA 2020
Lupakäsittelyjen nopeus, valvontojen suorittaminen suunnitelman mukaisesti.	Lupien määrä (taksan mukainen lupamaksu) Tehtyjen valvontojen ja tarkastusten määrä (taksan mukainen valvontamaksu)	Maa-aines- ja ympäristöluvut Maa-ainesvalvonnat, pakkokeinopäätökset	Maa-aines- ja ympäristöluvut, rekisteröinnit Maa-aines- ja ympäristölupavalvonnat, pakkokeinopäätökset	Maa-aines- ja ympäristöluvut, rekisteröinnit Maa-aines- ja ympäristölupavalvonnat, pakkokeinopäätökset

Maankäytön suunnittelu

Määrärahat

	TP 2018	TA 2019	TA 2020	Muutos €
Toimintatuotot	184300	135000	125000	-10000
Toimintakulut	-159204	-89500	-99200	-9700
Toimintakate	25096	45500	25800	-19700

Tilivelvollinen: Tekninen johtaja

Toiminnan kuvaus:

Uuraisten kunnan kaavoituksen keskeiset tavoitteet pohjautuvat kunnanvaltuuston hyväksymään kuntastrategiaan. Kunnan omien tavoitteiden lisäksi kaavoitusta ohjaavat maankäyttö- ja rakennuslaki (MRL) sekä -asetus (MRA), valtioneuvoston asettamat valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet, jotka vaikuttavat ohjaamalla maakuntatason kaavoitusta. Maakuntakaava puolestaan ohjaa osaltaan yleis- ja asemakaavoitusta. Kunta on asettanut tavoitteeseen toimivan ja houkuttelevan elinympäristön luomisen sekä yritysten liiketoiminnan kasvun edellytysten turvaamisen.

Toiminnan painopisteet ja keskeiset muutokset:

Aluearkkitehtitoiminta:

Aluearkkitehtitoiminta ostetaan jatkossa Saarijärven kaupungin kaavoituspalveluilta.

Kaavoitus

Vuonna 2020 jatketaan vuonna 2019 aloitettuja kaavahankkeita. Uusia hankkeita käynnistetään tarvittaessa.

Sarkolan asemakaavan tavoitteena on omarantaisten omakotitalotonttien mahdollistaminen alueelle, hyödyntämällä alueen maisemalliset arvot sekä huomioiden alueen luotoarvot. Sarkolan alueella on mahdollisuus kehittyä vetovoimaiseksi kohteeksi keskustan tuntumassa samalla lisäten kunnan omistamien rantatonttien tarjontaa.

Uuraisten kunnan vesistöjen rantaosayleiskaavan muutos ja laajennus Akonniemen alueella on käynnistynyt tarpeesta päivittää käyttötarkoituksia sekä käyttötarkoitusten sijoittumista alueella. Akkojärvi sijoittuu taajama-alueen läheisyyteen ja alue on luontevaa asemakaava-alueen laajentumisaluetta. Yleiskaavatyössä on tarkoitus rajata tuleva asemakaavoitettava alue sekä Akonniemen lähirantojen muut merkittävimmät kehittämistarpeet yleiskaavatasoisesti.

Akonniemen asemakaavan tavoitteena on lisätä omakotitalotonttitarjontaa alueella. Tavoitteena on alueen muodostuminen väljäkkönä ja järvimaisemaan tukeutuvana, luonnonläheisenä pientaloalueena. Alueen totutukseen liittyy Marjoniementien liittymän siirron tutkiminen sekä liikenneturvallisuuden että toiminnallisuuden kannalta.

Keskustan asemakaavanmuutoksen tavoitteena kortteleissa 21 ja 22 on päivittää vanhentuneen rakennuskaavan käyttötarkoituksia sekä mahdollistaa alueelle mm. seniori ja /tai palveluasumista, asuin-, liike ja toimistorakennusten aluetta sekä urheilu- ja virkistystoimintaa. Asemakaavalla tutkitaan myös suunnittelualueelle sijoittuvien, yleiskaavoituksella suojeltujen rakennusten suojelumääräykset sekä niiden taso.

Tonttimyynti

Kunnan omistamien tonttien osalta myytävät alueet pyritään rakentamaan valmiiksi infrastruktuurin osalta ennen tonttien myyntiä. Kunnan tonttimyynti on siirretty Louhen karttapalveluun. Sarkolan asemakaavan valmistuttua tonttimyyntin vilkastuminen Sarkolan uusien omakotitalotonttien myötä.

Maankäytön suunn. sekä kaavoituksen päätösvallan ja -vastuun selkeyttäminen taloussuunnittelukaudella.

Vuoden 2020 aikana valmistellaan maankäytön suunnittelun ja kaavoituksen siirto kunnanhallituksen alaiseksi toiminnaksi, mikä määrärahoineen huomioidaan vuoden 2021 talousarvion valmistelussa. Vuoden 2020 aikana toteutetaan siirron edellyttämät muutokset hallintosääntöön.

Strategiset tavoitteet (valtuustoon nähden sitovia strategiasta johdettuja toiminnallisia tavoitteita)

Kriittinen menestystekijä:		
Tavoite	Mittari	Tavoitetaso tai toimenpiteet 2020
	<p>Käynnissä olevien kaava-hankkeiden määrä</p> <p>Kunnan maanomistuksen jakautuminen alueellisesti kunnan sisällä</p> <p>Kaavamääräykset, Kaavoista saadun palautteen määrä ja sisältö.</p>	<p>Positiivinen kuva kunnasta toimii vetovoimatekijänä, Riittävän monipuolinen tontti- ja toimitilarajonta. Eri kokoisia ja houkuttelevia tontteja. Määritellään maanhankinnan painopistealueet.</p> <p>Toimiva ja houkutteleva elinympäristö. Maankäytön suunnittelulla mahdollistetaan hyvinvointia lisäävän elinympäristön toteuttamista. Uusissa hankkeissa huomioidaan aikaisempaa paremmin elämänlaatuun vaikuttavat seikat suunnittelun aikana.</p> <p>tonttimarkkinoinnin kehittäminen</p>
Toteutuminen		

Keskeisimmät riskit tavoitteiden saavuttamiselle:

- Yllättävien selvitystarpeiden esiinnousu kesken hankkeen (budjetti)
- Henkilövaihdokset
- Esteellisyys päätöksenteossa → huolehditaan esteellisyysasiat
- Kaavaprosessin MRL:n mukainen eteneminen: huolehditaan, että ei tule prosessiin virheitä.
- Kaavaprosessin hallinnollinen käsittely: huolehditaan, että päätösprosessi etenee johtosäännön mukaisesti

Tuotannolliset tavoitteet (taloudelliset ja toiminnalliset tavoitteet)

Tavoite	Mittari	TP 2018	TA 2019	TA 2020
1. Ajantasa-asema-kaavan päivitys	Kaikissa kaavan vaihe + tilattujen selvitysten budjetit	alustava suunn.	Laadinnassa	Päivitetään tarvittavin osin
2. Sarkolan asema-kaava			Vireilletulo	Valmisteluvaihe
3. Keskustan asema-kaavan muutos			Vireilletulo	Valmisteluvaihe
4. Akonniemen asema-kaava			Vireilletulo	Valmisteluvaihe
5. Sarkolan asema-kaava			Vireilletulo	Valmisteluvaihe
6. Akonniemen yleiskaavamuutos			Vireilletuo	Valmisteluvaihe

Sisäisen valvonnan suunnitelma vuodelle 2020

Toimiala: Ympäristötoimi

Suunnittelun sisäisen valvonnan painopistealueet:

- rakennuslupa-asiakirjat
- maankäyttösopimukset ja maanhankinta-asiakirjat
- tilojen osto- ja myyntiasiakirjat
- ympäristötoimen asiakirjat
- kaavoitukseen liittyvät asiakirjat

7. INVESTOINTIOSA

		2020	2020	2021	2021	2022	2022
	INVESTOINTIOSA 2020-2022 ALV 0 %	menot	tulot	menot	tulot	menot	tulot
90004	YLEISHALLINTO YLEISHALLINTO YHT.						
92201	SOSIAALI- JA TERVEYSTOIMI SOSIAALI- JA TERVEYSTOIMI YHT.						
	OPETUS- JA KULTTUURITOIMI						
94050	Kyynämöisten koulun leikki- ja harrastusvälineet	25 000					
94201	Kirjaston muutostyöt	30 000					
				50 000	15 000		
94231	Liikuntapuisto - Yleisurheilukentän peruskorjaus - Valaistun ladun valojen uusiminen	700 000	210 000				
				50 000			
94247	Hirvasen hiihtoladun valaistus OPETUS- JA KULTTUURITOIMI YHT.	10 000		50 000	15 000		
		765 000	210 000				
	MUUT PALVELUT			20 000			
96100	Yleiset tiet / valaistus - Vanhojen valaisimien uudistaminen - Liikenneympyrän viimeistely	20 000 10 000 10 000				20 000	
96200	Kadunrakennus, päällystys, valaistus - Sarkolan alueen uusi tiestö+valaistus (ei asf.) - Pohjatutkimukset ja rakennessuunnitelmat - Rantatien saneeraus+valaistus - Aittovuorenpolku, loppuosan pohjaus - Akonniemen pohjatutkimukset infraan + suunn. - Niittylammentien saneeraus - Hitsaajantien jatko / teollisuusalue -Asfaltointit <i>-Aittovuorenpolun asfaltointi loppuun</i>	205 000 50 000 20 000 40 000 20 000 25 000 20 000		130 000 100 000	0	90 000 60 000	

	-Reppulenkki	25 000				
	-Paikkaukset keskusta-alue	5 000				
	-Leppätien valaistus (pylväät ja valot)			10 000		
	-Kaavateiden asfaltoinnit			20 000		30 000
96410	Lähileikkikentän uusiminen			20 000		20 000
96480	Tilapalvelu	100 000				
	Talotekniikan etävalvomo + kiint.automatiikan saneer.					
	-IV-automat., lämmönsäätimet, hälyt, energianohjaus					
96493	Kunnanviraston remontti			275 000		
	Kunnanviraston kalusteet			25 000		
	Kunnanviraston peruskorjaus			250 000		
97100	Vesilaitos	20 000		20 000	0	15 000
	-Sarkolan alueen vesijohto	20 000				
	-Hitsaajantien vesijohto					15 000
	-Alavesisäiliön suunnittelutyö			20 000		
97200	Viemärlaitos	140 000		55 000	0	65 000
	-Sarkolan alueen pumppaamo ja viemäri	50 000				
	-Loka-autojen purkupaikka	30 000				
	-Ilmauskaivon rakentaminen siirtolinjaan	30 000				
	-Viemäriverkoston saneeraus			35 000		
	-JVP pumppaamojen saneeraus			20 000		
	-Hitsaajantien viemäri					15 000
	-mittarikaivot vok:ien linjoille	30 000				
	Haja-asutusalueen vesihuolto					
	-Vesijohtoverkoston kloorauskaivojen rakentaminen					50 000
97710	Maanhankinta/myynti		50 000		50 000	50 000
	MUUT PALVELUT YHTEENSÄ	485 000	50 000	520 000	50 000	210 000
	KAIKKI YHTEENSÄ	1 250 000	260 000	580 000	65 000	210 000

	Netto	990 000	5015 000	160 000
--	-------	---------	-------------	------------

8. TULOSLASKELMA JA RAHOITUSOSA

TULOSLASKELMAOSA	Tp 2018	Ta 2019	Ta 2020	Ts 2021	Ts 2022
(ulkoinen)	€	€	€	€	€
Toimintatulot	2 992 073	2 712 040	2 878 470	2 907 000	2 936 000
Myyntitulot	1 188 520	947 080	1 093 480		
Maksutulot	873 730	927 710	954 580		
Tuet ja avustukset	304 784	206 150	162 780		
Muut toimintatulot	625 039	631 100	667 630		
Valmistus omaan käyttöön	20 254	15 000	10 000		
Toimintakulut	-23 065 881	-23 147 180	-23 669 740	-24 143 000	-24 626 000
Henkilöstömenot	-9 589 016	250	770		
Palvelujen ostot	-10 362	-10 097	-10 280		
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	880	860	150		
Avustukset	-1 433 190	-1 386 150	-1 443 270		
Muut toimintamenot	-1 336 050	-1 285 660	-1 390 750		
	-344 745	-373 260	-413 800		
Toimintakate	-20 053 554	-20 420 140	-20 781 270	-21 236 000	-21 690 000
Verotulot	10 655 663	11 700 000	12 017 000	12 500 000	12 750 000
Valtionosuudet	9 070 242	9 078 400	10 211 000	10 415 000	10 623 000
Rahoitustuotot ja -kulut	-36 896	128 500	40 500	50 000	50 000
Korkotuotot					
Muut rahoitustuotot	195 787	280 200	215 000		
Korkokulut	-60 515	-87 000	-137 000		
Muut rahoituskulut	-172 168	-64 700	-37 500		
Vuosikate	-364 545	486 760	1 487 230	1 729 000	1 733 000
Poistot ja arvonalentumiset	-1 281 820	-1 381 120	-1 332 080	-1 360 000	-1 360 000
Suunn. mukaiset poistot	-1 281 820	-1 381 120			
Kertaluonteiset poistot					
Satunnaiset erät	0	0	0	0	0
Satunnaiset tuotot					
Satunnaiset kulut					
Tilikauden tulos	-1 646 365	-894 360	155 150	369 000	373 000
Poistoeron lisäys(-) tai väh.(+)	14 967	14 900	14 900	14 900	14 900
Varausten lisäys(-) tai väh.(+)					
Rahastojen lisäys(-) tai väh.(+)					
Tilikauden ylijäämä/alijäämä	-1 631 398	-879 460	170 050	383 900	387 900

RAHOITUSOSA	Tp 2018	Ta 2019	Ta 2020	Ts 2021	Ts 2022
	€	€	€	€	€
Varsinainen toiminta ja investoinnit					
Tulorahoitus					
Vuosikate	-364 545	486 760	1 487 230	1 729 000	1 733 000
Satunnaiset erät	0			0	0
Tulorahoituksen korjauserät	-63 342	-100 000	-100 000	-50 000	-50 000
Investoinnit					
Investointimenot	-1 102 277	-750 000	-1 250 000	-570 000	-210 000
Rahoitusosuudet inv.menoihin	38 000		210 000	15 000	
Pysyvien vastaavien luovutusten myyntitulot	128 444	150 000	150 000	100 000	100 000
Varsinainen toiminta ja investoinnit, netto	-1 363 720	-213 240	497 230	1 224 000	1 573 000
Rahoitustoiminta					
Antolainauksen muutokset					
Antolainasaamisten lisäykset	-200 000				
Antolainasaamisten vähennykset			3 700	7 400	7 400
Lainakannan muutokset					
Pitkäaik. lainojen lisäys	4 000 000	1 180 000	3 000 000	4 000 000	3 000 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-3 956 741	-459 500	-3 113 300	-4 088 300	-4 588 300
Lyhytaikaisten lainojen muutos	700 000				
Oman pääoman muutokset					
Vaikutus maksuvalmiuteen	-820 461	507 260	387 630	1 143 100	-7 900
	14 401	15 122	15 028	14 940	13 352
Lainakanta 31.12. ilman tilapäislainoja	546	100	800	500	200
Tilapäislainat	700 000				
Investointien tulorahoitus, %	-34,25	64,9	143,00	311,53	825,24
Kassavarat 31.12.	3 678 439				

TULOSLASKELMA SISÄISET JA ULKOISET ERÄT

	Ta 2019			Ta 2020		
	Sisäinen	Ulkoinen	Yhteensä	Sisäinen	Ulkoinen	Yhteensä
Toimintatulot	1 666 370	2 712 040	4 378 410	2 883 360	2 878 470	5 761 830
Myyntitulot	1 666 370	947 080	2 613 450	1 506 650	1 093 480	2 600 130
Maksutulot		927 710	927 710		954 580	954 580
Tuet ja avustukset		206 150	206 150		162 780	162 780
Muut toimintatulot		631 100	631 100	1 376 710	667 630	2 044 340
Valmistus omaan käyttöön		15 000	15 000		10 000	10 000
	-1 666	-23 147	-24 813		-23 669	-26 553
Toimintakulut	370	180	550	-2 883 360	740	100
Henkilöstömenot		-10 004	-10 004		-10 141	-10 141
Henkilöstömenot		250	250		770	770
Palvelujen ostot	-1 645	-10 097	-11 742		-10 280	-11 766
Palvelujen ostot	110	860	970	-1 486 310	150	460
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-20 460	-1 386 150	-1 406 610	-20 340	-1 443 270	-1 463 610
Avustukset		-1 285 660	-1 285 660		-1 390 750	-1 390 750
Muut toimintamenot	-800	-373 260	-374 060	-1 376 710	-413 800	-1 790 510
		-20 420	-20 420		-20 781	-20 781
Toimintakate	0	140	140	0	270	270
					12 017	12 017
Verotulot		11 700 000	11 700 000		000	000
					10 211	
Valtionosuudet		9 078 400	9 078 400		000	10 211 000
Rahoitustuotot ja -kulut	0	128 500	128 500	0	40 500	40 500
Korkotuotot			0			0
Muut rahoitustuotot		280 200	280 200		215 000	215 000
Korkokulut		-87 000	-87 000		-137 000	-137 000
Muut rahoituskulut		-64 700	-64 700		-37 500	-37 500
Vuosikate	0	486 760	486 760	0	1 487 230	1 487 230
Poistot ja arvonalentumiset	0	-1 381 120	-1 381 120	0	-1 332 080	-1 332 080
Suunn. mukaiset poistot		-1 381 120	-1 381 120		-1 332 080	-1 332 080
Arvonalentumiset			0			0
Satunnaiset erät	0	0	0	0	0	0
Satunnaiset tuotot			0			0
Satunnaiset kulut			0			0
Tilikauden tulos	0	-894 360	-894 360	0	155 150	155 150
Poistoeron lisäys(-) tai väh.(+)		14 900	14 900		14 900	14 900
Varausten lisäys(-) tai väh.(+)			0			0
Rahastojen lisäys(-) tai väh.(+)			0			0
Tilikauden ylijäämä/alijäämä	0	-879 460	-879 460	0	170 050	170 050

9. HENKILÖSTÖSUUNNITELMA

HENKILÖSTÖSUUNNITELMA	TA 2018	TA 2019	TA 2020	muutos	TS 2021	TS 2022
KUNNANJOHTAJA	1	1	1	0	1	1
KONSERNIPALVELUT	5	5,5	6	0,5	6	6
Talous- ja hallintopäällikkö	1	1	1	0	1	1
Pääkirjanpitäjä	1	1	1	0	1	1
Palkkasihteeri	0	0	0	0	0	0
Laskentasihteeri	1	1	1	0	1	1
Asianhallintasihteeri	0,5	0,5	1	0,5	1	1
Toimistos sihteeri	0	0,5	1	0,5	1	1
Palvelusihteeri	0,5	0,5	0	-0,5	0	0
Atk-suunnittelija	1	1	1	0	1	1
SOSIAALITOIMI	56,4	61,4	62		0	0
Sosiaalitoimisto	7,4	9,4	9	-0,4	0	0
Peruspalvelujohtaja	0,4	0,4	0,4	0		
Johtava sosiaalityöntekijä	1	1	1	0		
Sosiaalityöntekijä	1	1	0	-1		
Sosiaaliohjaaja			1	1		
Toimistos sihteeri	1	1	0,6	-0,4		
Koulukuraattori	1	1	1			
Perhetyöntekijä	2	2	2	0		
Perheohjaaja	0	2	2	0		
Työnsuunnittelija	1	1	1	0		
Kehitysvammahuolto	8	9	9	0		
Erityisryhmien palvelujohtaja	1	1	1	0		
Toiminnanohjaaja/ohjaaja	1	2	2	0		
Kuntoutusohjaaja	2	1	1	0		
Hoitaja	4	5	5	0		

Vanhustyö	41	43	44		0	0
Vanhustyön johtaja	1	1	1	0		
Vastaava sairaanhoitaja	2	2	2	0		
Sairaanhoitaja	3	4	4	0		
Hoitaja	29	31	33	2		
Hoitoapulainen/kotiavustaja	2	2	1	-1		
Toiminnanohjaaja	1	1	1	0		
Pesulatyöntekijä	1	1	1	0		
Kuntoutusohjaaja	1	1	1	0		
Oppisopimustyöntekijä	1	0	0	0		
HENKILÖSTÖSUUNNITELMA	TA 2018	TA 2019	TA 2020	muutos	TS 2021	TS 2022
SIVISTYSTOIMI	120,1	125,8	121,6	-4,7	113,1	112,1
Koulut	75,1	76,1	75,1	-1	67,6	67,6
Peruspalvelujohtaja (aik. siv.t.j.)	0,6	0,6	0,6	0	0,6	0,6
Rehtori	1	1	1	0	1	1
Toimistosihtööri	1,8	1,8	1,8	0	1	1
Lehtori	7	7	7	0	7	7
Päätoiminen tuntiopettaja	6	6	6	0	6	6
<i>Sivutoim. tuntiopettaja (määräaik.)</i>	2	2	2	0	3	3
<i>Tuntiopettaja (kokoaik. määräaik.)</i>	1	1	1	0	1	1
Luokanopettaja	26	27	28	1	25	25
Luokanopettaja (osa-aik.määräaik)	0,7	0,7	0,7	0		
Erityisopettaja	5	6	6	0	6	6
Erityisopettaja (määräaik. Kokoaik)	1	0	0	0	0	0
Koulunkäynninohjaaja	17	17	17	0	11	11
<i>Koulunkäyntiavustaja (määräaik.)</i>	6	6	4	-2	6	6
Varhaiskasvatus	40	44	40,5	-3,5	41	40
Varhaiskasvatusjohtaja	1	1	1	0	1	1
Päiväkodin johtaja	1	1	1	0	1	1
Perhepäivähoitaja	6	5	4,5	-0,5	4	3
Lähihoitaja	15	0	0	0	0	0
Varhaiskasvatuksen lastenhoitaja	0	16	16	0	15	14
Konsultoiva varhaiskasvatuksen erit.ope	0	1	1	0	1	1
Konsultoiva erit.lastentarhanopettaja	1	0	0	0	0	0
erityislastentarhanopettaja	1	0	0	0	0	0
Varhaiskasvatuksen erityisopettaja	0	1	1	0	1	1
Lastentarhanopettaja	12	0	0	0	0	0
Varhaiskasvatuksen opettaja	0	14	12	-2	13	14
Esiopetuksen lastentarhanopettaja (osa-aik)	2	0	0	0	0	0
Varhaiskasvatuksen opettaja (osa-aik)	0	2	2	0	2	2
Henk.koht.avustaja	1	1	0	-1	1	1
Ryhmäavustaja (määräaik.osa-aik)	0	2	2	0	2	2

Vapaa-aikatoimi	2,5	3	3	0	3	3
Vapaa-aikasuunnittelija	1	1	1	0	1	1
Etsivä nuorisotyöntekijä	1	1	1	0		
Nuorisotyöntekijä	0	1	1	0	1	1
Nuokkarin valvoja, osa-aikainen	0,5		0		0	0
Kirjastotoimi	2,5	2,7	3	0,3	3	3
Kirjastonjohtaja	0,6	1	1	0	1	1
Kirjastovirkailija	1,4	1,7	2	0,3	2	2
Kirjaston muu henkilökunta	0,5	0	0	0	0	0
HENKILÖSTÖSUUNNITELMA	TA 2018	TA 2019	TA 2020	muutos	TS 2021	TS 2022
TEKNINEN TOIMI	11,35	10,6	10,2	-0,4	10,2	10,2
Tekninen johtaja	1	1	1	0	1	1
Rakennustarkastaja	1	1	1	0	1	1
Toimistosihteer	0,85	0,8	0,8	0	0,8	0,8
Ympäristösihteer	0,6	1	0,6	-0,4	0,6	0,6
Suunnitteluavustaja	1	1	1	0	1	1
Tekninen isännöitsijä/työnjohtaja	0	1	0,8	-0,2	0,8	0,8
Rakennusammattimies	1	0	1	1	1	1
LVI-asentaja	1	1	1	0	1	1
Aluearkkitehti	0,4	0	0	0	0	0
Kiinteistönhoitajat	3	2,8	2	-0,8	2	2
Liikuntapaikkojen hoitaja	1,5	1	1	0	1	1
Ruoka- ja siivouspalveluyksikkö	19	20	20,5	0,5	20,5	20,5
Ruoka- ja siivouspalvelupäällikkö	0,5	0,5	0,5	0	0,5	0,5
Palvelukeskuskeittiön esimies	0,5	0,5	0,5	0	0,5	0,5
Kokki	8	9	9	0	9	9
Siivooja	4	4	4,5	0,5	4,5	4,5
Palveluvastaava	5	5	5	0	5	5
Ruokapalvelutyöntekijä	0	0	0	0	0	0
Siivooja / Siivoustyönohjaaja	1	1	1	0	1	1

KUNTA YHTEENSÄ	212,35	224,30	221,30	-3,0
-----------------------	---------------	---------------	---------------	-------------

Kuntakonserniin kuuluvilla yhtiöillä ei ole omia työntekijöitä, vaan niiden isännöintitoiminnot on ulkoistettu.

10. KUNNAN VESI- JA VIEMÄRILAITOS

Tuloslaskelma v:lle 2020	Tp 2018 euroa	Arvio 2019 euroa	Arvio 2020 euroa
Liikevaihto	300 186	313 900	322 850
Valmiiden ja keskeneräisten tuotteiden varastojen lisäys (+) tai vähennys (-)			
Valmistus omaan käyttöön			
Liiketoiminnan muut tuotot			
Materiaalit ja palvelut	339 113	327 610	295 030
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	63 758	41 100	56 700
Palvelujen ostot	275 355	286 510	238 330
Henkilöstökulut	2 948	3 890	4 090
Palkat ja palkkiot	375	1 000	1 000
Henkilösivukulut	2 573	2 890	3 090
Eläkekulut	2 571	2 860	3 060
Muut henkilösivukulut	2	30	30
Poistot ja arvonalentumiset	142 615	127 010	107 280
Suunnitelman mukaiset poistot	142 615	127 010	107 280
Arvonalentumiset			
Liiketoiminnan muut kulut	3 948		560
Liikeliikettyä (+) tai -alijäämä (-)	-188 438	-144 610	-84 110
Rahoitustuotot ja -kulut	-7 049	-7 800	-6 400
Korkotuotot			
Muut rahoitustuotot			
Korkokulut	7 049	7 800	6 400
Muut rahoituskulut			
Ylijäämä / -alijäämä ennen satunnaisia eriä	-195 487	-152 410	-90 510
Satunnaiset tuotot ja -kulut			
Satunnaiset tuotot			
Satunnaiset kulut			
Ylijäämä / -alijäämä ennen varauksia	-195 487	-152 410	-90 510
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)			
Vapaaehtoisten varausten lisäys (-) tai vähennys (+)			
Tilikauden ylijäämä / -alijäämä	-195 487	-152 410	-90 510

11. TALOUSARVION SITOVUUS

KÄYTTÖTALOUSOSA

Kuntalain mukaan kunnan toiminnassa ja taloudessa on noudatettava talousarviota ja toimielin on sidottu talousarviossa hyväksytyihin toiminnallisiin ja taloudellisiin tavoitteisiin. Toimielin ei saa ylittää talousarviossa sille osoitettua määrärahaa.

Kunnanvaltuusto määrää, miten määrärahat ja niiden perustelut sitovat kunnanhallitusta ja muita kunnan viranomaisia. Luvun 6 tehtäväluekohtaiset määrärahat ovat kunnanvaltuustoon nähden sitovia, jos ei toisin määrätä. Valtuuston päättämät tehtävälueiden ja vastuualueiden nettomenot ovat valtuustoon nähden sitovia.

Toimintayksiköt veloitetaan kantamaan tulonsa talousarvioon merkityn mukaisesti. Toimialat ja niiden toimintayksiköt ovat vastuussa määrärahojensa käytöstä lautakunnille. Lautakunnat päättävät itse kunnanvaltuuston hyväksymän talousarvion jälkeen tehtävissä käyttösuunnitelmissaan siitä, mikä on sitovuustaso niihin nähden, eli mihin päätösvaltaa delegoidaan viranhaltijoille.

Strategiset tavoitteet ovat valtuustoon nähden sitovia strategiasta johdettuja toiminnallisia tavoitteita. Tuotannollisilla tavoitteilla täydennetään strategisia tavoitteita siten, että tavoitteet kattavat tehtävälueen perustehtävät. Nämä täydentävät tavoitteet ovat lautakuntatasolla sitovia.

INVESTOINTIOSA

Investointiosa on laadittu vuosille 2020 - 2022 ja se hyväksytään vuoden 2020 osalta sitovana ja taloussuunnitelma vuosien 2021 - 2022 osalta ohjeellisena. Menot että tulot talousarviovuonna 2020 ovat sitovia. Liikuntapuis-
ton rakentamista ei aloiteta ennen kuin hankkeen valtionosuus on varmistunut.

Talousarviovuoden kuluessa mahdolliset investoinnin lisämäärärahat edellyttävät aina ao. toimielimen, kunnanhallituksen ja valtuuston käsittelyn. Hyväksyttävään investointiohjelmaan otetaan uusia hankkeita talousarviomuutok-
sena silloin, kun kysymys on kunnan kehittämiseen liittyvästä tai muusta välttämättömästä tarpeesta.

Investointiosassa esitetään kyseisen hankeryhmän tai hankkeen menot aina bruttona.

Mikäli investointiosan perusteluissa hankeryhmä on eritelty eri kohteiksi, ovat perustelut sitovia siten, että toimielimen on toteutettava ensisijaisesti perusteluissa luetellut kohteet.

Toimintayksiköiden tulee hankintoja tehdessään ehdottomasti noudattaa käyttöomaisuuslaskentaohjeita ja tehdä kirjanpidon kirjaukset oikein sen mukaan, onko kyseessä käyttöomaisuushankinta vai vuosittainen kulu.

TULOSLASKELMAOSA

Tuloslaskelmassa valtuustoon nähden sitovia eriä ovat määrärahat, jotka vaikuttavat vuosikatteen muodostumiseen ja vuosikate. Käyttöomaisuuden suunnitelman mukaiset poistot perustuvat hyväksytyyn poistosuunnitelmaan.

RAHOITUSOSA

Valtuustoon nähden sitovia eriä rahoitusosassa ovat pääomarahoituksen erät: pitkäaikaisten lainojen lisäys ja vähennys sekä antolainojen vähennys.